

ОШ „IV КРАЉЕВАЧКИ БАТАЉОН“

Школски програм за период од 2024/25. до 2027/28.

САДРЖАЈ

НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ.....	2
ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА СУ:	3
ЛИЧНА КАРТА.....	6
НАШЕ СНАГЕ - ВРЛИНЕ	8
НАШ ПОТЕНЦИЈАЛ - где можемо да се развијамо.....	9
ОПАСНОСТИ КОЈЕ НАМ ПРЕТЕ, НАШЕ НАЈСЛАБИЈЕ ТАЧКЕ	10
ШКОЛСКИ МАРКЕТИНГ (ИНТЕРНИ И ЕКСТЕРНИ)	10
РЕСУРСИ ШКОЛЕ И СРЕДИНЕ.....	10
УВАЖАВАЊЕ УЗРАСНИХ, РАЗВОЈНИХ И ИНДИВИДУАЛНИХ КАРАКТЕРИСТИКА ДЕЦЕ	12
ПРАВО НА ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ.....	12
ЦИЉЕВИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	12
ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	13
ПРИНЦИПИ НА КОЈИМА СЕ ЗАСНИВА ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС	14
ОПШТИ ПРИНЦИПИ ОБРАЗОВАЊА.....	14
МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ, ИСХОДИ И СТАНДАРДИ ОБРАЗОВАЊА	16
ОПШТИ ИСХОДИ И СТАНДАРДИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	16
ИСХОДИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	17
ПОСЕБНИ ПРОГРАМ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	18
ПРОГРАМ РАДА СТРУЧНИХ САРАДНИКА	20
ПРОГРАМ ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА	22
Програм рада за децу са сметњама у развоју.....	25
ПРЕПОРУЧЕНИ НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА УЧЕНИЦИМА СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА	26
Педагошко-корективни рад	26
ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ	27
ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ	31
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНеМАРИВАЊА.....	33
ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДИСКРИМИНАТОРСКОГ ПОНАШАЊА И ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ ИЛИ ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ	40
ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА.....	46
ПРЕВЕНЦИЈА ЗЛОУПОТРЕБЕ ДРОГА НА МЛАЂЕМ ОСНОВНОШКОЛСКОМ УЗРАСТУ	48
ПРЕВЕНЦИЈА ЗЛОУПОТРЕБЕ ДРОГА НА СТАРИЈЕМ ОСНОВНОШКОЛСКОМ УЗРАСТУ	48
ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ УСМЕРЕНЕ КА РОДИТЕЉИМА	49
ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ	49
ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ	51
ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ	56

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	59
ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ	61
ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ	62
ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ПОСЕТА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ У МЛАЂИМ РАЗРЕДИМА	68
ПРОГРАМ ЕКСКУРЗИЈА, ИЗЛЕТА И ПОСЕТА У СТАРИЈИМ РАЗРЕДИМА	71
ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ	77
ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ	82
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ДРУГИХ ОБЛАСТИ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА ШКОЛЕ КОЈИ УТИЧУ НА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИ РАД.....	83
УЧЕНИЧКИ ПАРЛАМЕНТ	83
ВРШЊАЧКИ ТИМ	85
ЦРВЕНИ КРСТ	86
ТИМ ЗА САМОВРЕДНОВАЊЕ	87
ТИМ ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА И РАЗВОЈ ШКОЛЕ.....	88
ТИМ ЗА МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	88
ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ПРВОГ И ДРУГОГ ЦИКЛУСА ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	90
ЕВАЛУАЦИЈА И САМОЕВАЛУАЦИЈА НАСТАВНИКА.....	91
ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	92
ПРОГРАМ РАДА БОРАВКА.....	92
ОПШТИ И ПОСЕБНИ СТАНДАРДИ ЗНАЊА	94
ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ	Error! Bookmark not defined.
ПРОГРАМ ПРИПРЕМНОГ ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА	95
ПРЕДУЗЕТНИШТВО У ПРИПРЕМНОМ ПРЕДШКОЛСКОМ ПРОГРАМУ	Error! Bookmark not defined.
ПРЕДУЗЕТНИЧКО УЧЕЊЕ У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА АКТИВНОСТИ У	Error! Bookmark not defined.
ПРЕДШКОЛСКОМ ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ.....	Error! Bookmark not defined.

НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ

Школски програм за припремни предшколски, први и други циклус основног образовања и васпитања ОШ" IV краљевачки батљон" припремио је стручни актив за развој школског програма.

Основно образовање и васпитање остварује се на основу Школског програма за први и други циклус основног образовања и васпитања. Школски програм доноси Школски одбор, по правилу сваке четврте године.

Школски програм доноси се на основу наставног плана и програма, односно програма одређених облика стручног образовања. Школским програмом обезбеђује се остваривање принципа, циљева стандарда постигнућа, према потребама ученика и родитеља, односно старатеља и локалне заједнице.

Школски програм за припремни предшколски, први и други циклус основног образовања и васпитања је основни радни документ који обухвата све садржаје, процесе и активности који су усмерени на остваривање циљева, задатака и исхода, а који су регулисани на националном и школском нивоу.

ЈЕЗИК НА КОМЕ СЕ ПРОГРАМ ОСТВАРУЈЕ ЈЕ: СРПСКИ ЈЕЗИК . У четири одељења шестог, четири седмог и три одељења осмог разреда изводи се двојезична настава (ученици похађају наставу из историје, биологије, ликовне културе, музичке културе, физичког и здравственог васпитања, грађанског васпитања, верске наставе, информатике, математике, физике и технике и технологије) на ЕНГЛЕСКОМ језику.

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА СУ:

1. Закон о основама система образовања („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018, 10/2019 и 6/2020)
2. Закону о основном образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, бр. 55/2013, 101/2017 и 27/2018 – др.закон, 10/2019)
3. Закон о учбеницима („Сл. гласник РС“, бр. 27/2018)
4. Закон о службеној употреби језика и писма („Сл. гласник РС“ бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 101/05, 47/18 и 48/18-испр, 30/2010)
5. Закон о безбедности и здрављу на раду („Сл. гласник РС“ бр. 101/05, 91/15 и 113/17)
6. Правилник о наставном плану за други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС – Просветни гласник“ бр. 10/04, 20/04, 1/05, 3/06, 15/06, 2/08, 2/10, 7/10, 3/11, 1/13, 4/13, 14/13, 5/14, 11/14, 11/16 и 6/17)
7. Правилник о наставном плану за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања и наставном програму за трећи разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“ бр. 1/2005, 15/2006, 2/2008, 2/2010, 7/2010, 3/2011 – др.правилник, 7/2011 – др.правилник, 1/2013, 11/2014, 11/2016 и 12/2018)
8. Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС - Просветни гласник“, бр. 10/2017, 12/2018, 15/2018, 18/2018, 1/2019 и 2/2020)
9. Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС - Просветни гласник“, бр. 11/2016-I, 11/2016-II, 12/2018, 16/2018, 18/2018 и 3/2019)
10. Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС - Просветни гласник“, бр. 11/2016-I, 11/2016-II, 5/2019, 1/2020 и 6/2020)
11. Правилник о наставном програму за четврти разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС - Просветни гласник“, бр. бр. 3/2006, 15/2006, 2/2008, 3/2011, 7/2011-I, 7/2011-II, 1/2013, 11/2014, 11/2016-I, 11/2016-II и 7/2017)
12. Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС – Просветни гласник", бр. 15/2018, 18/2018, 3/2019, 3/2020 и 6/2020)
13. Правилник о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС – Просветни гласник", бр. 18/2018)
14. Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања ("Сл.гласник РС – Просветни гласник", бр. 5/2019, 1/2020 и 6/2020 и 8/2020),
15. Правилник о наставном програму за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС - Просветни гласник“, бр. 2/2010, 3/2011, 8/2013, 5/2014, 11/2016-I, 11/2016-II, 7/2017 и 11/2019)
16. Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање за четврти разред основне школе („Сл. гласник РС – Просветни гласник“ бр. 2/2005 и 15/2005)
17. Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање за осми разред основне школе („Сл. гласник РС – Просветни гласник“ бр. 6/2008)
18. Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја („Сл. гласник РС – Просветни гласник“ бр. 5/2011)
19. Правилник о степену и врсти образовања наставника који изводе образовно-васпитни рад из изборних предмета у основној школи („Сл. Гласник РС- Просветни гласник“ бр. 11/12, 15/13, 10/16, 11/16, 2/17 и 11/2017)

20. Правилник о степену и врсти образовања наставника и стручних сарадника у основној школи („Сл. гласник РС – Просветни гласник“ бр. 11/12, 15/13, 2/16, 10/16, 11/16, 2/17, 3/17, 13/2018, 11/2019, 2/2020 и 8/2020)
21. Правилник о норми часова непосредног рада са ученицима – наставника, стручних сарадника и васпитача у основној школи („Сл. гласник РС – Просветни гласник“ бр. 2/92 и 2/2000)
22. Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника („Сл.гласник РС- Просветни гласник“ бр. 5/12)
23. Правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника („Сл. гласник РС“, бр. 22/05, 51/08, 88/15, 105/15 и 48/16)
24. Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника („Сл. гласник РС“, бр.81/17,48/18)
25. Правилник о условима и поступку напредовања ученика у основној школи („Сл. гласник РС“ бр. 47/94)
26. Правилник о дипломама за изузетан успех ученика у основној школи („Сл. гласник РС“, бр. 37/93 и 42/93)
27. Правилник о стандардима квалитета уџбеника и упутство о њиховој употреби („Сл. гласник РС – Просветни гласник“ бр. 46/2016 и 45/2018)
28. Правилник о плану уџбеника („Сл. гласник РС – Просветни гласник“ бр. 9/2016, 10/16 – испр,10/2017 и 11/2019)
29. Правилник о општим стандардима постигнућа – образовни стандарди за крај обавезног образовања („Сл. гласник РС – Просветни гласник“ бр. 5/2010)
30. Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете: српски језик, математика и природа и друштво („Сл. гласник РС – Просветни гласник“ бр. 5/2011)
31. Правилник о стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик („Сл. гласник РС“, бр. 78/17)
32. Правилник о стандардима квалитета рада установе („Сл. гласник РС - Просветни гласник“, бр. 14/18)
33. Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи („Сл. гласник РС“, бр. 30/2019)
34. Правилник о програму завршног испита у основном образовању („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 1/2011, 1/2012, 1/2014, 12/2014 и 2/2018)
35. Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Сл. гласник РС“ бр. 67/2013)
36. Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“ бр. 34/2019, 59/2020 и 81/2020)
37. Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања („Сл.гласник РС – Просветни гласник“, бр. 16/2018)
38. Правилник о ближим условима организовања целодневне наставе и продуженог боравка („Сл.гласник РС“, бр. 77/14)
39. Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику (Сл.гласник РС, бр. 80/2018)
40. Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања (“Сл.гласник РС“, бр. 73/16, 45/18 и 106/2020)
41. Правилник о општим основама школског програма („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/04)
42. Правилник о садржају и начину вођења евиденције и издавању јавних исправа у основној школи („Сл. гласник РС“, бр. 55/06, 51/07, 67/08, 39/11, 82/12, 8/13, 70/15, 81/17, 48/18, 65/18)
43. Стратегија за превенцију и заштиту деце од насиља за период од 2020. до 2023. године („Сл.гласник РС“, бр. 80/2020)
44. Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Сл.гласник РС“, бр.46/2019 и 104/2020)
45. Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања („Сл.гласник РС“ 22/2016)
46. Правилник о Националном оквиру образовања и васпитања („Сл.гласник РС“, бр. 98/2017)
47. Правилник о педагошком асистенту и андрагошком асистенту („Сл.гласник РС“, број 87/2019)
48. Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Сл.гласник РС“, бр. 65/2018)
49. Правилник о обављању друштвено-корисног односно хуманитарног рада („Сл.гласник РС“, бр. 68/2018)
50. Закон о забрани дискриминације („Сл.гласник РС“, бр. 22/2009)
51. Законом о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом („Сл.гласник РС“, бр.33/2006 и 13/2016)
52. Закон против насиља у породици („Сл.гласник РС“, бр.94/2016)

53. Закон о спречавању злостављања на раду („Сл.гласник РС“, бр.36/2010)
54. Закон о друштвеној бризи о деци („Службени гласник РС“ бр. 49/92, 29/93, 53/93, 67/93, 28/94, 47/94, 48/94, 25/96, 29/2001, 16/2002 - др. закон, 62/2003 - др. закон, 64/2003 - испр. др. закона, 101/2005 - др. закон, 18/2010 - др. закон и 113/2017 - др. закон)
55. Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику („Сл.гласник РС“, бр. 63/2010 од 8./9./2010)
56. Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање, (Сл.гл.РС 76/2010 од 30/10/2010)
57. Закон о раду
58. Правилник о допунама Правилника о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС – Просветни гласник РС“, број 1/20)
59. Правилник о изменама и допунама Правилника о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС – Просветни гласник РС“, број 2/20)
60. Правилник о измени и допуни Правилника о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС – Просветни гласник РС“, број 2/20)
61. Правилник о допуни Правилника о степену и врсти образовања наставника и стручних сарадника у основној школи („Сл.гласник РС – Просветни гласник РС“, број 3/20)
62. Правилник о изменама Правилника о наставном програму за шести разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС – Просветни гласник РС“, број 3/20)
63. Правилник о измени и допуни Правилника о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС – Просветни гласник РС“, број 3/20)
64. Правилник о измени и допуни Правилника о наставном програму за осми разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС – Просветни гласник РС“, број 3/20)
65. Правилник о календару образовно-васпитног рада основне школе за школску 2020/2021. годину („Сл.гласник РС – Просветни гласник РС“, број 5/20)
66. Правилник о допунама Правилника о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС – Просветни гласник РС“, број 6/20)
67. Правилник о допунама Правилника о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС – Просветни гласник РС“, број 6/20)
68. Правилник о допунама Правилника о наставном програму за осми разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС – Просветни гласник РС“, број 6/20)
69. Правилник о посебном програму образовања и васпитања („Сл.гласник РС“, бр. 110/2020)
70. Правилник о ближим условима за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновање наставе на даљину у основној школи („Сл. гласник РС“, број 109/2020)
71. Допис Министарства просвете, науке и технолошког развоја бр. 601-00-00027/1/2020-15 од 12.08.2020. и његових прилога, односно
 - Стручно упутство за организацију и реализацију образовно-васпитног рада у основној школи у школској 2020/21.години
 - Упутства о мерама заштите здравља ученика и запослених за основне и средње школе
 - Закључка Кризног штаба за сузбијање заразне болести COVID 19
72. Допис Министарства просвете, науке и технолошког развоја бр. 601-00-00027/4/2020-15 од 19.08.2020.
73. Допис Министарства просвете, науке и технолошког развоја бр. 601-00-00027/6/2020-15 од 24.08.2020.
74. Допис Министарства просвете, науке и технолошког развоја бр. 601-00-00833-2020-07 од 28.08.2020.
75. Допис Министарства просвете, науке и технолошког развоја бр. 601-00-00901-2020-01 од 02.09.2020.

Правилници који се примењују од школске 2021/22.године

1. Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС- Просветни гласник“, бр. 11/2019 и 6/2020)
2. Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања ("Сл.гласник РС – Просветни гласник", бр. 11/2019, 2/2020 и 6/2020)

ЛИЧНА КАРТА

Основна школа „IV краљевачки батаљон” налази се у строгом центру града Краљева. Највећа је градска школа која нема истурених одељења, а друга је по величини од 8 основних школа у граду на Ибру.

Наша школа је установа чији корени сежу у далеку прошлост. Приликом истраживања и прикупљања материјала за израду монографије школе пронађени су подаци да је школа у порти цркве постојала још у 18. веку. Као прва најстарија, градска школа, основана је давне 1894.године. Њен данашњи назив први пут се помиње 1945.године. Школа је формирана од ученика нижих разреда, прве мешовите гимназије и још једне школе чије се име не зна. Поуздано се зна да је до пресељења из старе школске зграде, данашњег Музеја, у учионички блок данашње нове школе, дошло 1. октобра 1975. године. Стара школска зграда, која је коришћена 92 године, уз вишегодишњи рад на обнови, добиће нову намену и постати музејски простор, што је и данас. Од тада непрестано постоји напредовање и развој ОШ „IV краљевачки батаљон“.

Школа са овако дугом традицијом обележила је своје трајање и бројним наградама. Носилац је признања од изузетног значаја награде „Вук Караџић” 1985. год. за свој рад и прегалаштво и Републичке награде „25. мај”. Ове награде су нам посебно важне, јер говоре о величини установе којој припадамо и прегалаштву колектива чију традицију настављамо.

Основна школа „IV краљевачки батаљон“ има огроман историјски значај, а традиција успеха, иновација и ширења просветних и културних идеја је свакако оно што да је белег њеном постојању. Из клупа ове школе изашли су многи научници, лекари, просветни радници, уметници, привредници ...

Настава у нашој школи на свим нивоима је стручно заступљена. Редовна настава уз допуну ваннаставним активностима довела је до тога да наши ученици постижу изванредне резултате. Зато у њихову част и част њихових наставника већ 14 година традиционалном манифестацијом 26.маја обележавамо Дан успешних ученика и наставника.

Такође традиционално, у школи се 8. новембар Дан просветних радника обележава на сасвим посебан начин. Тога дана ученици и наставници замене своје улоге, па деце буду „са оне стране катедре“ а њихови предавачи преселе се у ђачку клупу. Своје замене тог дана имају не само предавачи већ и стручни сарадници и администрација школе као и помоћно техничко особље. Томе се сваке године унапред подједнако радују и ученици и наставници, јер тај дан донесе пуно шала и задовољства свима нама. Он је такође, и мотивација да се током године ученици труде и заслуже да буду одабрани да замене улоге са својим наставницима, стручним сарадницима, па чак и да се опробају у улози директора.

Посебно се поносимо обновљеном „издавачком делатношћу“. Већ седму годину излази, за Дан школе, осавремењени часопис наставника и ученика наше школе „Нови батаљонац“. Часопис обухвати време од Дана школе до Дана школе и зада нам слатке муке шта од бројних дешавања и успеха одабрати и спаковати између корица. Неизбежно је да се похвалимо и другом републичком наградом за часопис ученика основних и средњих школа за други број „Нови батаљонац“.

Да се у нашој школи не негује само наука, говори и број ученика завршних разреда који уписује уметничку школу у Краљеву. Ти ученици имају лепу традицију, па готово свака генерација ученика која упише Уметничку школу остави по један осликан простор као лични печат и свој допринос школи.

Значајан процват школа доживљава после земљотреса 2010. године, када је школска зграда знатно оштећена. Тада су у школи реализовани многобројни пројекти за побољшање свих циљева и задатака образовно-васпитног рада, па је постављен нови видео надзор школе, замењена целокупна столарија школе, извршена реконструкција ученичких мокрих чворова, препокривање школе, потпуна реконструкција грејне мреже.

Кроз разноврсне контакте и активности школа свакодневно остварује сарадњу са институцијама града. Треба посебно истаћи редован васпитно-образовни програм који подразумева прослава Дана школе, обележавање Светог Саве, Дана успешних, Ускрса- Ускршње изложбе, као и поштовање традиције, чувајући пријатељство са другим школама. Изузетну сарадњу имамо са свим побратимским основним школама „Жарко Зрењанин“ из Апатина,

„Вук Караџић“ из Врања, „Бора Станковић“ из Каравукова и са нашим најмлађим побратимима из Словеније из Марибора ОШ „Мартин Коншак“. Меморандум о сарадњи наше школе и ОШ „Мартин Коншак“ из Марибора потписан је 22. јануара 2016. године, чиме је поново обновљено вишедеценијско побратимство Краљева и Марибора.

Сусрети побратимских школа нису само дружења колега већ и стручна размена искустава и знања па је тако учитељица из побратимке школе „Бора Станковић“ из Каравукова имала промоцију књиге у нашој школи, у организацији школе „Вук Караџић“ из Врања код нас је гостовала изложба фотографија познатог Врањанског уметника посвећена Великом рату.

Приликом посета наших ученика школи у Словенији и ученика из Словеније нашој школи поред дружења деце гостију и деце домаћина разменили смо и уметнички програм посебно припреман за ову прилику.

Захваљујући актуелним пројектима, а ангажовању садашње директорке, школа је у могућности да ученицима пружи прилику да своје образовање стичу у још лепшем и савременијем амбијенту јер је обновљен и реновиран кабинет хемије, реконструисана физкултурна сала на чијем је отварању школу посетио и министар просвете, господин Шарчевић лично, реконструисано је школско двориште у сарадњи са Општинском управом града Краљева, потпуно је технички опремљен кабинет немачког и кабинети историје и географије. Данас школа располаже са најсавременијом техничком опремом за информационе технологије, па велики број учионица има интерактивне „паметне“ табле и рачунаре, школа располаже фоно-лабораторијом, као и многим другим техничким и наставним средствима, а све у циљу потпуније подршке дечијем учењу и развоју.

Школа је извесно време била регионални центар за професионални развој наставника и регионални центар за активну наставу. У периоду трајања пројекта у школи је реализован велики број семинара кроз који је прошло више од 2 хиљаде полазника са територије читаве школске управе. многе едукативне програме и активну наставу. Да би унапредили образовни процес, а свесна времена и потреба младих људи, 2016/17. покренут је пројекат двојезичне наставе у школи са ставом да су страни језици прозор у свет, а са главним циљем да ученици овладају стручном терминологијом и стекну што веће комуникацијске вештине. Сходно томе, школа је организовала и студијско путовање у Алмансу, Шпанија, са циљем да ученици своје знање језика активно примене у свакодневном животу.

Већ следеће, 2017/18. године Школа је ушла у међународни пројекат и октобра 2018.године школа стиче статус Еко школе у оквиру међународног пројекта Еко школа што јој омогућује даље учествовање у бројним међународним пројектима.

Захваљујући целокупном ангажовању и новинама Школа је заслужно добила „Октобарску награду града Краљева“ која се додељује појединцима или групама аутора за заједничко остварење, за дело које представља највредније достигнуће у науци, култури, уметности, просвети, здравству или у другим областима привредног и друштвеног живота. На царској круни градског грба, засијало је 2018. године и наше име.

У школи се од септембра 2018. године реализује настава и на енглеском језику. То је сврстава у пет школа у Србији које имају двојезичну наставу, а једину у Рашком округу. Главни циљ двојезичне наставе је пружање ученицима језичких и комуникацијских компетенција. Страни језик тако постаје средство за стицање језичких и нејезичких знања, а матерњи језик се не искључује већ допуњује.

Овај вид образовања мора се подстицати јер у савременом свету комуникација у свим гранама привреде и економије, то изискује.

Од септембра школске 2019/20. године школа промовише и реализује предузетничко образовање, оснивањем ученичке задруге „Батаљонац“, прве у нашем региону и после само пар месеци рада осваја признање са најбољи „Start up“ и презентује своје радове на штанду Министарства, науке и технолошког развоја на сајму књига у Београду.

Трудимо се да наставу у што већој мери прилагодимо потребама наших ученика, поштујући индивидуалне карактеристике сваког појединца, сарађујући са родитељима, а у реализацији нама тешко остваривих циљева, тражимо подршку локалних институција.

У свом раду школа се ослања и на сарадњу и подршку са установама из окружења: Музејом, Библиотеком „Стефан Првовенчани“, Црвеним крстом, Заводом за јавно здравље, Центром за социјални рад, Општом болницом „Студеница“, Домом здравља Краљево, Полицијском управом Краљево, Позориштем, Биоскопом „КВАРТ“, Туристичком организацијом Краљево, као и са бројним приватним предузећима. Авангардни преокрет и велика сарадња са позориштем остварена је реализацијом различитих школских представа, а врхунац је било обележавање годишњице од рођења Николе Тесле.

Не смео заборавити и средње школе, а нарочито добру сарадњу имамо са ЕСТШ „Никола Тесла“, Шумарском школом, Пољопривредно – хемијском школом „Др Ђорђе Радић“, Медицинском школом и наравно са Гимназијом где наши ученици чине око трећине целокупне популације ученика, а поготову у специјализованом математичком одељењу. Уметничка и Музичка школа су нам верни сарадници и партнери у организацији културног живота школе.

Награде за уложени труд су постигнућа наших ученика на многобројним републичким и међународним такмичењима. Школске 2018/19.године по први пут ученица наше школе је била учесник међународног Нирро такмичења у Италији.

Школа је међу реткима која у региону има организовани припремни предшколски програм, чак у четири одељења предшколаца. Од школске 2019/20. године, због великог броја заинтересоване деце и родитеља, морали смо да уредимо посебан додатни простор за реализацију њихових потреба.

Ради се на подизању квалитета образовно-васпитног процеса не само кроз континуирано иновирање наставних средстава и учила, већ и кроз континуирано усавршавање наставника, па школа данас има 11 просветних саветника, 2 наставника који су у припреми за процесу стицања звања и већи број спољних сарадника ЗОУВ-а. Вишедеценијска традиција авангардности у образовно-васпитном процесу наше школе и даље се наставља и иновације никада неће престати.

Школа је са својим пројектом „Батаљонци-књиголупци“ присуствовала 85. Светском библиотечко-информационом конгресу под називом “Libraries:dialogue for change“ у Атини, школа је изабрана као учесник у пробном међународном истраживању PIRLS 2021. чији је носилац Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања чиме се доприноси и промовише вредности и значај учења, углед и развој школе као заједнице целоживотног учења.

Школа поседује школски часопис, летопис, интернет презентацију... Веб-страница школе се редовно ажурира и обогаћује садржајима намењеним ученицима, њиховим родитељима, запосленима и локалној заједници. Школа поседује електронски летопис, који се редовно ажурира и бележи већину значајнијих активности у школи. На веб-страни школе и у школском летопису благовремено се промовишу актуелне манифестације и постигнућа ученика на такмичењима. На почетку сваке школске године утврђује се Тим за културну делатност школе, који се плански бави уређивањем тематских панова у школи и промотивним активностима (израда флајера, одржавање радионица, школских приредби и свечаног пријема будућих предшколаца и ђака првака, конкурсима, успесима...), праћењем активности које доприносе подизању угледа и промоцији школе. У све наведене активности укључени су и ученици са сметњама у развоју и инвалидитетом. У школи постоји Правилник у којем су договорени начини награђивања и похваљивања ученика и запослених. Успех сваког појединца, групе и одељења, свих запослених прихвата се и промовише као лични успех школе на сајту, летопису школе, изложбама на нивоу школе и града, путем средстава информисања и других медија.

Изазови данашњице нису лаки, али се радом у школи и даље трудимо да школа буде величанствени пример узвишених интелектуалних и људских вредности, свакодневно тежећи иновативним подухватима, унапређујући наставу, будући интересовања деце, сарађујући са локалном заједницом и другим школама. Трагамо за вредностима које су незаменљиве и посебне, и то ову школу чини богатијом и срећном. Циљ нам је да све што се у школи уради, буде за добробит деце и града. Ми смо они који се смењују, али је школа та која ће о нама сведочити. И сведочи.

НАШЕ СНАГЕ - ВРЛИНЕ

- Заинтересован наставни кадар који прати новине и стално се стручно усавршава подижући компетенције
- Добра сарања са родитељима
- Материјално техничка опремљеност школе
- Постојећа литература у библиотеци и стручни часописи на коју је школа претплаћена
- Продужени боравак

- Опремљена кухиња
- Зубна амбуланта
- Припремни предшколски програм
- Изучавање три страна језика (енглески, немачки и француски)
- Наставници уче ученика различитим техникама учења
- Наставници ефикасно управљају процесом учења на часу (повезивање делова часа, ефикасно коришћење наставних средстава)
- Укљученост ученика у ванаставне активности
- Добра постигнућа ученика на такмичењима
- Оцене су у складу са резултатима на завршном испиту
- Школски часопис
- Модел школа за предузетништво
- Покривеност школе интернет мрежом
- Подмлађен колектив (просечна старост наставног кадра испод 40 година)
- Спремност стручног кадра на професионално усавршавања
- Отвореност за комуникацију и сарадњу
- Школа реализује превентивне активности у циљу спречавања дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
- У школи се, ради обезбеђивања права на приватност, користи адекватан простор за индивидуалне разговоре са ученицима и родитељима
- У уређењу школског простора преовладавају ученички радови
- Висок степен опремљености кабинета наставним средствима (велики проценат искоришћености интерактивних табли са припадајућом опремом)
- Уведени електронски дневници
- Видео надзор
- Позиција и окружење школе

НАШ ПОТЕНЦИЈАЛ - где можемо да се развијамо

- Донатори, спонзорства
- Продубљивање сарадње са школском управом, локалном заједницом и проширивање сарадње са образовним институцијама на територији републике, земаља из окружења и шире
- Модел школа за предузетништво
- Примена савремених наставних средстава, модернизација наставе информационим технологијама
- Организација културних дешавања у школи
- Сарадња са родитељима различитих професија у реализацији разноврсних школских активности образовно-васпитног процеса
- Повећати број акција у које су укључени родитељи
- Увођење различитих система и поступака за мотивисање ученика

- Понуда ваннаставних активности у складу са потребама ученика
- Боља промоција здравих стилова живота и заштите човекове околине
- Развијање ученичких компетенција за различите облике учења кроз активно укључивање у наставни процес
- Дефинисање и увођење јединственог става свих наставника и одељењских старешина у вези са спровођењем појачаног васпитног рада
- Редовнија електронска комуникација родитеља и школе (кроз електронски дневник, мејловима, правовремено ажурирање сајта)
- Неговање сарадничких односа у колективу
- Мотивисање још већег броја ученика за учешће на такмичењима
- Умрежавање са другим школама и институцијама

ОПАСНОСТИ КОЈЕ НАМ ПРЕТЕ, НАШЕ НАЈСЛАБИЈЕ ТАЧКЕ

- Недовољна стручна оспособљеност наставника за рад са ученицима којима је потребна додатна подршка
- Ученици нередовно и у недовољном броју похађају допунску и припремну наставу
- Слабија заинтересованост родитеља у пружању подршке ученицима који имају лошији успех
- Слабији одазив родитеља ученика са проблемима у понашању

ШКОЛСКИ МАРКЕТИНГ (ИНТЕРНИ И ЕКСТЕРНИ)

Школски маркетинг има за циљ промовисање рада школе и успеха ученика и наставника. Програм школског маркетинга ће се остваривати кроз планиране активности тима за културну и јавну делатност, кроз учешће ученика на такмичењима и израду промотивног материјала – правилник понашања у школи, беџеви, мајице, електронске презентације школе и школски часопис. Све ове активности и успеси ученика биће редовно објављивани на сајту школе, паноима у школском холу и у школском часопису.

Школа ће активно радити на свом представљању у оквиру друштвене средине. Сматрамо да су резултати које наши ученици постижу на свим такмичењима најбољи показатељ нашег квалитета, међутим, свесни смо да у ери савремених комуникација то није довољно. Због тога наша школа већ низ година има свој вебсајт, на којем објављујемо актуелности, као и све важне информације у вези са школским животом. На тај начин убразана је и поспешена комуникација на релацијама школа-ученик и школа-родитељ.

Наши ученици ће наставити да, под вођством и надзором наставника, учествују у различитим пројектима образовног и забавног карактера – у електронским и писаним медијима и доступним телевизијама, те ће на тај начин промовисати школу.

Осим промовисања школе на нивоу града и државе, ради се на широј светској промоцији школе. Школа сваке године учествује у међународном Нипро такмичењу.

РЕСУРСИ ШКОЛЕ И СРЕДИНЕ

Наставно особље: У школи је запослено 86 наставника од којих је 4 васпитача у припремном предшколском програму, 21 у разредној настави, 3 у боравку, 58 у предметној настави, 4,5 стручна сарадника (педагог, психолог, логопед, 1,5 библиотекар), два помоћника директора школе и директор школе.

Школски простор чини 24 специјализоване учионице за предметну и разредну наставу, 2 кабинета за информатику, мултимедијални центар - амфитеатар, библиотека са читаоницом, учионица за даровиту децу и играоница, учионице за продужени боравак, 2 учионице припремног предшколског програма и фискултурна сала.

У школи ће се у наредном четворогодишњем периоду настава реализовати у објекту који се састоји од три целине и то:

- главни учионички блок
- тзв. "боравак"
- фискултурна сала
-

Током наступајућих година настава ће се одвијати у објекту школе. Ученици млађих разреда имају своје учионице у којима ће се радити у две смене. У учионицама се налази одговарајући намештај и ормани у којима су смештена наставна средства и радни материјал. Школски инвентар (столице, клупе, табле) обнавља се по потреби и у складу са могућностима. Настава физичког васпитања одвијаће се у фискултурној сали, затим у малом дворишту, у учионици и градском парку. Ученицима је на располагању и богата библиотека са читаоницом која осим лектире поседује књиге савремених децјих писаца и децју штампу.

Школа броји 43 одељења и 4 групе припремног предшколског програма што значи да школа има 47 одељења, вишегодишњи просек одељења је изнад 26 ученика. У школи раде и три групе продуженог боравак. Сви ученици су похађали предшколску установу. Сви ученици који се уписују у први разред пролазе проверу готовости за полазак у школу и већина њих је припремљена за праћење наставе. Један број ученика има лошу артикулацију гласова, недовољно развијену графомоторику и лабилну пажњу. У популацији ученика имамо и ученике који су рођени и до поласка у школу живели у иностранству. Ови ученици су делимично савладали српски језик, и потребно им је посветити посебну пажњу при савладавању наставног градива. Уколико се укаже потреба за ове и све друге ученике који имају било какве потешкоће у савладавању градива сачиниће се индивидуални образовни планови у складу са њиховим специфичним потребама, као и за ученике који показују посебна интересовања за одређене области и постижу високе резултате на такмичењима (ИОП- 3).

Опремљеност школе: школа је добро опремљена наставним средствима.. Специјализоване учионице су опремљене адекватним и потребним наставним средствима, које задовољавају нормативе. Школа врши сталну набавку нових наставних средстава у складу са својим могућностима. Опремљен је кабинета за хемију и замењује се намештај у учионицама по потреби, мења се и столарија на деловима школске зграде која још увек није замењена али парцијално у складу са финансиским могућностима школе. Школа поседује 11 интерактивних табли. Такође, кабинет за музичко је опремљен електричним клавиром, а купљено је и озвучење за школу. Кабинет за информатику је опремљен са 30 савремених рачунара, али недостаје скенер, школа поседује богату библиотеку са читаоницом са великим избором лектире и савремених дела. У школи ради и зубна амбуланта. Такође, школа је опремила и амфитеатар видео бимом, пратећим рачунаром, великим платном и озвучењем и учинила га изузетно подесним за реализацију редовне наставе, ваннаставних активности као и за групне родитељске састанке, презентације, одржавање семинара и других стручних скупова као и могућност одржавања децјих позоришних представа и филмова.

Ресурси средине: школа има веома добро организовану и развијену сарадњу са локалном заједницом. То је дугогодишња сарадња, која се стално проширује и продубљује на обострану корист и задовољство. Врата школе су према локалној заједници стално отворена за сарадњу. Родитељи и представници локалне заједнице помажу школи финансијски, али много чешће школи помажу својим струковним знањима и умењима.

Школа сарађује или је сарађивала и са невладиним организацијама: УНИЦЕФ, SAVE THE CHILDREN.

УВАЖАВАЊЕ УЗРАСНИХ, РАЗВОЈНИХ И ИНДИВИДУАЛНИХ КАРАКТЕРИСТИКА ДЕЦЕ

Да би се разлике међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања поштовале, односно уважавале неопходно је да се настава прилагоди то јест индивидуализује тамо где је то потребно а суштина индивидуализоване наставе је „у различитим дидактичко-методичким поступцима усмереним ка задовољењу индивидуалних потреба сваког ученика тако да се до максимума утиче на његово учење и развој.“ (Ђукић, Мара, 1995:63). То значи да се садржаји рада, степен њихове сложености и облици организације процеса учења прилагођавају индивидуалним карактеристикама, као и брзина и темпо савлађивања садржаја, такође и материјали који се користе, а и сам начин усвајања и давања задатака, прилагођавање интересовањима и потребама како би се сваком ученику омогућило да развије знање и вештине дефинисане циљевима и задацима образовања.

ПОТРЕБЕ ДЕЦЕ И ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Родитељи су исказали потребу да се код деце развијају вештине за свакодневне животне ситуације, као и потребу да се развија критички став према реалном свету, подстичући децу на развијање истраживачког духа. Узети су у обзир и подаци о потребама локалне заједнице (све више се намеће потреба за развијањем еколошке свести код деце као и за буђење љубави према природи и животном окружењу).

Сви подаци, до којих смо дошли разговором, заједно су анализирани.

ПРАВО НА ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Свако лице има право на образовање и васпитање. Грађани Републике Србије једнаки су у остваривању права на образовање и васпитање, без обзира на пол, расу, националну, верску и језичку припадност, социјално и културно порекло, имовно стање, узраст, физичку и психичку конституцију, сметње у развоју и инвалидитет, политичко опредељење или другу личну особину.

Лица са сметњама у развоју и са инвалидитетом имају право на образовање и васпитање које уважава њихове образовне и васпитне потребе у редовном систему образовања и васпитања, у редовном систему уз појединачну, односно групну додатну подршку или у посебној предшколској групи или школи, у складу са овим и посебним законом.

Лица са изузетним способностима имају право на образовање и васпитање које уважава њихове посебне образовне и васпитне потребе, у редовном систему, у посебним одељењима или посебној школи, у складу са овим и посебним законом.

Страни држављани и лица без држављанства имају право на образовање и васпитање под истим условима и на начин прописан за држављане Републике Србије.

ЦИЉЕВИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Основни циљеви образовања и васпитања су:

- обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;

- обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за celoviti развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
- развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- развијање позитивних људских вредности;
- развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
- развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Циљеви основног образовања и васпитања јесу:

- пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета и ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- стицање квалитетних знања и вештина и формирање вредносних ставова (у даљем тексту: знања, вештине и ставови), језичке, математичке, научне, уметничке, културне, техничке, информатичке писмености, неопходних за живот и рад у савременом друштву;

- развој стваралачких способности, креативности, естетске перцепције и укуса;
- развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија;
- оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем образовању, професионалном раду и свакодневном животу;
- развој мотивације за учење, оспособљавање за самостално учење, учење и образовање током целог живота и укључивање у међународне образовне и професионалне процесе;
- развој свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења;
- оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- развој кључних компетенција потребних за живот у савременом друштву, оспособљавање за рад и занимање стварањем стручних компетенција, у складу са захтевима занимања, развојем савремене науке, економије, технике и технологије;
- развој и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине, еколошке етике и заштите животиња;
- развој способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, квалитетне и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад и неговање другарства и пријатељства;
- развијање способности за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву заснованом на поштовању људских и грађанских права, права на различитост и бризи за друге, као и основних вредности правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности;
- формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности држави Србији, поштовање и неговање српског језика и свог језика, традиције и културе српског народа, националних мањина и етничких заједница, других народа, развијање мултикултурализма, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости.

ПРИНЦИПИ НА КОЈИМА СЕ ЗАСНИВА ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС

Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложенем друштву

Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

ОПШТИ ПРИНЦИПИ ОБРАЗОВАЊА

Систем образовања и васпитања мора да обезбеди за сву децу, ученике и одрасле:

- једнакост и доступност остваривања права на образовање и васпитање засновано на социјалној правди и принципу једнаких шанси без дискриминације;
- усмереност образовања и васпитања на дете и ученика кроз разноврсне облике учења, наставе и оцењивања којима се излази у сусрет различитим потребама детета и ученика, развија мотивација за учење и подиже квалитет постигнућа;
- поштовање људских права и права сваког детета, ученик и одраслог и уважавање људског достојанства, образовање и васпитање у демократски уређеној и социјално одговорној установи у којој се негују отворености, сарадња, толеранција, свест о културној и цивилизацијској повезаности у свету, посвећеност основним моралним вредностима, вредностима правде, истине, солидарности, слободе, поштења и одговорности у којој је осигурано пуно поштовање права детета, ученика и одраслог;
- висок квалитет образовања и васпитања за све; квалитетно и уравнотежено образовање и васпитање, засновано на тековинама и достигнућима савремене науке, примена достигнућа научних дисциплина важних за процес образовања и васпитања и прилагођених узрасним и личним образовним потребама сваког детета, ученика и одраслог;
- целоживотно учење, које укључује све облике учења и значи учествовање у различитим облицима образовних активности током живота, са циљем сталног унапређивања потребних личних, грађанских, друштвених и радних компетенција;
- образовање и васпитање засновано на компетенцијама у складу са стратешким и функционалним оквиром за планирање и остваривање процеса образовања и васпитања, чиме се стварају услови и пружа подршка за развој свих компетенција;
- професионалну етику и компетентност која подразумева високу стручност наставника, васпитача, стручних сарадника, директора и секретара, стални професионални развој и висок ниво професионалне одговорности и етичности;
- хоризонталну и вертикалну проходност којом се осигурава могућност да ученици и одрасли током образовања промене врсту образовања (хоризонтална проходност) и могућност даљег образовања и стицања вишег нивоа образовања (вертикална проходност);
- демократичност кроз укљученост свих учесника у систему образовања и васпитања у стварању и спровођењу образовних политика, поштујући потребе и права уз обавезе и одговорности;
- аутономија установе кроз планирање и остваривање одговарајућих активности, програма и пројеката у циљу унапређивања квалитета образовања и васпитања поштујући специфичности установе и локалне средине.

У остваривању принципа, посебна пажња се посвећује:

- сарадњи са породицом, укључивањем родитеља односно другог законског заступника, ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања, локалном заједницом и широм друштвеном средином;
- подршци преласка детета, односно ученика у следећи ниво образовања и васпитања и остваривању континуитета у образовању и васпитању;
- идентификацији, праћењу и подстицању ученика са изузетним способностима (талентовани и даровити) уз обезбеђивање услова да, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ одговарајућим нивоима образовања и васпитања у установама;
- могућности да деца, ученици са сметњама у развоју, инвалидитетом и из осетљивих група, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ свим нивоима образовања и васпитања у установама, а деца и ученици са здравственим проблемима остварују право на образовање за време смештаја у установи и током болничког и кућног лечења;
- смањењу стопе напуштања система образовања и васпитања, посебно деца, ученици из социјално угрожених категорија становништва и неразвијених подручја, деца, ученици са сметњама у развоју и инвалидитетом и других лица са специфичним тешкоћама у учењу и подршци њиховом поновном укључењу у систем, у складу са принципима инклузивног и интеркултуралног образовања и васпитања;
- каријерном вођењу и саветовању запослених, деце и ученика ка личном развоју појединца и напредовању у образовном и професионалном смислу;

- остваривању права на образовање и укључивањем у систем образовања и васпитања на различитим узрастима и нивоима, без угрожавања других права детета и других људских права;
- сарадњи са ученицима, ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања, као и остваривања одговарајућих активности, програма и пројеката у циљу унапређивања квалитета образовања и васпитања.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ, ИСХОДИ И СТАНДАРДИ ОБРАЗОВАЊА

Међупредметне компетенције су компетенције које се у школи развијају кроз наставу свих предмета, применљиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака и неопходене су свим ученицима за лично остварење и развој, укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење. Компетенцију можемо дефинисати као скуп повезаних знања, вештина, ставова и личних својстава која једној особи омогућавају да у датом контексту, у одређеној ситуацији, предузме одговарајућу активност и да ту активност обави успешно и ефикасно.

Опште и међупредметне компетенције су:

- компетенција за целоживотно учење
- комуникација
- рад са подацима и информацијама
- дигитална компетенција
- решавање проблема
- сарадња
- одговорно учешће у демократском друштву
- одговоран однос према здрављу
- одговоран однос према околини
- естетичка компетенција
- предузимљивост и орјентација ка предузетништву

ОПШТИ ИСХОДИ И СТАНДАРДИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Општи исходи образовања и васпитања резултат су целокупног процеса образовања и васпитања којим се обезбеђује да деца, ученици и одрасли стекну знања, вештине и вредносне ставове који ће допринети њиховом развоју и успеху, развоју и успеху њихових породица, заједнице и друштва у целини. Систем образовања и васпитања мора да обезбеди све услове да деца, ученици и одрасли постижу опште исходе, односно буду оспособљени да:

- усвајају и изграђују знање, примењују и размењују стечено знање;

- науче како да уче и да користе свој ум; да овладају знањима и вештинама потребним за наставак школовања и укључивање у свет рада;
- идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење;
- раде ефикасно са другима као чланови тима, групе, организације и заједнице;
- одговорно и ефикасно управљају собом и својим активностима;
- прикупљају, анализирају, организују и критички процењују информације;
- ефикасно комуницирају користећи се разноврсним вербалним, визуелним и симболичким средствима;
- ефикасно и критички користе науку и технологију, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини;
- схватају свет као целину повезаних система и приликом решавања конкретних проблема разумеју да нису изоловани;
- покрећу и спремно прихватају промене, преузимају одговорност и имају предузетнички приступ и јасну оријентацију ка остварењу циљева и постизању успеха.

Остваривање општих исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

ИСХОДИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Након завршетка основног образовања и васпитања ученици ће:

- имати усвојен интегрисани систем научно заснованих знања о природи и друштву и бити способни да тако стечена знања примењују и размењују;
- умети да ефикасно усмено и писмено комуницирају на српском језику, односно на српском и језику националне мањине и најмање једном страном језику користећи се разноврсним вербалним, визуелним и симболичким средствима;
- бити функционално писмени у математичком, научном и финансијском домену;
- умети да ефикасно и критички користе научна знања и технологију, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини;
- бити оспособљени да разумеју различите форме уметничког изражавања и да их користе за сопствено изражавање;
- бити оспособљени за самостално учење;
- бити способни да прикупљају, анализирају и критички процењују информације;
- моћи да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања;
- бити спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима;
- бити одговори према сопственом здрављу и његовом очувању, примењивати усвојене здравствене навике неопходне за активан и здрав животни стил;
- умети да препознају и увеже људска и дејча права и бити способни да активно учествују у њиховом остваривању;
- имати развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и доприносити њеном очувању и развоју;
- знати поштовати традицију, идентитет и културу других заједница и бити способни да сарађују са њиховим припадницима;
- бити способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице.

Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно – васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Стандарди образовања и васпитања представљају скуп норми на основу којих се врши процена квалитета у систему образовања и васпитања и то:

- стандарди постигнућа ученика – опште и посебне стандарде знања, вештина и вредносних ставова деце, ученика;
- стандарди квалитета рада установе;
- стандарди квалитета уџбеника;
- стандарди компетенција наставника, васпитача и стручних сарадника;
- стандарди компетенција директора.

Стандарди постигнућа јесу скуп исхода образовања и васпитања који се односе на сваки ниво, циклус образовања, разред, предмет Општи стандарди постигнућа утврђују се на основу општих исхода образовања и васпитања по нивоима, циклусима и врстама образовања и васпитања. Посебни стандарди постигнућа утврђују се према разредима, предметима на основу општих исхода образовања и васпитања и општих стандарда постигнућа.

За ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога то потребно, посебни стандарди постигнућа могу да се прилагођавају сваком појединачно, уз стално праћење његовог развоја.

За ученика са изузетним способностима посебни стандарди постигнућа могу да се прилагођавају сваком појединачно, уз стално праћење развоја.

ПОСЕБНИ ПРОГРАМ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Планирање, организација и реализација образовно-васпитног рада се врши на основу Правилника о Посебном програму образовања и васпитања („Сл. гласник РС“ бр.110/2020), Правилника о ближим условима за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновање наставе на даљину у основној школи („Сл. гласник РС“ бр. 109/2020), Дописа Министарства просвете, науке и технолошког развоја бр. 601-00-00027/1/2020-15 од 12.08.2020. године и његових прилога, односно, Стручног упутства за организацију и реализацију образовно-васпитног рада у основној школи у школској 2020/2021. години, Упутства о мерама заштите здравља ученика и запослених за основне и средње школе, Закључка Кризног штаба за сузбијање заразне болести COVID 19, Дописа Министарства просвете, науке и технолошког развоја бр. 601-00-00027/4/2020-15 од 19.08.2020. године, Дописа Министарства просвете, науке и технолошког развоја бр. 601-00-00027/6/2020-15 од 24.08.2020. године, Дописа Министарства просвете, науке и технолошког развоја бр. 601-00-00833-2020-07 од 28.08.2020. године и Дописа Министарства просвете, науке и технолошког развоја бр. 601-00-00901-2020-01 од 02.09.2020. године.

Посебни програм образовања и васпитања је прописан Правилником о Посебном програму образовања и васпитања („Сл. гласник РС“ бр.110/2020) којим се исти ближе уређује, који садржи упутство о организацији и раду установе и одређује установе које настављају са радом у случају непосредне ратне опасности, ратног стања, ванредног стања или других ванредних околности.

Школа у складу са планом и програмом наставе и учења и препорукама за организацију и реализацију наставе издатим од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја врши распоред обавезних предмета, изборних програма и активности, односно утврђује распоред часова у случају непосредне ратне опасности, ратног стања, ванредног стања или других ванредних ситуација и околности.

Час непосредне наставе са ученицима траје 30 минута. Настава и све њене компоненте прилагођавају се тренутној епидемиолошкој ситуацији.

Програми наставе и учења засновани су на општим циљевима и исходима образовања и васпитања и потребама и могућностима ученика. Усмерени су на процес и исходе учења. Садржаји су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика и показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретног наставног предмета. Због свега наведеног, улога наставника је кључна, јер је он тај који избором и повезивањем садржаја, избором метода учења и активности води ученике ка достизању исхода. У ванредним околностима улога наставника још више добија на значају, јер треба обезбедити остваривање исхода у новој организацији наставе, која ће се можда и додатно мењати у току школске године.

Планирање се врши интегрисаним међупредметним приступом у оквиру ког се повезују садржаји наставних предмета. Избор метода и активности се прилагођава начину организације наставе. У остваривању програма наставе и учења, наставе усмерене на активности ученика, користе се све наставне методе и облици учења: фронтална настава програмирана настава, индивидуализована настава, лабораторијски рад, демонстрације, дискусија, вођен истраживачки метод, симулација, тимска настава, форум дискусије, тематска настава, пројектна настава, учење кроз игру, рад на референтном тексту, истраживање по кључним речима, мапа појмова, олују идеја... Избор је одређен циљем учења, исходима, природом предмета и начином организације рада школе у складу са тренутном епидемиолошком ситуацијом. Комбинација изабраних метода ставља ученика у позицију субјекта који активно учествује у процесу учења, а процес учења смешта у различите и разнолике контексте. Тежи се да активности ученика буду у што већој мери истраживачке и усмерене на решавање проблема, јер су тако стечена знања трајнија и потпунија, имају већу употребну вредност, а при томе се развија и критичко мишљење, које је веома важно.

Планирање и извештавање се врши електронски према форматима које доставља Министарство просвете, науке и технолошког развоја и у форми утврђеној на нивоу школе. Планирање и извештавање се врши на месечном нивоу, изузев у септембру када се врши на две седмице. Образовно-васпитни рад се припрема на дневном нивоу.

Праћење ефеката планираних метода, активности, материјала за учење и сл., се врши континуирано, а након сваког часа се преиспитује да ли је нешто могло да се уради на други начин, да ли је остварен циљ, да ли су ученици достигли планиране исходе и сл. Постигнућа ученика се, такође, континуирано прате уз давање повратних информација и савета за даље напредовање.

У случају погоршања епидемиолошке ситуације, организација рада ће се одвијати у складу са препорукама Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Родитељи ће донети одлуку о томе да ли ће њихово дете наставу похађати непосредно у школи или путем наставе на даљину. Када постоје оправдани разлози родитељи могу променити своју одлуку о похађању наставе њиховог детета.

Настава и све активности у школи прилагођавају се тренутној епидемиолошкој ситуацији и могу се спроводити путем наставе и учења на даљину..

Циљ организације наставе на даљину је повећање обухвата деце и ученика основним образовањем и васпитањем и повећање доступности и квалитета основног образовања и васпитања.

Задаци организовања наставе на даљину су:

- обезбеђивање образовно-васпитног рада организацијом наставе на даљину;
- пружање додатне образовне подршке ученицима и родитељима, односно другим законским заступницима (у даљем тексту: родитељ) у складу са њиховим потребама;

- превазилажење просторних, временских, социјалних, економских и других ограничавајућих фактора у образовно-васпитном процесу;
- развој мотивације за учење и оспособљавање ученика за самостално учење и примену знања;
- примена различитих метода и техника учења које одговарају индивидуалним карактеристикама и потенцијалима сваког појединог ученика;
- укључивање стручњака различитих профила у образовно-васпитни процес, који могу својим радом да допринесу свестраном и квалитетном образовању и васпитању ученика;
- коришћење разноврсних облика и метода наставе и учења усмерених на активно учење и ученика;
- примена различитих метода рада у сврху омогућавања веће индивидуализације наставе, било да је реч о талентованим и обдареним ученицима или о ученицима који имају сметње у развоју и тешкоће у раду;
- коришћење система за управљање учењем и других алата из спектра информационо-комуникационих технологија.

Додатна подршка свим ученицима, и оним који наставу похађају непосредно у школи, и ученицима који наставу похађају онлајн, се пружа путем мултимедијске интернет платформе РТС Планета. У оквиру националне платформе за онлајн учење који је назван Моја школа, на адреси mojaskola.gov.rs, која подржава наставу емитовану путем Јавног медијског сервиса Србије, сви ученици имају могућност праћења и реализације наставе на даљину, као и приступ тестовима.

Оцењивање ученика се врши искључиво у школи у договору са наставником уз уважавање свих принципа оцењивања. Уколико се због епидемиолошке ситуације настава организује искључиво путем наставе и учења на даљину, оцењивање ученика се прилагођава измењеној ситуацији. Праћење и вредновање развоја, напредовања и ангажовања ученика обавља се и у току непосредног образовно-васпитног рада и у току остваривања наставе на даљину, у складу са прописима којима се уређује оцењивање ученика у основном образовању и васпитању.

Наставници ученицима пружају додатну подршку путем платформе Google учионица, и путем устаљених видова комуникације.

Приликом остваривања посебног програма образовања и васпитања посебна пажња се посвећује обезбеђивању и спровођењу прописаних мера заштите здравља ученика и запослених у основној школи.

Током септембра, а посебно у првој седмици, у овину редовне наставе и других облика образовно васпитног рада врши се информативно-саветодавни рад на тему пандемије и заштите од COVID 19, прилагођен узрасту ученика.

ПРОГРАМ РАДА СТРУЧНИХ САРАДНИКА

Применом теоријских, практичних и истраживачких сазнања педагошке и психолошке науке, педагог и психолог доприносе остваривању и унапређивању образовно-васпитног рада у установи, у складу са циљевима и принципима образовања и васпитања дефинисаних Законом о основама система образовања и васпитања, као и посебним законима.

Педагог – задаци

- Учешће у стварању оптималних услова за развој деце/ученика и остваривање образовно-васпитног рада
- Праћење и подстицање целовитог развоја детета и ученика
- Подршка ученицима у креирању програма рада са децом, предлагање и организовање различитих видова активности, које доприносе децем развоју

- Подршке наставнику у унапређивању и осавремењивању образовно-васпитног рада
- Пружање подршке родитељима, односно старатељима на јачању њихових васпитних компетенција и развијању сарадње породице и установе по питањима значајним за васпитање и образовање деце/ученика
- Учествовање у праћењу и вредновању образовно-васпитног рада
- Сарадња са институцијама, локалном самоуправом, стручним и струковним организацијама од значаја за успешан рад установе
- Самовредновање, стално стручно усавршавање и праћење развоја педагошке науке и праксе.

Психолог – задаци

- Стварање оптималних услова за развој деце/ученика и остваривање образовно-васпитног рада
- Учествовање у праћењу и подстицању развоја детета/ученика
- Подршка јачању наставничких компетенција и њиховог професионалног развоја
- Учествовање у праћењу и вредновању образовно-васпитног рада и предлагање мера које доприносе обезбеђивању ефикасности, економичности и флексибилности рада установе
- Учествовање у праћењу и вредновању остварености исхода, општих и посебних стандарда постигнућа ученика и предлагање мера за унапређивање
- Подршка отворености установе према педагошким иновацијама
- Развијање сарадње установе са породицом и подршка васпитним компетенцијама родитеља, односно старатеља
- Сарадња са другим институцијама, локалном заједницом, стручним и струковним организацијама од значаја за установу
- Стално стручно усавршавање и праћење развоја психолошке науке и праксе.

Логопед

Циљ рада логопеда у школи је примена теоријских и практичних сазнања којом доприноси остваривању и унапређивању образовно-васпитног рада у установи у складу са циљевима и принципима образовања и васпитања и стандардима постигнућа ученика дефинисаних Законом о основама система образовања васпитања, као и посебним законима.

Логопед – задаци

- Превенција говорно-језичких поремећаја,
- Стимулација говорно-језичког развоја када је он испод нивоа и стандарда за одговарајући узраст детета, односно ученика,
- Идентификовање деце, односно ученика са говорно-језичким поремећајем,
- Идентификовање ученика са тешкоћама у читању и писању (дислексија и дисграфија),
- Корекција постојећих говорно-језичких поремећаја: дисфазија, муцање или брзоплетост, дислалија, дизартрија, дисфонија ученика,
- Корекција поремећене функције читања и писања ученика,
- Подршка јачању васпитачких, односно наставничких компетенција упућивањем у проблеме говорно језичких поремећаја и спровођење корекционог поступка,

- Сарадња са осталим стручним сарадницима и васпитачима, односно наставницима у циљу обезбеђивања оптималних услова за развој деце, односно ученика са тешкоћама у психофизиолошком развоју,
- Саветодавни и инструктивни рад са родитељима деце, односно ученика.

Области рада педагога, психолога и логопеда

- Планирање и програмирање образовно-васпитног рада
- Праћење и вредновање образовно-васпитног рада
- Рад са наставницима
- Рад са ученицима
- Рад са родитељима, односно старатељима
- Рада са директором, стручним сарадницима, педагошким асистентом и пратиоцем детета/ученика
- Рад са/у стручним органима и тимовима
- Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицама локалне самоуправе
- Вођење педагошке документације, припреме за рад и стручно усавршавање

Све наведене области рада стручних сарадника – педагога, психолога и логопеда саставни су део њиховог годишњег плана и програма.

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА

Пракса показује да поједини ученици имају тешкоће при савладавању наставног градива, као и у социјалном функционисању. Ученици са тешкоћама у усвајању наставних садржаја и/или тешкоћама у социјалном функционисању постижу слабији школски успех, па им је потребна додатна подршка. ***Наставници школе треба да прилагоде начин рада тако да излазе у сусрет потребама деце. Некој деци, због инвалидета или сметњи у развоју, потребна је додатна помоћ. Окретање ка инклузивном образовању значи подржавање све деце у редовним школама, подразумева процес решавања и реаговања на разноврсност потреба свих ученика и све мању искљученост у оквиру образовања и из њега.***

Инклузивно образовање засновано на међународним документима, пре свега Универзалном декларацијом о људским правима (1948) и Конвенцијом УН о правима детета (1989), приступа образовању на флексибилнији начин, што је регулисано Законом о основама система образовања и васпитања (члан 3, члан 6 и члан 9).

Циљ инклузивног образовања:

- успешнија адаптација детета/ученика на школу
- постигнућа детета/ученика приближна његовим капацитетима, способностима
- стимулисање развоја детета

Исходи и образовни стандарди постоје као опште смернице када је у питању постигнуће највећег броја ученика. Редован програм може већини ученика да обезбеди достизање ових исхода и образовних стандарда. Ученицима, чије се постигнуће не уклапа у дефинисане исходе и стандарде образовања и васпитања потребно је редефинисати исходе, стандарде постигнућа и кориговати редован програм зависно од потреба ученика. Према посебним стандардима ће се редовни програм кориговати и по потреби изменити, модификовати, ускладити са потребама детета/ученика. Такође, надареним ученицима потребно је обезбедити услове у којима ће моћи да напредују у складу са својим способностима. У сваком одељењу има ученика који одступају од постизања предвиђених циљева учења и рада на часу. Боље постигнуће код тих ученика некада се постиже диференцијацијом наставе, индивидуализацијом, а уколико нема напретка потребно је консултовати се са стручним тимом за инклузивно образовање. Први корак у даљем пружању додатне подршке је прављење педагошког профила детета/ученика. Овај профил сачињава Тим за пружање додатне подршке ученику - Тим за инклузивно образовање. Тим чине одељењски стрешина, наставник разредне наставе, односно предметни наставници, стручни сарадници, родитељи ученика, односно други законски заступник, педагошки асистент, односно лични пратилац ученика, на предлог родитеља, односно другог законског заступника. Педагошки профил детета садржи следеће области:

- учење и како учи;
- социјалне и комуникацијске вештине;
- самосталност и брига о осеби;
- утицај спољашњег окружења на учење.

Унутар ових области педагошки профил садржи описе јаких страна и интересовања и дететових потреба за подршком. При изради педагошког профила детета/ученика неопходно је идентификовати приоритетне области и потребе за подршком. У ситуацијама када на основу педагошког профила детета/ученика прилагођавање – примена диференцираних метода рада, материјала, прилагођених правила, простора и услова нема ефеката предлаже се Педагошком колегијуму израда индивидуалног образовног плана (ИОП-а) за дете/ученика. ИОП израђују чланови тима за инклузивно образовање: одељењски старешина, предметни наставници, стручни сарадници, родитељ (старатељ), а по потреби и стручно лице ван школе на предлог родитеља. Родитељ даје сагласност за спровођење ИОП-а, усваја га Педагошки колегијум. Ближа упутства која утврђују права на ИОП су регулисана правилником. Школа ће сарађивати са Интерресорном комисијом.

Циљ и задаци додатне подршке

Циљ: Унапређивање квалитета живота деце/ученика са сметњама у развоју, талентоване деце/ученика, као и деце/ученика из социјално маргинализованих група, подстицање развоја све деце у складу са начелом „школа по мери детета“.

Задаци тима за инклузивно образовање:

- доношење плана и програма рада
- организовање активности на основу програма
- сарадња са Интерресорном комисијом
- анализа актуелне ситуације у школи, идентификација деце/ученика којима је потребна додатна подршка

- помоћ у изради и примени ИОП-а, праћење реализације ИОП-а и евалуација
- вредновање квалитета и остварености програма рада
- вођење евиденције
- пружање додатне подршке деци/ученицима са сметњама у развоју
- пружање додатне подршке родитељима деце/ученика са сметњама у развоју
- пружање додатне подршке наставницима у планирању рада и раду са децом/ученицима који имају сметње у развоју

Задаци индивидуалног рада:

- идентификација приоритетних области у којима је деци/ученицима потребна подршка, као и њихових узрока
- уклањање и ублажавање потенцијалних тешкоћа у учењу које отежавају академски успех детета/ученика
- тренинг когнитивних и социјалних вештина како би дете/ученик несметано функционисало у вршњачкој групи
- едукација свих ученика школе и стварање оптималне социјалне климе како би се обезбедила социјална инклузија сваког детета/ученика

Задаци ТИО	Активности тима за инклузивно образовање
1. Информисање и упознавање свих запослених са деловима закона који се односе на инклузивно образовање	Идентификовање деце из осетљивих група
2. Осмишљавање мера за спровођење инклузивног образовања	Припрема детета са сметњама у развоју и њихових родитеља за улазак детета у групу
3. Брига о наставничким компетенцијама и едуковање родитеља, шире заједнице, организовање различитих видова едукације	Припрема деце у одељењу и сензибилизација њихових родитеља за долазак детета са сметњама у развоју
4. Брига о сарадњи родитеља, наставника и осталих профила стручњака	Договор о заједничким активностима, избору дидактичких средстава, едукативних материјала и сл.
5. Одржавања састанака тима са наставницима	Заказивање састанака са дневним редом
6. Сарадња са ИРК, рад са децом према предлозима ИРК-а	Избор садржаја, метода и облика О-в рада, индивидуализација, праћење и процена напредовања детета
7. Планирање, праћење, израда и евалуација предашког профила и ИОП-а (по путима ИРК-а)	Израда педагошког профила, избор садржаја, метода и облика рада
8. Вођење документације (медицинска документација, педагошки профили, извештаји)	Вођење документације детету
9. Сарадња са другим релевантним институцијама и установама (здравствене установе, центар за социјални рад)	Сарадња са другим релевантним институцијама и установама
10. Стручно усавршавање наставника	Похађање обука, семинара, вебинара, стручних скупова

Програм рада за децу са сметњама у развоју

Законска обавеза је да свако дете добије шансу да се образује у складу са својим могућностима. Ученик са сметњама у развоју и инвалидитетом, јесте: дете са интелектуалним сметњама, дете са сензорним сметњама, дете са моторичким сметњама, дете са тешкоћама у учењу, дете са говорно-језичким сметњама, дете са проблемом у понашању, дете са емоционалним тешкоћама, дете са сметњама у развоју које се манифестују истовремено у неколико области, услед чега се дете суочава са бројним препрекама у задовољењу основних потреба и потребна му је најкомплекснија подршка или дете са другим сметњама због који му је потребна подршка (члан 10 Закона о основном образовању и васпитању). За децу са сметњама у развоју посебно је значајно да се укључе у активности својих вршњака без сметњи у развоју.

Циљеви овог програма су:

- За децу са сметњама у развоју - подстицање развоја, осећања сигурности, задовољства и самопоштовања; развој комуникацијских способности (изражавање потреба, жеља и намера вербалним и невербалним путем); развој осетљивости за потребе других; боља емоционална контрола и успешнија социјализација.
- За децу без сметњи у развоју - прихватање различитости као нормалности; развој осетљивости за потребе деце која се теже развијају, развој способности за препознавање тих потреба, развој вештина сарадње и помагања у децем колективу и са децом која имају тешкоће у развоју.
- За родитеље деце са сметњама у развоју - упознавање са откривеним могућностима њихове деце; овладавање вештинама подстицања деце развоја; развијање реалистичких ставова према детету и његовим могућностима; развијање реалних и позитивних искустава у погледу будућности детета.
- За родитеље деце без сметњи у развоју - развијање позитивних ставова према заједничком школовању и дружењу деце са и без посебних потреба.

У току сваке школске године према способностима детета са сметњама у развоју биће урађен Индивидуални образовни план - педагошки документ којим се обезбеђује прилагођавање образовног процеса (кроз циљеве, задатке, садржаје, активности, исходе и временску валоризацију). За израду и реализацију је задужен тим који сачињавају: учитељ, један од родитеља или старатеља, школски педагог, психолог и логопед педагошки асистент, на захтев родитеља лични пратилац. Сваки ученик ће имати свој педагошко-психолошки досије.

Циљ је да се свако дете развија и живи у границама својих способности и међу вршњацима.

Програмски садржаји	Реализатори - носиоци
Укључивање ученика у активан живот школе (представе, радионице, ВТ, ђачки парламент, секције, допунска настава, конкретна задужења при организацији и реализацији Дана школе, Дана науке...)	Одељењске старешине, наставници задужени за ВТ и ЋП, чланови ВТ и ЋП, наставници задужени за ваннаставне активности, пројекте
Индивидуални и групни рад са ученицима	Одељењски старешина, педагог, психолог
Праћење напредовања ученика	Одељењски старешина, педагог, психолог, наставници разредне и предметне наставе, родитељи
Саветодавни рад са родитељима	Педагог, психолог

Предавања, радионице и семинари на тему толеранције, прихватања различитости и асертивног понашања за све ученике	Наставници ГВ, наставници задужени за ВТ и ЋП, педагог, психолог, гостујући предавачи из различитих референтних институција
Саветодавни рад са наставницима	Педагог, логопед, психолог

ПРЕПОРУЧЕНИ НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА УЧЕНИЦИМА СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА

За ученике са изузетним способностима припрема се индивидуални образовни план, програм и начин рада којим се утврђује обogaћен начин образовања и васпитања који садржи:

- распоред са наставником који пружа додатну подршку и учесталост те подршке
- циљеве образовно-васпитног рада
- посебне стандарде постигнућа и прилагођене стандарде за поједине или све предмете са образложењем за одступање
- обogaћен програм по предметима
- индивидуализован начин рада наставника, избор адекватних метода и техника образовно-васпитног рада.

Педагошко-корективни рад

Педагошко-корективни рад је значајна обавеза учитеља и предметних наставника, особито одељењских старешина, али и стручних сарадника. Школа ће разрадити програме за подршку ученицима у процесу учења, личног и социјалног развоја. Планови рада ће бити конципирани уважавајући способности и могућности ученика, а задаци и активности ће бити диференцирани према индивидуалним потребама ученика. Где је неопходно школа ће, заједно са родитељима, тражити помоћ и стручњака из других институција.

Биће предузимане следеће мере:

- Учитељи и наставници водиће рачуна о правилном држању тела ученика при седењу, стајању и кретању.
- Повременим мењањем места седења у односу на таблу спречавање се непотребне деформације на кичменом стубу.
- У првим месецима а и током године (по потреби), логопед ће извршити тестирање артикулације, проверу познавања слова, ниво усвојености читања и писања, обавиће дијагностицирање и укључиће ученике у индивидуални и групни корективни рад.
- Благовремено ће бити уочавани ученици првог и осталих млађих разреда који при читању, писању и другим школским активностима држе главу ниско и биће предлагано родитељима да такву децу воде на специјалистички преглед код специјалисте за очи.
- За децу која носе наочаре или слушне апарате потребно је утврдити која места у одељењу им највише одговарају.
- Наглуви ученици ће бити укључени у слушне и говорне вежбе, с циљем да се допринесе потпуније остваривање развоја говора и језика као једног од основних задатака наставе са ученицима оштећеног слуха, јер од степена реализације развоја говора ове деце зависи успешан ниво образовно-васпитног рада.
- Учитељи и наставници физичког васпитања ће на часовима физичког васпитања уводити вежбе којима се коригује неправилан и обезбеђује правилан физички развој ученика.

- У зависности од психомоторног развоја поједини ученици ће бити укључивани у посебне вежбе којим ће се допринети нормалном расту и напредовању.
- Учитељи, наставници и стручни сарадници ће обратити посебну пажњу да неки ученици којима су неопходна извесна помагала не избегавају да их користе.
- Деца која имају развојне проблеме, емоционалне сметње, проблеме у понашању и учењу упутиће се психологу, педагогу и логопеду у школи.
- Посебну пажњу посветити ученицима који су променили средину, због чега је неопходно да савладају извесне разлике у току претходног школовања у оном делу где је с њима потребан допунски рад - за праћење задужени су одељењске старешине и Тим за новодошле ученике.
- Педагог, психолог и логопед, у сарадњи са одељењским старешинама и родитељима, благовремено ће утврђивати узроке слабијег напредовања неких ученика и у процесу саветодавног рада са наставницима, ученицима и родитељима предлагаће мере које је потребно предузимати да се спорије напредовање отклони.
- Сви наставници и стручни сарадници су дужни да прилагоде професионално понашање и захтеве према ученицима који имају здравствене проблеме озбиљније природе, телесне недостатке и разне функционалне сметње.
- Посебна пажња се мора посвећивати стварању климе међусобног поштовања и уважавања, а да ученици са развојним проблемима буду лепо прихваћени и не буду исмевани од стране осталих ученика.
- Школа мора показати посебан смисао за сарадњу са ученицима који имају сметње у развоју и са њиховим родитељима.
- О деци која имају здравствених и разних функционалних сметњи, о раду с њима и њиховом напредовању, стручни сарадници (психолог, логопед, педагог) воде евиденцију, водећи рачуна које чињенице нису за јавну употребу.

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Циљеви:

- подстицање радозналости ученика, развијање љубави према културним остварењима
- подстицање љубави према школи и социјализација деце
- деловање на васпитање и културни развој деце
- неговање естетског укуса и развијање љубави према културним остварењима
- надограђивање оригиналности
- неговање осећаја припадности колективу и васпитање у духу хуманистичких вредности
- промоција школе
- неговање, подстицање, вредновање и самостално креирање културних догађаја
- уважавање различитости
- развијање позитивног односа према културним вредностима и развијање основних појмова о културном окружењу
- остваривање школског партнерства кроз сарадњу са школама у земљи и иностранству
- развијање и неговање сарадње међу ученицима
- неговање националног идентитета, поштовање и неговање традиције и културе српског народа; очување српског језика и традиције

- развијање и практиковање фер- плеја
- неговање љубави према ликовном стваралаштву
- развијање љубави према књизи и читању
- неговање љубави према позоришту
- неговање лепе речи, развијање критичког мишљења, размена читалачког искуства
- развијање способности правилног изражавања
- афирмација личности
- подстицање и презентовање личног талента и међусобне подршке
- неговање правих вредности ученика
- развијање еколошке свести; важност очувања животне средине

Задаци:

- предлагање и унапређивање програма културних и друштвених активности и метода повезивања школе и друштвене средине
- стварање разноврсних могућности да кроз различите културне садржаје буду у пуној мери реализовани сврха, циљеви и задаци културне делатности школе
- стални допринос развијању потреба за културним садржајима и интересовањима кроз активно упознавање културних манифестација
- обезбеђивање учешћа ученика, наставника и школе као целине у културном и друштвеном животу средини
- успостављање и организовање сарадње са породицом и свим чиниоцима друштвене средине ради јединственог деловања на васпитање и културни развој деце и омладине
- развијање осећаја за различите естетске вредности ученика - развијање компетенције за естетику
- развијање компетенције за комуникацију - свести о значају конструктивне комуникације уз поштовање мишљења других
- развијање одговорног односа према околини
- развијање способности ученика да идеју претвори у активност кроз различите пројекте - развијање компетенције за предузимљивост и оријентације ка предузетништву
- развијање код ученика компетенције за сарадњу кроз припадност групи, заједничко решење проблема и реализацију пројекта
- развијање компетенције за одговорно учешће у демократском друштву кроз поштовање људских и мањинских права и националног достојанства и одговорно, хумано и толерантно понашање

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Израда годишњег програма рада	Предлагање активности и разматрање предложених активности	Сарадња са тимовима на нивоу Школе	Састанци са руководством и члановима тимова, разговори, размене мишљења и договори о садржајима	Постизање нивоа потребне припремљености за реализовање активности на годишњем нивоу

Обликовање интерног календара културних активности – датуми свечаног пријема предшколаца и ђака првака; тематских изложби ученичких радова за хол школе; активности у Дечјој недељи (прва недеља октобра); дана школе, Светог Саве; дана успешних; значајних датума из Еколошког календара (Дан писмености; Дан језика; Дан животиња; Међународни дан толеранције; Дан људских права; Међународни дан деце са хендикепом; Дана Ружичастих мајица; Дана жена; Светског дана поезије и позоришта; Светског дана вода; Дана планете земље; Светског дана књиге ...)	Чланови Ученичког парламента дају предлоге и учествују у изради календара	Сарадња са Организацијом Црвеног крста; увид у планиране активности Позоришта у Краљеву; анализа календара такмичења Министарства просвете и календара Дечије недеље	Договори, посете, организоване посете, састанци	Кореспонденција планираних активности Тима за културне и спортске активности са програмима Министарства просвете и референтних институција
Обележавање Дечије недеље, Дана Светог Саве, Ускрса, Дана успешних; Дана писмености; Дана језика; Дана животиња; Међународног дана толеранције; Дана људских права; Међународног дана деце са хендикепом; Дана ружичастих мајица; Дана жена; Светског дана поезије и позоришта; Светског дана вода; Дана планете земље; Светског дана књиге ... и других значајних	Учешће у изради маски за манскембал, самостални ликовни и литерарни радови на задате теме- значајни датуми, Учешће у приредбама поводом пријема првака у Дечији савез, Дана школе, Дана Светог Саве, учешће у радионицама ...	Припрема програма, координирање рада са ученицима	Рад у тимовима, састанци делова стручног већа учитеља са наставницима српског језика, ликовне и музичке културе	Развијање и проширивање утицаја школе на васпитање ученика и културни развој окружења школе

датума из Еколошког календара				
Обликовање интерног календара спортских активности – дани и недеље спортских активности у организацији школе и града	Чланови Ученичког парламента и вршњачког тима дају предлоге и учествују у изради календара	Увид у календар такмичења Министарства просвете, календар Дечије недеље	Договори, анализе, састанци	Уклапање у програм такмичења Министарства просвете, сарадња са спортским организацијама, удружењима и другим школама
Учешће у културним и спортским манифестацијама у организацији локалне средине, града и државе-Учешће на ликовним конкурсима; Посета Сајму књига; учествовање у обележавању Светог Саве, Дана жена, Дана позоришта, Дана књиге...; одлазак у позориште, биоскоп, музеј	Самостални литератни и ликовни радови, упознавање позоришног живота у нашем граду, учешћа, јавни наступи и такмичења, заједнички наступи са ученицима Музичке школе	Помоћ при продуковању идеја, критичком промишљању, одабиру, изради радова, припреми наступа, вежбању активности, сарадња Тима са позориштем, музејима, општином, домовима културе, Завичајним друштвом...организац иони и технички послови; руковођење секцијама	Наступи, презентрације драмских, литерарних, поетских. Присуствовање позоришним представама, посете музејима, изложбама, учешће у јавним манифестацијама	Организовање културног и спортског живота Школе, који ће: допринети подизању нивоа квалитета културног и медијског профила Школе; повећању броја ученика, тј. да већи број родитеља исказује интересовање да њихова деца похађају ову школу без обзира на територијалну припадност; да кроз спортске активности афирмишемо здравље и пожељан такмичарски дух код ученика. Интеграција Школе у културни, спортски и јавни живот града и непосредно упознавање ученика са значајем културних институција на пољу друштвене егзистенције. Сагледавање значаја просвете за општи културни и естетско-цивилизацијски развој савременог друштва

План сарадње са Министарством просвете, науке и технолошког развоја, локалном самоуправом, културним институцијама, образовно васпитним установама и учешће на трибинама, представама и пројектима, посете који за циљ имају промоцију културних вредности биће прецизиран у годишњем плану рада школе.

ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

Циљ је да се разноврсним и систематским моторичким активностима, допринесе интегралном развоју личности ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена знања, умења и навике користе у свакодневним условима живота и рада
- стицање и развијање свести о потреби очувања здравља и заштити природе и човекове околине.

Оперативни задаци:

- усмерени развој моторичких способности;
- усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика;
- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру и такмичење);
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем итд;
- естетско изражавањекратњом и доживљавање естетских вредности;
- усвајање етичких вредности.

Начин остваривања програма:

- рад по групама (екипама);
- приказивање стечених знања на часовима физичког васпитања и на спољашњим спортским теренима;
- такмичења спроводити на спољашњим спортским тренима;
- о мерама безбедности, регуларности такмичења, суђењу, вођењу записника брину носиоци активности.

Корелација са наставним предметима:

- планирање заједничких активности са сродном групама и секцијама;

- остваривање коорелације са биологијом, географијом, физиком.

Садржаји програма и начин њихове реализације биће детаљно планирани сваке школске године и биће саставни део годишњег плана рада школе.

Ученицима који су се определили за неку од спортских активности треба указати на оне способности које долазе до изражаја у тој активности и на занимања у којима су те способности пожељне. Посебно треба ученике усмеравати према спортовима и физичким активностима за које су талентовани а не показују интересовање.

У школи се реализују различите спортске активности и негује спортски дух. Последњих школских година стављен је посебан акценат на промоцију спорта и мотивисање ученика на учествовање у различитим физичким активностима. Циљ овог програма је развијање свести о важности физичке активности и развијање навика здравих стилова живота.

Ученици ће моћи да се прикључе раду неке од секција: спортска (стони тенис, кошаркашка, фудбалска, одбојкашка). У оквиру рада секција, унутар школе ће се организовати турнири. Учесници неких турнира биће само ученици, а на неким турнирима поред ученика и наставници ће узети учешће.

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Спортска недеља- Међуодељењска такмичења, шетња, трчање на градском стадиону, такмичење у оквиру секције...	Активно учешће ученика у садржајевима, суђење, асистенција...	Организација, спровођење активности, додељивање задатака ученицима, суђење, обезбеђивање потребних алата, вођење активности	Неке од активности ће се обављати у оквиру редовних часова, неке за време секција а неке после часова, зависно од врсте активности	- Стицање навике за систематским вежбањем - Развијање осећаја за фер плеј - Припремање за школска такмичења
Јесењи и пролећни крос- Такмичење у трчању на различите дужине стаза зависно од узраста деце	Трчање	Вођење деце, распоређивање по узрастима	Деца ће, организовано из школског дворишта, са наставницима отићи на место реализације активности	- Развијање љубави деце према базичној физичкој вештини-трчању
Спортске игре (мали фудбал, кошарка, одбојка) и стони тенис - такмичење	Учешће и представљање школе на такмичењима у кошарци, одбојци,	Вођење деце на такмичења, одређивање састава екипа који ће да игра, осмишљавање тактике игре.	Деца ће, организовано из школског дворишта, са наставницима отићи на место реализације активности Одржавање спортских секција	- Стицање навике за систематским вежбањем, правилан развој, неговање и развијање физичких способности, превенција наркоманије и осталих болести

	рукомету, фудбалу и стоном тенису	Анализирање и поређење резултата, Суђење		зависности, малолетничке делинквенције, неговање здравих стилова живота -Развијање осећаја за фер плеј,
--	-----------------------------------	--	--	--

У току првог полугодишта ће бити организован јесењи крос, а у децембру ће бити организована посета Сајму спорта.

Ученици ће активно учествовати у спортским манифестацијама и такмичењима у организацији града, а аучествоваће и на Кросу РТС-а.

У току зимског распуста ако се стекну услови планирана је настава скијања за ученике који заинтересовани. Обуку би вршили наставници физичког васпитања а групе би правили према узрасту и нивоу знања скијања.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Превенција насиља у нашој школи има троструки циљ: у напређивање безбедности ученика, повећање квалитета рада у установи, и, дугорочно, стицање вештина наопходних за конструктиван и ненасиљан начин решавања будућих животних проблема.

У складу са Општим протоколом за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања и Приручником за примену посебног протокола, Стратегијом за превенцију и заштиту деце од насиља, једно од приоритетних места у Годишњем плану рада школе заузима Програм заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања, као и План рада Тима за заштиту.

Циљ Тима за заштиту јесте да, у сарадњи са свим учесницима образовно-васпитног процеса, родитељима и локалном заједницом креира климу и школску атмосферу у којој се:

- учи, развија, негује и подстиче култура понашања и уважавања личности;
- не толерише насиље;
- не ћути у вези са насиљем;
- поштују права детета;
- развија одговорност свих за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања.

Задатак Тима је да, у сарадњи са запосленима у школи, родитељима, децом и локалном заједницом обезбеди спровођење Посебног протокола и Програма заштите. Тим планира, организује и управља активностима у школи ради превенције насиља.

Тим

- припрема Програм заштите;
- информисе ученике, запослене и родитеље о планираним активностима и могућностима тражења подршке и помоћи од

Тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања;

- учествује у обукама и пројектима за развијање компетенција потребних за превенцију насиља, злостављања и занемаривања;
- предлаже мере за превенцију и заштиту, организује консултације и учествује у процени ризика и доношењу одлука о поступцима у случајевима сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања;
- укључује родитеље у превентивне и интервентне мере и активности;
- прати и процењује ефекте предузетих мера за заштиту ученика;
- сарађује са стручњацима из других надлежних органа, организација, служби и медија ради свеобухватне заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
- води и чува документацију;
- извештава стручна тела и органе управљања.

Садржај	Задужене особе	Време реализације	Очекивани исходи
Упознавање ученика првог разреда са Посебним протоколом	Учитељи	Септембар	Ученици познају Протокол и поштују правила
Дефинисање правила понашања за ученике првог разреда и редефинисање правила понашања на новоу школе, постављање нових правила у учионицама	Одељењске старешине	Септембар	Ученици познају и поштују правила
Разговори о правилима понашања у сваком одељењу, интерним процедурама за реаговање, раду Вршњачког тима и Тима за заштиту	Учитељи и одељењске старешине	Октобар	Ученици познају и поштују правила
Промовисање Кутије поверења	Тим за заштиту	Током наставне године	Неговање поверења у институцију
Међународни Дан толеранције	Наставници грађанског васпитања, одељењске старешине, учитељи	16.11.	Развијање толеранције у циљу јачања међуљудских односа
Спортске активности у оквиру система школских спортских такмичења	Наставници физичког васпитања	Током наставне године	Развијање толеранције у циљу јачања спортског духа
Посета сајму књига	Директор, предметни наставници	Током наставне године	Промоција лепог понашања
Посета сајму науке	Директор, предметни наставници и учитељи	Током наставне године	Промоција лепог понашања
Недеља лепих речи	Наставници разредне наставе, наставници језика	Фебруар	Развијање конструктивне комуникације
Дан ружичастих мајица	Тим за заштиту, наставници разредне и предметне наставе	Фебруар	Развијање толеранције у циљу јачања међуљудских односа

Активности ученика у домаћим и међународним пројектима у којима учествује наша школа	Тим за заштиту у сарадњи са Тимом за школско развојно планирање, предметни наставници	Током наставне године	Развијање емоционалне способности у прихватању оцена постигнутих резултата
Реализација радионица на тему ненасиља, асертивног понашања	Наставници грађанског васпитања, одељењске старешине, учитељи	Током наставне године	Медијација и вршњачка едукација
Анализа учесталости и облика насилног понашања на нивоу одељења и школе	Одељењске старешине, учитељи, Тим за заштиту, Савет родитеља, психолог, педагог	Током целе школске године	Утврђивање степена учесталости насиља
Саветодавни рад и појачани васпитни рад	Психолог, педагог, одељењски старешна, предметни наставници, Тим за заштиту	Током целе школске године	Стручни сарадник пружа заштиту и подршку детету које трпи насиље, евидентира насиље
Рад Тима за заштиту на случајевима насиља	Тим за заштиту	Током целе школске године	Пружање заштите и подршка детету које трпи насиље, евидентирање насиља, реституција.
Сарадња са Саветом родитеља	Директор	Током школске године	Упознавање са Програмом заштите, правилима понашања у школи, информисање о активностима школе у овој области
Сарадња са локалном заједницом	Директор	Током школске године	По протоколу и тачно утврђеним корацима наставници и стручни сарадници, консултују и сарађују са надлежним службама
Предавања и трибине на тему превенције насиља у организацији полиције	Директор, Тим за заштиту, Наставници физичког васпитања, одељењске старешине	Током наставне године	Медијација и едукација
Сарадња са Ученичким парламентом	координатор Ученичког парламента	Током наставне године	Кооперација, вршњачка едукација
Рад школских секција Такмичења ученика	Предметни наставници, учитељи, педагог, психолог	Током наставне године	Презентација резултата
Посете културним манифестацијама	Одељењске старешине и предметни наставници	Током наставне године	Развијање значаја културе и уметности, развијање културе говора

Превенција насиља кроз наставне садржаје	Наставници разредне и предметне наставе	Током наставне године	Превентивно деловање и освешћивање ученика у циљу спречавања насилног понашања
--	---	-----------------------	--

Мере интервенције:

На првом нивоу активности преузима одељењски старешина, наставник, у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са одељенском заједницом, групом ученика и индивидуално.

На другом нивоу активности предузима одељенски старешина у сарадњи са педагогом, психологом, Тимом за заштиту и директором, уз обавезно учешће родитеља, у смислу појачаног васпитног рада. Уколико појачан васпитни рад није делотворан, директор покреће васпитно-дисциплинки поступак и изриче меру, у складу са Законом.

На трећем нивоу, активности предузима директор са Тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа (Центар за социјални рад, полиција...).

Увек када је запослени починилац насиља, злостављања и занемаривања према ученику у установи, директор предузима мере према запосленом, у складу са законом, а према ученику мере за заштиту и подршку.

Кораци у интервенцији:

Сазнање о насиљу или откривање насиља одвија се непосредним увидом да је насиље у току или посредно, препознавањем спољашњих знакова или поверавањем самог детета или треће особе.

Прва реакција треба да буде заустављање насиља, евидентирање насилног понашања и обавештавање о томе надлежне особе: одељењског старешину, дежурног наставника, чланове Тима, директора или помоћника, педагога, психолога, а који ће даље проценити да ли треба позвати МУП или здравствену службу.

Смиривање ситуације подразумева удаљавање ученика из ситуације и смањење напетости кроз разговор са актерима. Тај разговор треба да буде умирујући, без спомињања могућих последица и застрашивања.

Прикупљање информација значи разговор са актерима и другим учесницима у догађају уз вођење записника. Разговор треба да води неко од чланова Тима, педагог или психолог, одељенски старешина. За трећи ниво насиља и злостављања, изјава се даје директору, у присуству родитеља или психолога или педагога, ако је родитељ спречен да дође.

Посебна пажња треба да буде обрађена на жртву насиља тако што ће јој се омогућити да се осећа безбедно и да нема страх од освете ученика којима ће бити изречене мере.

Након тог разговора обављају се консултације у оквиру установе – са колегама, са Тимом за заштиту, са педагогом и психологом, директором, дежурним наставником, при чему се анализирају чињенице, процењује ниво ризика и прави план заштите, водећи рачуна о принципу поверљивости и најбољем интересу ученика. Уколико је потребно, обављају се консултације са службама ван установе (Центар за социјални рад, здравствена служба). На основу консултација треба донети одлуку о начину реаговања и праћења и одредити улоге, задатке и одговорности у самом поступању.

Након консултација и заузимања става школе о догађају, предузимају се акције: позивају се родитељи и информишу о догађају, спроведеним консултацијама, закључцима и предложеним мерама (предочава се законска регулатива, мере заштите ученика, мере даљег васпитног деловања); уколико

је потребно, обавештава се МУП, Центар за социјални рад (рок три дана од дана када се насиље десило), Министарство просвете и науке, односно надлежна школска управа (у року од 24 сата, за трећи ниво насиља и злостављања). Подношење пријаве тим службама треба да буде у усменој и писаној форми, након што је са родитељима обављен разговор (осим ако се нису одазвали позиву или је у најбољем интересу дечије безбедности да родитељи не буду укључени). Праћење ефеката предузетих мера врши Тим, водећи рачуна о интеграцији свих актера у заједницу и успостављању односа сарадње и толеранције.

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Израда програма за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања	Давање и разматрање предлога активности, предлагање хуманитарних акција, предлагање предмета истраживања на ниову школе, спровођење истраживања	Анализа законске регулативе, анализа резултата самовредновања и спољашњег вредновања, давање и разматрање предлога, предлагање акција, предлагање предмета истраживања	На састанку ШТ	Едукација свих актера школе у циљу сензибилизације на појаву и препознавање насиља, злостављања и занемаривања; - помоћ ученицима у стицању увида у персоналне проблеме и указивање на могуће начине њиховог решавања; - перманентно разрађивање начина и техника за праћење и процену предузетих мера и остваривање ефикасности; - кроз сарадњу са Тимом за инклузивно образовање и Тимом за социјалну заштиту, пружање помоћи ученицима са поремећајима у понашању и опсервација и идентификација ученика с одређеним социјалним проблемима.
Континуирано усклађивање подзаконских аката школе са свим законским изменама	Информисање ученика о законским изменама	Размена информација у са сарадњи секретаром школе	На састанку ШТ	
Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака свих актера школе	Учествовање у доношењу правила понашања у школи	Учествовање у извршавању процедура и поступака	На седници Наставничког већа	
Измене у вршњачком тиму и едукација Вршњачког тима	Учешће у радионицама, постављање плаката с правилима понашања и саветима за	Реализација едукативних радионица	На часовима ОС	

	ненасилну комуникацију			
Индивидуално-саветодавни рад са ученицима који су актери у ситуацијама насиља	Разговори, размена информација	Подршка деци која трпе насиље и рад са децом која врше насиље	На одмору, пре и после наставе	
Обавештавање родитеља и разговор о ситуацијама насиља	Разговори, размена информација	Разговори ОС, предметних наставника и чланова ШТ са родитељима	На одмору, пре и после наставе	
Повремени контакт са полицајцем – школски/ реонски	Размена информација и обавештења	Размена информација са полицајцем – школски – реонски	На великом одмору и у периоду између смена	
Сарадња Тима са Тимом за социјалну заштиту и Тимом за инклузивно образовање	Активно учешће деце у свим тимовима	Размена информација са члановима Тимова	На састанцима тимова	
Евалуација програма и евентуалне измене на основу документације	Исказивање мишљења о активностима програма	Школски Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	На састанцима ШТ, седници Наставничког већа и састанцима ВТ	

УНУТРАШЊА ЗАШТИТНА МРЕЖА

Унутрашњу заштитну мрежу чине сви запослени и ученици школе. Прописане су улоге и одговорности запослених и ученика у школи на превенцији насиља:

Унутрашња заштитна мрежа				
Дежурни наставник	Одељењски старешина	Тим за заштиту	Помоћно-техничко особље	Ученици
дежура у складу са распоредом	уочава и пријављује случајеве насилног понашања и регује одмах, обавештава психолога, педагога	уочава случајеве насилног понашања	дежура	уочавају случајеве насилног понашања
уочава и пријављује случај	учествује у процесу заштите ученика	покреће процес заштите ученика, регује одмах	прекида насиље	траже помоћ одраслих
покреће процес заштите детета (реагује одмах) у случају насилног понашања, користећи неку од стратегија	разговара са учесницима насиља	сарађује са одељенским старешинама	уочава и пријављује случајеве насилног понашања	учествују у мерама заштите
обавештава одељенског старешину, психолога, педагога	информише родитеље и сарађује са њима	по потреби, разговара са родитељима		
сарађује са Тимом за заштиту	сарађује са Тимом за заштиту	пружа помоћ и подршку ученицима		
	прати ефекте предузетих мера	разматра случајеве насиља и осмишљава мере заштите		
	евидентира случајеве насиља и води своју документацију	прати ефекте предузетих мера		
	по потреби, сарађује са релевантним установама	спроводи Програм заштите		
	уочава и пријављује случајеве насилног понашања и регује одмах, обавештава психолога и педагога	сарађује са другим тимовима и установама		

Насиље се пријављује члановима Тима за заштиту попуњавањем одговарajuћег формулара.

ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДИСКРИМИНАТОРСКОГ ПОНАШАЊА И ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ ИЛИ ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ

Превенција дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности у нашој школи има за циљ да створи сигурно и подстицајно окружење, негује атмосферу сарадње, уважавања и конструктивне комуникације, развија позитиван систем вредности, како би се предупредио сваки облик дискриминаторног понашања, као и понашања којим се вређа углед, част или достојанство личности, у било ком од односа, као и да подигне свест свих у школи о негативним последицама дискриминације на лица, групу лица, односно школу.

У складу са Законом о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018 - др. закони, 10/2019 и 6/2020), Законом о основном образовању („Сл. гласник РС“, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 - др. закон и 10/2019), Правилником о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања („Сл. Гласник РС", бр. 22/2016), Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Сл. гласник РС“, бр. 65/2018), Законом о забрани дискриминације („Сл.гласник РС“, бр. 22/2009), Законом о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом („Сл.гласник РС“, бр.33/2006 и 13/2016), једно од приоритетних места у Годишњем плану рада школе заузима Програм заштите ученика од дискриминаторског понашања и вређања угледа, части или достојанства личности, као и План рада Тима за заштиту.

Циљ Тима за заштиту јесте да, у сарадњи са свим учесницима образовно-васпитног процеса, родитељима и локалном заједницом креира климу и школску атмосферу у којој се:

- ствара и негује клима прихватања, толеранције и уважавања;
- не ћути у вези са дискриминаторним понашањем и вређањем угледа, части или достојанства личности;
- развија позитиван систем вредности;
- развија одговорност свих за заштиту деце од дискриминаторског понашања и вређања угледа, части или достојанства личности.

Задатак Тима је да, у сарадњи са запосленима у школи, родитељима, децом и локалном заједницом обезбеди спровођење Посебног протокола и Програма заштите. Тим планира, организује и управља активностима у школи ради превенције свих облика дискриминаторног понашања.

Тим:

- анализира стање у остваривању равноправности и једнаких могућности;
- припрема програм превенције;
- информисе ученике, родитеље, наставнике и остале запослене о планираним активностима и могућностима пружања подршке и помоћи;
- учествује у пројектима и обукама за развијање потребних знања и вештина за превенцију и поступање у случајевима дискриминаторног понашања;
- предлаже мере за унапређивање превенције и заштите од дискриминације, организује консултације и учествује у доношењу одлука о начину поступања у случајевима сумње на дискриминаторно понашање;
- укључује родитеље у планирање мера и спровођење активности за спречавање и сузбијање дискриминаторног понашања;
- прати и процењује ефекте предузетих мера и активности за спречавање и сузбијање дискриминаторног понашања и даје одговарајуће предлоге директору;

- сарађује са школском управом Министарства просвете, науке и технолошког развоја и другим надлежним органима, организацијама и службама, ради спречавања и заштите од дискриминације;
- води и чува посебну документацију о случајевима и појавним облицима дискриминације, броју пријава и притужби, броју спроведених неформалних и формалних поступака, њиховом исходу и друго;
- извештава стучна тела и органе упављања.

Превенција дискриминаторног понашања

Програмом превенције дискриминације и дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности одређују се мере и активности којима се обезбеђује остваривање циљева превенције свих облика дискриминације и дискриминаторског поступања. Програм превенције израђује се на основу анализе стања нетолеранције и дискриминације, сагледавања потреба учесника у образовању за додатном подршком, специфичностима школе, резултата самовредновања и спољашњег вредновања квалитета рада школе.

У оквиру превентивних активности планирани су садржаји који ће реализовати ученици, наставници, родитељи и представници различитих институција кроз различите наставне и ваннаставне активности. На часовима редовне, додатне и допунске наставе, и часовима секција наставици и ученици ће при проради наставних садржаја/наставних јединица, а које имају елементе за превенцију дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности, кроз дискусију, самостално ликовно или литерарно изражавање афирмисати позитивне вредности. Развијање антидискриминаторног понашања и афирмисање позитивних вредности вршиће се и организовањем посета музеју, позоришту, библиотеци, организовањем хуманитарних акција, обележавањем Дана језика, Дана толеранције, Дана ружичастих мајица, Дана особа са инвалидитетом ..., недељом лепих речи ... На Facebook страници школе биће постављене информације о активностима у превенцији дискриминаторног понашања.

Превентивне активности биће реализоване у сарадњи са тимовима за самовредновање, професионални развој, за инклузивно образовање, за обезбеђивање квалитета и развој установе, са активом за школско развојно на нивоу: одељењских заједница, Ученичког парламента, вршњачког тима, појединачно и са групама ученика, на већа (одељењских, наставничког, стручних за област), на Савету родитеља, на родитељским састанцима, са родитељима индивидуално и групно.

Интервенција

У школи се интервенише у случајевима сумње или утврђеног вређања угледа, части или достојанства личности и дискриминаторног понашања из расистичких, сексистичких, хомофобичних, ксенофобичних, исламофобичних, антисемитских, антициганистичких или других облика дискриминаторног понашања према лицу, а нарочито према млађем, слабијем, са сметњама у развоју и инвалидитетом, према родном идентитету, полу, сексуаној оријентацији, раси, боји коже, верској и националној припадности, језику, имовном стању, социјалном и културном пореклу и другим и претпостављеним или стварним личним својствима.

Интервенцију чине мере и активности којима се дискриминаторно понашање или вређање угледа, части или достојанства личности зауставља, осигурава безбедност учесника у образовно-васпитном процесу (оних који трпе-дискриминисана лица, чине-извршиоци дискриминације, сведоче), смањује ризик од понављања, убажавају последице за све учеснике и прате се ефекти предузетих мера. У школи се интервенише у случају сумње или када је утврђено дискриминаторно понашање и то, када се оно припрема, дешава или се догодило између учесника у образовно-васпитном процесу (ученик-ученик, одрасли-одрасли, ученик-запослени у школи.....); запосленог (запослени-учесник у образовању, запослени-родитељ, запослени-запослени, запослени-треће лице);

родитеља (родитељ-учесник у образовању, родитељ-родитељ, родитељ-треће лице); треће лице (треће лице- учесник у образовању, треће лице-родитељ, треће лице-запослени, треће лице- треће лице).

Поступање школе у случају дискриминаторног понашања учесника у образовању

Школа поступа у складу са законском регулативом увек када је учесник у образовању дискриминисано лице, извршилац дискриминације, односно сведок. Сазнање о дискриминаторном понашању у школи може да се добије: опажањем, на основу сумње или информације да се дискриминација припрема, догађа или се догодила. Информација може да се добије непосредно-усмено, у писном облику, коришћењем дигиталних средстава, поверавањем од самог дискриминисаног учесника у образовању или посредно – од његовог родитеља, вршњака, запослених, трећих лица као сведока, као и на основу анонимне пријаве.

Редослед поступања у интервенцији зависи од тога да ли се дискриминаторно понашање припрема, догађа или се догодило. Редослед поступања у интервенцији је следећи:

Проверавање добијене информације да се дискриминаторно понашање припрема или се догодило обавља се прикупљање информација – директно или индиректно. Циљ проверавања информација јесте утврђивање одлучујућих чињеница на основу којих се потврђује или одбацује сумња на дискриминаторско поступање. У случају непотврђене сумње дискриминаторног понашања, појачава се васпитни рад и прати понашање учесника у образовању. Када се потврди сумња, директори Тим за заштиту предузимају мере и активности за повреду законске забране дискриминације.

Заустављање дискриминаторног понашања и смиривање учесника јесте обавеза свих запослених у школи, а нарочито најближег присутног запосленог, дежурног наставника да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике. Смиривање учесника подразумева, најпре, одвојене разговоре са извршиоцем дискриминације и са дискриминисаним лицем, а ако се процени да је могућ, без обасности по наставак сукоба, и заједно са учесницима и родитељима.

Обавештавање и позивање родитеља је обавеза школе. Одмах након заустављања сукоба учесника-ученика (као дискриминисаног лица и извршиоца дискриминације) школа обавештава и позива родитеља на пријављени број контакт телефона. Уколико родитељ није доступан, школа одмах обавештава Центар за социјални рад

Прикупљање релевантних информација и консултације врше се у школи ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа дискриминације, ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције. Дискриминаторно понашање сврстава се на основу матрице за процену ризика од дискриминаторног понашања ученика у један од три нивоа : први, други и најтежи-трећи ниво. Уколико у току консултација у школи директор и Тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво дискриминације, као и да одреде одговарајуће мере и активности, у консултације укључују надлежене органе и друге организације и службе: Министарство-школску управу, центар за социјални рад, полицију, здравствену службу, Повереника и др.

Предузимање мера и активности према учеснику у образовању, и то за све нивове дискриминације. План заштите од дискриминације сачињава се за конкретну ситуацију сваког од нивоа и за све учеснике – дискриминисано лице, извршиоца дискриминације и сведоке. План заштите од дискриминације зависи од: узраста и броја учесника, облика и нивоа дискриминације, последица по лице и колектив и сл. План заштите од дискриминације садржи: активности усмерене на промену понашања и ставова који су допринели дискриминаторном понашању – појачан васпитни рад и по интензитету примерен повреди законске забране (интензиван), рад са родитељем, одељењском заједницом, укључивањем Ученичког парламента и Савета родитеља, а по потреби и Школског одбора; носиоце тих активности, временску динамику; начине којима ће се обезбедити поновно укључивање свих учесника у заједницу. План заштите од дискриминације сачињава Тим за заштиту заједно са одељењским старешином, директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. У припреми плана заштите, када год је могуће, школа ће укључити преставника одељењске заједнице, Ученичког парламента, као и учеснике у дискриминацији. План заштите укључује и информације о мерама и активностима које школа предузима самостално, у сарадњи са другим

надлежним организацијама и службама и када друге надлежне организације и службе спроводе активности самостално. Када су у мере и активности укључене друге организације и службе, одређују се задаци, одговорна лица, динамика и начини међусобног извештавања.

За сваки процењени ниво дискриминације директор школе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство – надлежну школску управу, у року од 24 сата од догађаја. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако Тим за заштиту, полиција или центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета/ученика. Уколико је комуникација са медијима неопходна, одговоран је директор, осим ако постоји сумња или је утврђено да је директор извршилац дискриминације. У том случају комуникацију са медијима остварује председник Школског одбора.

Праћење ефеката предузетих мера и активности прати школа (одељењски старешина, Тим за заштиту) ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности школе. Школа прати понашање учесника у образовању које је дискриминисано лице и које је извршилац дискриминације, али и оних који су индиректно били укључени (сведоци). Прати се и укљученост родитеља и других надлежних органа, организација и служби. Ефекте предузетих мера прате и надлежене службе Министарства.

Поступање школе у случају дискриминаторног понашања запосленог према учеснику у образовању

Школа поступа у складу са законском регулативом када је запослени извршилац дискриминације, а дискриминисано лице, односно сведок учесник у образовању. Сазнање о дискриминаторном понашању запосленог у школи може да се добије: опажањем, сумњом или информацијом да се дискриминација припрема, догађа или се догодила. Информација може да се добије непосредно – усмено, у писаном облику, ако и на основу анонимне пријаве, коришћењем дигиталних средстава, поверавањем од самог дискриминисаног учесника у образовању или посредно – од његовог родитеља, вршњака, других запослених или трећих лица као сведока. Редослед поступања у интервенцији зависи од тога да ли се на основу информације дискриминаторно понашање запосленог припрема, догађа или се догодило. Редослед поступања у интервенцији је:

Заустављање дискриминаторног понашања је обавеза сваког лица које има сазнање о дискриминаторном понашању да реагује прекидањем таквог поступања запосленог и позивањем помоћи.

Смиривање ситуације подразумева обезбеђивање сигурности и подршке за учесника у образовању.

Обавештавање и позивање родитеља и информисање одељењског старешине одвија се паралелно са заустављањем поступања и смиривањем учесника, са наминималнијим временским размацима.

Подношење пријаве директору школе ради покретања поступка у коме се прикупљају информације о дискриминаторском поступању запосленог и на основу релевантних чињеница предузимају мере у складу са законом. Тима за заштиту предузима мере и активности у односу на дискриминисано лице, односно лиса – учесника у образовању.

Консултације Тима за заштиту које се одвијају ради прикупљања свих релевантних чињеница за доношење плана заштите од дискриминације и праћењу ефеката мера за учесника у образовању као дискриминисано лице. Тим за заштиту по потреби обавља консултације са одговарајућим стручњацима и установама и укључује надлежне службе. Одељењски старешина у сарадњи са Тимом, информише родитеље и укључује их даље у васпитни рад и план заштите.

Обавештавање Министарства – надлежне школске управе, од стране директора школе у року од 24 сата од извршеног, односно од сазнања о дискриминаторном понашању запосленог према учеснику у образовању и на основу релевантних чињеница покреће и води дисциплински поступак у складу са законом.

Праћење ефеката предузетих мера, заштитних мера према дискриминисаном лицу и сведоку – учеснику у образовању врши се континуирано.

У случају када дискриминаторно понашање испољава лице које запослено у школи, кораци су исти, уз обавезу школе да поднесе притужбу Поверенику. Тим за заштиту може да предложи план заштите учесника у образовању и активности у вези са едукацијом родитеља, односно трећег лица које није запослено у школи.

У колико се сумња у дискриминаторно поступање директора, та сумња се пријављује Министарству. Просветна инспекција самостално, а ако је потребно у сарадњи са просветним саветником утврђује чињенице о поступању школе и њених органа о обезбеђивању заштите учесника у образовању и запослених од дискриминације и понашања које вређа углед, част и достојанство, а у складу са законском регулативом. О утврђеним чињеницама, односно наложеним мерама и роковима за отклањање неправилности и недостатака, просветни инспектор обавештава орган управљања школе и министра. Уколико постоји сумња да је учињено кривично дело, привредни преступ или прекршај, односно да је повређена забрана дискриминације просветни инспектор подноси пријаву односно захтев надлежном органу.

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начин поступак и остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Израда програма за заштиту ученика од дискриминаторног понашања, вређања угледа, части или достојанства личности	Давање и разматрање предлога активности, предлагање хуманитарних акција, предлагање предмета истраживања на ниову школе, спровођење истраживања	Анализа законске регулативе, анализа резултата самовредновања и спољашњег вредновања, давање и разматрање предлога, предлагање акција, предлагање предмета истраживања	На састанку Тима	Едукација свих актера школе у циљу сензибилизације на појаву и препознавање облика дискриминаторног понашања, вређања угледа, части или достојанства личности - помоћ ученицима у стицању увида у персоналне проблеме и указивање на могуће начине њиховог решавања; - перманентно разрађивање начина и техника за праћење и процену предузетих мера и остваривање ефикасности; - кроз сарадњу са Тимом за инклузивно образовање и Тимом за социјалну заштиту, пружање помоћи ученицима са поремећајима у понашању и опсервација и идентификација ученика с одређеним социјалним проблемима.
Континуирано усклађивање подзаконских аката школе са свим законским изменама	Информисање ученика о законским изменама	Размена информација у сарадњи са секретаром школе	На састанку Тима	
Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака свих актера школе у	Учествовање у доношењу правила понашања у школи	Учествовање у извршавању процедура поступака	На седници Наставничког већа	

ситуацијама сумње или утврђеног дискриминаторног понашања				
Едукација Вршњачког тима	Учешће у радионицама, постављање плаката с правилима понашања и саветима за ненасилну комуникацију	Реализација едукативних радионица	На часовима ОС	
Индивидуално-саветодавни рад са ученицима који су актери у ситуацијама дискриминаторног понашања	Разговори, размена информација	Подршка деци која су изложена дискриминаторном понашању и рад са децом која испољавају дискриминаторно понашање	На одмору, пре и после наставе	
Обавештавање родитеља и разговор о ситуацијама дискриминаторног понашања	Разговори, размена информација	Разговори ОС, предметних наставника и чланова Тима са родитељима	На одмору, пре и после наставе	
Сарадња Тима са Тимом за социјалну заштиту и Тимом за инклузивно образовање	Активно учешће деце у свим тимовима*давање предлога за активности и мере	Размена информација са члановима Тимова	На састанцима тимова	

Евалуација програма и евентуалне измене на основу документације	Исказивање мишљења о активностима програма	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	На састанцима Тима, седници Наставничког већа и састанцима ВТ	
---	--	--	---	--

Ради континуираног праћења ефеката програма спречавања дискриминаторног понашања, школа врши анализу стања у остваривању равноправности и једнаких могућности. У припреми анализа учествују ученици, наставници и родитељи. Анализа се разматра у одељењима на часовима одељењског старешине, на родитељским састанцима, Ученичком парламенту, стручним органима и тимовима, на Савету родитеља. Школски одбор разматра и питања дискриминације у оквиру доношења аката установе (развојни план, школски програм, годишњи план рад, план стручног усавршавања запослених), усвајања извештаја о њиховом спровођењу и разматрања поштовања општих принципа, остваривања циљева образовања и васпитања, постигнутих исхода, најмање два пута годишње кроз извештаје директора о свом раду и раду школе.

ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Програмски задаци васпитног рада у школи

Прилагођавање ученика на школу и учешће у школским активностима

- Упознавање ученика са школом. Сусрети родитеља, наставника и ученика. Договор о узајамним очекивањима, потребама и захтевима. Изграђивање јединствених ставова породице и школе о васпитању ученика.
- Активно учешће ученика и родитеља у изради правила о понашању ученика, запослених и родитеља ученика.
- Адаптација ученика на живот у школи. Укључивање ученика у школске активности.
- Изграђивање свести о припадању школи и идентитету школе.

Подстицање личног развоја

- Подстицање личног самопоуздања, упознавање и прихватање сопствених вредности, учење видова самопотврђивања уз уважавање других личности ученика.
- Неговање осећања, уочавање веза између осећања, потреба, мисли и акција.
- Упознавање својих и туђих потреба.

Подстицање социјалног сазнања и социјалних односа

- Разумевање других ученика и усклађивање њихових поступака активности у социјалној групи.
- Развијање толеранције према разликама у мишљењима, ставовима, особинама, навикама, изгледу и потребама других.

- Успостављање, неговање и развијање односа са другима. Пријатељство. Сараднички однос. Односи међу генерацијама. Односи у породици и школи. Чиниоци који доводе до повезивања и нарушавања односа.
- Сарадња у школи. Припремање заједничких програма којима се побољшава квалитет живота у школи.

Развијање комуникативне способности, сарадње и конструктивног решавања сукоба

- Унапређивање развоја сарадничке комуникације. Активно, пажљиво слушање другог у комуникацији. Изражавање својих опажања, осећања и потреба, представљање јасних захтева без оптуживања и критиковања и пребацивања одговорности за њих на другу особу. Конструктивно одговарање на критику.
- Познавање невербалне комуникације и њених особености.
- Динамика сукоба, стратегија и стилови понашања у сукобу и конструктивно решавање сукоба.
- Неговање активности за решавање индивидуалних проблема.
- Прихватање личних проблема као изазова за њихово решавање и развој. Изграђивање и коришћење ефикасних начина за решавање проблема.
- Суочавање са неуспехом. Развијање и јачање личне контроле и истрајности.
- Агресивно испољавање и вређање других, претње, физички обрачуни и слична непожељна понашања.
- Ризична понашања: зависности (пушење, алкохолизам, наркоманија).

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Израда програма за превенцију болести зависности, васпитно запушног и свих облика делинквеног понашања	Учешће деце у изради програма	Учешће наставника у изради програма	На састанку ШТ	Унапређење квалитета живота ученика: -развијањем негативног става код ученика, према коришћењу ПАС, развијање социјално пожељних облика комуникације и стварање безбедне средине за живот и рад ученика -укључивање свих носилаца превентивних и интервентних активности
Континуирано усклађивање подзаконских аката школе са свим законским изменама	Информисање ученика о законским изменама	Континуирано информисање у сарадњи са секретаром школе	На састанку ШТ	
Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака свих актера школе	Учествовање у доношењу правила понашања у школи	Учествовање у доношењу правила понашања у школи	На седници Наставничког већа	

Реализација радионица о штетности и опасности употреба ПАС, као и о ризицима делинквентог понашања	Учестововање у радионицама	Реализација радионица	На часовима ОС	
Обавештавање родитеља и разговор о ситуацијама употребе ПАС и/или испољавања ризичних облика понашања	Разговори, размена информација	Разговори ОС и предметних наставника	На одмору, пре и после наставе	
Евалуација програма и евентуалне измене на основу документације	Исказивање мишљења о активностима програма	Исказивање мишљења о активностима програма	На састанцима, седници Наставничког већа	

ПРЕВЕНЦИЈА ЗЛОУПОТРЕБЕ ДРОГА НА МЛАЂЕМ ОСНОВНОШКОЛСКОМ УЗРАСТУ

У овом узрасном периоду, породица је и даље пресудна у социјализацији деце али школа и вршњаци са нормама заједнице, културе и образовања постају све важнији фактори развоја емоционално, когнитивно и друштвено здравог појединца. Улога социјалних вештина и просоцијалних ставова расте и постају кључни заштитини фактор. Карактеристике превентивних активности усмерене на ученике које могу довести до позитивног исхода:

- добро структуриране интерактивне радионице које за циљ имају развој личних и социјалних вештина (толеранција фрустрације у свакодневном животу, развој социјалних компетенција, развој позитивних друштвених норми и ставова);
- активности којима се развија добра атмосфера у учионици, у којој се негује просоцијално понашање а редукује неприкладно (развој тимског духа, групних правила која свима обезбеђују да се осећају безбедно и прихваћено, доследно реаговање на непримерено понашање, препознавање и награђивање пожељног понашања, формирање вредносног система у коме се труд, учење и знање цене...и активна партиципација ученика у овим активностима);
- обезбеђивање редовног похађања школе, развоја везаности за школу, развој одговарајућих језичких и математичких компетенција очекиваних за узраст (нарочито код осетљивих група);
- превентивне интервенције које укључују родитеље
- пружање информација о специфичним опојним средствима и подизање нивоа свести о штетности коришћења истих.

ПРЕВЕНЦИЈА ЗЛОУПОТРЕБЕ ДРОГА НА СТАРИЈЕМ ОСНОВНОШКОЛСКОМ УЗРАСТУ

Адолесценција представља развојни период у коме млади из жеље да преузму улоге одраслих и постигну већу независност, често могу доносити погрешне одлуке и повећати склоност ризичним понашањима. Злоупотреба психоактивних супстанци и девијантна понашања вршњачке групе, као и одбацивање од

стране вршњака, јако утичу на (не)здраве облике понашање, иако утицај родитеља и даље остаје значајан. На овом узрасту, важни заштитни фактори против злоупотребе дрога су добре социјалне вештине, ментално и емоционално здравље и друштвене норме које афирмишу здраве животне стилове и безбедност. Карактеристике превентивних активности усмерених на ученике које утичу на позитивни исход:

- Интерактивне активности које ангажују ученике у вежбању личних и социјалних вештина (супротстављање социјалним притисцима коришћења дрога и развој здравих одговора на изазовне животне ситуације, вежбање вештина суочавања, доношења одлука и пружања отпора ризичним облицима понашања);
- Узрасно примерено вођење дискусија о различитим друштвено распрострањеним уверењима, ставовима, позитивним и негативним очекивањима у вези са коришћењем дрога, укључујући и последице злоупотребе (перцепција ризика злоупотребе). Разбијање заблуда о нормативној природи и очекивањима везаним за злоупотребу дрога;
- Програме треба да спроводе обучени наставници као и обучени вршњаци, али они могу бити доступни младима и преко компјутера или интернета, јер и тада доприносе смањењу злоупотребе психоактивних супстанци. Програме треба спроводити кроз низ структурираних сесија (најчешће 10-15) једном недељно;
- Индивидуални рад обучених професионалаца са ученицима код којих су идентификоване особине као што су импулсивност, анксиозност, осећај безнађа (како би научили да се конструктивно носе са емоцијама, уместо негативних стратегија суочавања са проблемима нпр. употреба алкохола);
- Упознатост ученика са јасним правилима школе у вези коришћења дроге у школским просторијама и доследно примењивање тих правила и интервенција/поступака у случају њиховог кршења (поштовање Протокола о поступању у случају присуства и коришћења психоактивних супстанци у образовно-васпитним установама);
- Саветовање код постојања сумње на злоупотребу дрога или упућивање на саветовање, лечење и пружање других здравствених и психосоцијалних услуга;
- Превентивне интервенције које укључују родитеље

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ УСМЕРЕНЕ КА РОДИТЕЉИМА

Карактеристике превентивних активности које могу довести до позитивног исхода :

- Програми који развијају вештине родитељства (постављање правила и граница у понашању на начин који је узрасно примерен, контрола и квалитетно структурирање слободног времена деце, укљученост родитеља у животе деце – праћење њихових активности и пријатељства, укљученост у њихово учење и образовање, вештине комуникације ...)
- Подршка ауторитета родитеља превенције, као и фокусирање само на дете
- Коришћење различитих облика сарадње и укључивања родитеља у различите превентивне активности школе.

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Основе здравственог васпитања деца и млади добијају углавном у породици, међу вршњацима, у школи, у здравственим установама и преко средстава масовних комуникација. Не умањујући значај породице и вршњака, сматрамо неопходним систематски рад на овом плану у оквиру школе, здравствених

установа и путем средстава масовних комуникација – јер би тада сва деца и млади били изложени сличним програмима, чији би се ефекти могли донекле пратити добро осмишљеном евалуацијом.

У школи годинама се придаје изузетан значај здравственом васпитању, с тим да потреба за овим радом не опада већ расте годинама. Здравствено васпитни рад реализује се кроз редовну наставу, ваннаставне и ваншколске активности, а теме из здравственог васпитања реализују се на часовима одељењског старешине. Извештаји са систематских прегледа ученика као и званични подаци здравствених установа показују забрињавајуће високе проценте обољења младих, као и низак степен спремности на одговорно понашање, упркос поседовању добрих знања из ове области. То значи да су ученици, углавном, добро информисани о проблемима здравља, али да недовољно примењују превентивне активности у циљу његовог очувања. Зато је неопходно да здравствено васпитање буде инкорпорирано у живот и рад у школи, а када се ради о његовом информативном аспект, да се реализује што чешће применом активних метода и путем групног рада.

Циљеви програма здравствене заштите:

- Упознавање наставника, ученика и родитеља са планом и програмом здравствене заштите
- Развијање свести о солидарности и хуманости
- Упознавање са улогом хигијеничара и дежурног
- Развијање свести о солидарности и хуманости
- Развијање свести о важности оралне хигијене
- Стицање навике редовног одласка код зубара
- Стицање навике редовног одласка код педијатра
- Развијање свести о важности одржавања личне хигијене и здравој исхрани
- Стицање знања о Црвеном крсту и добровољном давању крви
- Стицање знања о променама које се дешавају у доба пубертета и како да правилно реагују на те промене
- Упознавање са значајем важности сталне физичке активности и њеним утицајем на правилан раст и развој
- Стицање знања о важности очувања здравља
- Стицање знања о Црвеном крсту и добровољном давању крви
- Упознавање са здравственим стањем ученика наше школе

Садржаји програма	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Систематски прегледи ученика и вакцинација	Редовни систематски прегледи, прегледи пред одлазак у школу у природи, на екскурзије, летовања, зимовања	Здравствена заштита, развијање свести о важности превенције и заштите здравља

Стоматоошки систематски прегледи и санација	Редовни прегледи код школског стоматолога,	Развијање свести о важности превенције и заштите здравља уста и зуба
Континуирана сарадња са 3333, здравственим установама, Црвеним крстом, спортским организацијама • Предавање о улози и задацима Црвеног крста (хигијеничара, дежурног) • Акције солидарности, хуманости – продајне изложбе, базари • Предавање о хигијени и о правилној исхрани • Предавање о хигијени и о здравим стиловима живота • Предавање о пубертету • Усмерене физичке активности за правилан раст и развој • Обележавање 7. априла Светског дана здравља и Дана превентиве оралног здравља • Обележавање 8. маја, Међународног дана Црвеног крста и 11. маја, Дана даваоца крви	Предавања, трибине, радионице	Развијање свести о здравим стиловима живота важности превенције, здраве исхране,

Носиоци активности су: наставници и учитељи школе; стручни сарадници; школска стоматолошка служба; медицинско особље из здравственог центра; родитељи; Црвени крст и други.

Садржај програма реализоваће се током школске године и детаљније је планиран у годишњем плану рада школе.

ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Програм социјалне заштите ученика односиће се на интензивну сарадњу са Центром за социјални рад и другим референтним институцијама на ниову града и државе у сврху проналажења решења за неодговарајуће материјалне, безбедносне или породичне ситуације. Циљ је да се ученицима омогући да што лакше преброде постојеће проблеме и да им се омогући да се равноправно укључе у образовно-васпитни процес.

Ученицима који су у тешкој материјалној ситуацији школа ће, као и претходних година, обезбедити неопходну помоћ у виду бесплатне исхране (ужина ...) као и неопходног ђачког прибора и уџбеника, те омогућити умањење цене или бесплатно путовање на наставу у природи, екскурзије, позоришта, посете...

Циљеви социјалне заштите ученика:

- Подизање нивоа свести ученика о насиљу, уз њихово активно учешће; формирање ставова о неприхватљивости свих видова насиља у школи, као и ван ње
- Развијање толеранције разумевањем и прихватањем различитости и неговање ненасилних видова комуникације
- Подстицање и подршка учешћу деце у развоју и спровођењу програма за превенцију и заштиту од дискриминације и насиља
- Оснаживање и подршка породици у превенцији и заштити деце од дискриминације и насиља
- Развијање сарадње са другим институцијама
- Стручно усавршавање запослених у школи
- Рад на пројектима
- Подизање нивоа свести ученика, запослених и родитеља о насиљу, као и локалне заједнице, те њихово активно и добровољно учешће
- Вођење евиденције и њено савесно чување уз поштовање физичког и психичког интегритета појединца, као и његове безбедности и уважавања моралних, културних и религијских убеђења-поштовање заштите приватности података.

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Израда Годишњег плана рада и упознавање запослених са планом и програмом рада Тима	-Ученици као главни учесници у образовању и васпитању обавезни су да уважавају и поштују личности других-ученика, запослених, родитеља. -Да поштују правила установе и сва она акта којима се уређују њихова права, обавезе и одговорности	Наставник има кључну улогу у тиму: -помаже прилагођавању деце, охрабрује их за сарадњу са вршњацима, помаже родитељима у раду са децом код куће -успоставља комуникацију са дететом уважавајући способности, знања, интресовања и потребе ученика	-Установа може да укључи у тим за социјалну заштиту и представнике родитеља и по потреби одговарајуће стручњаке (лекар, представник полиције)	-Упућивање и стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција ради благовременог уочавања различитих видова дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и реаговање на исте појаве. -Упознавање осталих запослених у ком домену је потребна социјална заштита и шта ће све радити Тим током једне наставне године. -Врло је битно истакнути да је заштита детета јединствен процес у коме учествују различити системи а кључна реч је сарадња.

Мера превенције за стварање безбедне средине за живот и рад ученика (Организовање предавања, радионица, семинара и других активности за ученике; Недеља посвећена активностима против насиља; Обележавање Дана толеранције и Дана ружичастих мајица; Организовање радионица на часовима грађанског васпитања које за циљ имају смањење дискриминације и насиља; Формирање кутка школе посвећеног теми ненасиља; Кутија поверења; Рубрика у школском часопису; Спортска такмичења и фер-плеј турнири; Школски зид за графите; обележавање значајних датум из Еколошког календара; Изложбе – ликовни и литерарни радови;	- Активно учествују у раду одељењске заједнице, као чланови ученичког парламента посебно доприносе и учествују у превентивним активностима	-Укључује родитеље у наставу, консултује стручњаке кад год је то могуће у планирању, праћењу и постављању циљева -Пропагира образовну политику којом се уважавају различитости	-Одвија се у школи где стручни сарадници уз сарадњу учитеља учествују у обукама које мере превенције треба користити као и препознавање социјалног проблема независно од тога да ли га дете поседује или његова породица	-Израда прогарама за заштиту ученика -Организовање разговора, трибина, обука о безбедности и заштити ученика -Дефинисање правила понашања и последица кршења правила -Развијање вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља -Умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља (савет родитеља, школски одбор, ученички парламент, наставничко веће)
--	---	--	---	---

Акције Ученичког парламента и Вршњачког тима ...)				
Мера интервенције у ситуацијама када се јавља дискриминација, насиље, злостављање и занемаривање у школи	-Ученици похађају школу да би учили, развијали и неговали културу понашања -уколико се процени да постоји потреба да се прилагоди образовно-васпитни рад ученик наставља рад по ИОП-у	-Прилагођава наставне методе, облике рада и наставно градиво могућностима и способностима сваког детета – инклузивни приступ - Разговара о штетностима етикетања, значају прихватања индивидуалних разлика	-Стручни сарадници тада уколико је потребно извештавају ЦСР који на основу темељних извештаја одлазе у обилазак породице -Могућ је и долазак сарадника ЦСР у школу где ће такође обавити разговор са родитељима и учеником и покушати да реше проблем	-Дефинисање процедура и поступака социјалну заштиту и реаговање у датим ситуацијама -Сарадња са релевантним службама и континуирано евидентирање -Саветодавни рад са родитељима -Пружање помоћи ученицима са поремећајем у понашању, тј. са ученицима са казним делима, са ученицима који долазе из дисфункционалних породица
Израда социјалне карте	Попуњавање упитника о породично економској ситуацији унутар примарне породице	Обрада упитника, и анализа добијених података, сарадња са члановима тима	Сачињавање упитника, презентација и планирање активности	Утврдити социјалну структуру породице и евидентирање породица којима је из било ког разлога потребан било какав облик подршке

Хуманитарне акције	Иницирају и промовишу акције, прикупљају помоћ	Координирају између Савета родитеља, Ученичког парламента, Организацијама у сарадњи са којима се помоћ прикупља	Састанци, израда обавештења, информисање о резултатима акција...	Развијање свести о хуманим вредностима
Сарадња у оквиру школе са Тимом за инклузију, Тимом за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања, занемаривања; Тимом за клутурну делатности, аакао и сарадња ван школе са институцијама социјалне заштите (Центар за социјални рад, Црвени крст, Друштвене делатности града Краљева, координаторима за питање Рома	Промовишу и реализују акције Црвеног крста и других организација	-Организовање предавања, радионица и семинара у школи и ван школе, за ученике, родитеље и наставнике -Рад на разним пројектима у сарадњи са владиним и невладиним организацијама -Организовање хуманитарних акција за помоћ деци - Систематизовање података унутар школе	Наставници и стручни сарадници, руководиоци тимова организују предавања, радионице; укључују се у пројекте; Контактирање по потреби, тражење и достава датотека, "Конференције случаја, Састанци	Већи степен подршке ученицима и породицама корисницима средстава социјалне помоћи. Свеобухватнија подршка породици ради подизања квалитета живота ученика

Носиоци активности су: наставници разредне и предметне наставе, васпитачи у припремном предшколском програму, директор педагог, психолог, логопед, ученички парламент, вршњачки тим и Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања. Садржај програма реализоваће се током школске године и детаљније је планиран у Годишњем плану рада школе.

ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Основни циљ програма професионалне оријентације је развијање способности младих да донесу и спроведу промишљену, ваљану и самосталну одлуку о избору школе и занимања, као и да планирају каријеру и укључе се у свет рада.

Циљеви програма су:

- професионално васпитање и информисање ученика;
- развијање код ученика реалне слике о себи и својим особинама, образовним и радним аспирацијама;
- оспособљавање ученика за самостално доношење одлуке о свом професионалном путу и рационалан избор школе и занимања.

Основни општи задаци програма професионалне оријентације су:

- упознавање, праћење и подстицање развоја индивидуалних карактеристика личности ученика значајних за усмеравање њиховог професионалног развоја и њихово подстицање да и сами свесно доприносе сопственом развоју;
- упознавање ученика са светом рада и занимања, системом средњег образовања и васпитања;
- формирање правилних ставова према раду;
- подстицање ученика на испитивачко, истраживачко понашање према себи и свету;
- оспособљавање ученика за планирање свог професионалног развоја и доношење реалних и зрелих одлука у вези са избором занимања и правцима стручног оспособљавања;
- успостављање сарадње са установама и институцијама које могу допринети успешнијем професионалном развоју ученика.

Активности на остваривању Програма ПО у нижим и вишим разредима одвијају се кроз реализацију редовне наставе и оне наставне садржаје на које се могу надовезати васпитне и образовне поруке ученицима, које ће им олакшати увид у свет занимања. Осим тога, на ЧОС-у ће се реализовати теме прилагођене узрасту ученика, а које ће, такође, усмеравати пажњу ученика на овај важан сегмент у њиховом будућем животу. Професионална оријентација је посебна тема у осмом разреду у оквиру ЧОС-а.

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Упознавање сопствене личности	Ученици слушају, посматрају, причају, описују, упоређују,	Наставник припрема материјал за радионице, организује, реализује радионице, информисање, пише,	Радионице	Ученици треба да кроз тематске радионице, разне врсте тестове, интроспекцију и саветовање уз помоћ пре свега психолога а препознају своје таленте, интересовања, вредности, склоности и могућности;

	цртају, одговарају на питања, дискутују, предлажу, користе рачунаре, праве паное, сарађују у групи или пару.	црта, мотивише, прати активности ученика, подстиче на рад, објашњава, демонстрира		Општи циљ ове области је освешћивање афинитета и капацитета ученика у оквиру спознаје реалне слике о сопственој личности.
Информисање о занимањима	Ученици слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, одговарају на питања, дискутују, предлажу, користе рачунаре, праве паное, сарађују у групи или пару.	Наставник припрема материјал за радионице, организује, реализује радионице, информише, пише, црта, мотивише, прати активности ученика, подстиче на рад, објашњава, демонстрира, упућује ученике на могуће изворе информација, коришћење савремених технологија у циљу добијања што богаијих информација...	Радионице	Ученици треба да буду упућени на истраживање спектра занимања и професија; да буду упознати која су знања, вештине и особине потребне за успешно бављење одређеним занимањем занимањем, какве могућности за запослење постоје на тржишту рада тренутно и какве су пројектоване за наредни период(временска дистанца од 4-8 година) ; Општи циљ области представља стицање знања о различитим понудама о школама и занимањима(у граду , у ближем и даљем окружењу), као и оспособљавање ученика да активно и самостално користе расположиве информације.
	Ученици слушају о различитим занимањима, постављају питања	Наставник упознаје ученике са различитим занимањима током излета, екскурзија и наставе у природи	Излети, екскурзије, наставе у природи	Ученици треба да буду информисани о различитим занимањима, да се упознају са светом рада и занимања, да формирају провилне ставове према раду
	Упознавање ученика са различитим занимањима кроз	Наставник у сарадњи са родитељима различите професије организује радионице, трибине на	Радионица, трибина,	

	„Дан науке“	тему научних области и занимања		
Могућности школовања	Ученици слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, цртају, одговарају на питања, дискутују, предлажу, користе рачунаре, праве паное, сарађују у групи или пару.	Наставник припрема материјал за радионице, организује, реализује радионице, информише, пише, црта, мотивише, прати активности ученика, подстиче на рад, објашњава, демонстрира	Радионице	Ученици треба да реално сагледају могућности родитеља да изнесу њихово школовање; да се упознају са могућностима за школовање - школама, факултетима и другим образовним установама и сазнају како изгледа школовање за њихово жељено занимање и који је пут школовања-трајање, праксе, ...; Општи циљ је упознавање ученика са начинима информисања о могућностима школовања.
Реални сусрети	Ученици одлазе на реалне сусрете ако су ван школе, присуствују излагању експерата, постављају питања, учествују у неким практичним активностима.	Наставник организује долазак експерата, организује одлазак деце у друге школе или установе (организације), води ученике на реалне сусрета, охрабрује ученике да постављају питања.	Сусрети са експерима у школи и/или одласци у друге школе или организације	Ученици треба да се упознају са представницима жељених занимања и радним окружењем, испробавају поједине радне задатке и распитују се о занимањима и потребном школовању; Општи циљ ове области је упознавање са светом рада и опробавање ученика у аутентичним ситуацијама у свету рада
Одлука о избору занимања	Ученици слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, одговарају на питања, дискутују, предлажу, користе	Наставник припрема материјал за радионице, организује, реализује радионице, информише, пише, црта, мотивише, прати активности ученика, подстиче на рад, објашњава, демонстрира, упућује	Радионице	Ученици треба да што боље упознају себе, добију потребне информације ради што сигурнијег доношења одлука. Општи циљ је оснажити ученике да самостално и одговорно донесу одлуку о даљем школовању и занимању.

	рачунаре, одлазе на тестове професионалне оријентације	ученике код школског психолога или психолога у служби за запошљавање		
--	--	--	--	--

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Активности у оквиру заштите животне средине одвијаће се на нивоу одељења, разреда и школе. Програм естетског, еколошког и хигијенског уређења школе и школског простора полази од садржаја који су специфични за узраст ученика. Сваког месеца се обележавају еколошки значајни датуми, али циљ није да се само краткорочно обрати пажња на актуелне еколошке проблеме, већ да се код ученика развије смисао за лепо као и правилан однос према људима и животној средини.

Циљеви програма:

- Упознавање наставника са планом и програмом еколошких активности у школи и остваривање циљева стручног усавршавања у установи преко тематских предавања
- Развијање свести о важности чистог ваздуха по људско здравље и животну околину и неговање вршњачког учења
- Развијање хуманог односа према живом свету и креативног и мануелног рада током израде кућица и хранилица
- Развијање способности за извођење експеримената и практичног рада, развијање љубави према науци, неговање вршњачког учења
- Стицање знања из области наука кроз практичан рад (експерименте), развијање мануелних способности и спретности у раду
- Стицање знања из области заштите животне средине и превентивно деловање на очувању непосредног окружења.
- Развијање способности креативног писања и стицање знања о угроженим екосистемима.
- Решавање проблемских задатака из више школских предмета.

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
-------------------	--------------------	-----------------------	------------------------------	-----------------------------------

Светски дан заштите озонског омотача	Прикупљање материјала, израда постера на задату тему, презентација, истраживање, обрада података, решавање проблема извођење закључака, дискусија, изложба радова	Менторска улога наставника, омогућити подстицајну средину за рад и учење, сарадња, праћење, усмеравање, развијање потреба и могућности личног ангажовања у заштити животне средине	Изложба радова ученика на задате теме, постављање едукативно – информативних постера у кабинету за биологију и у холу школе, презентација Радионице – Здрава храна Спратовност у шуми Виртуелни акваријум Црвене листе и црвене књиге	Да ученици разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине; стекну знања у вези са изворима и последицама угрожавања животне средине, схвате значај озонског омотача, изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, развијају еколошку и здравствену културу живљења, подстакну на тимски рад, схвате значај очувања биодиверзитета, упознају природне ресурсе и значај рационалног коришћења, схвате значај планина и значај очувања шумских екосистема, да се упознају са маб резерватима, да се упознају са обновљивим и необновљивим природним ресурсима
Светски дан хране				
Дан заштите животиња				
Национални дан без дуванског дима				
Дан заштите шума				
Светски дан воде				
Светски дан заштите биодиверзитета				
Природни ресурси				
Светски дан чистог ваздуха – индикатори чистог ваздуха	Извођење вежбе	Упознати ученике са поступком вежбе и начином извођења	Упознати ученике који су индикатори чистог ваздуха	Да ученици изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, схвате значај очувања ваздуха и основне изворе загађења, развијање еколошке свести
Дан борбе против сиде	Израда црвених трака као симбол солидарности са оболелима од хива	Упознавање, едукација ученика кроз презентације, кратке филмове, сарадња са Ученичким парламентом	Приказ филмова и презентација, израда црвених трака	Да ученици познају основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља
Светски дан очувања енергије	Прикупљање материјала, истраживање	Менторска улога наставника, припрема радионица и неопходног материјала	Радионица – да ли сам енергетски ефикасан	Да ученици изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, развијају еколошку, здравствену и културу живљења, развију еколошку свест, схватају значај и потребу за енергетском ефикасношћу, очување
Дан енергетске ефикасности				

				природних ресурса и упознају са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса у области енергетике
Дан планете Земље	израда предмета од рециклираног материјала, учествовање у локалним еколошким акцијама	Радионица – Отпад и рециклажа припрема материјала, сарадња са локалном заједницом, организовање локалних еколошких акција	Радионица – Отпад и рециклажа Учесће у локалним еколошким акцијама	Да ученици изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, развијају еколошку, здравствену и културу живљења, развију еколошку свест, схватају значај и потребу очувања природних ресурса; Разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине, стекну знања у вези са изворима и последицама угрожавања животне средине
Дан заштите животне средине	Извођење закључака и осврт на еколошке акције током године	Праћење, опажање, закључивање	Проглашење зеленог хероја школе сваке школске године	Да ученици разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине, развију еколошку свест

Носиоци активности су: наставници разредне и предметне наставе, стручна већа за област предмета, Ученички парламент и вршњачки тим. Садржај програма реализоваће се током школске године и детаљније је планиран у Годишњем плану рада школе.

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Сарадња са локалном заједницом чини део школског програма. Школа прати и укључује се у дешавања на територији јединице локалне самоуправе и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развој школе.

Садржаји програма	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Сарадња са друштвеним делатностима	Консултативни разговори у вези израде финансијског плана, Помоћ при спровођењу јавних набавки	Успешна израда финансијског плана уз сагледавање реалних могућности локалне самоуправе, Поштовање прописа у области финансијског пословања

Сарадња са МУП-ом	Организација трибина, предавања, контролни прегледи возила приликом одласка на екскурзије, излете и школе у природи	Повећање свести о безбедности у саобраћају
Сарадња са Црвеним крстом	Организовање предавања, радионица, заједничких акција....	Подизање свести о хуманости, волонтаризму ... Учешће у акцијама Црвеног крста
Сарадња са Центром за социјални рад	Организовање предавања, радионица, заједничке подршке породицама	Развијање асертивности ... Учешће у предавањима, радионицама
Сарадња са Здравственим центром, Заводом за заштиту јавног здравља	Систематски прегледи ученика, предавања	Подизања свести о значају редовне контроле за здравље ... Учешће у предавањима
Сарадња са Културно-просветном заједницом	Организовање смотре рецитатора и других активности на промовисању писане речи ...	Схватање значаја неговања писане и говорне културе Учешће у смотри и
Сарадња са позориштем, музејом, градском библиотеком	Организовање активности промовисања позоришних, филмских, писаних дела.... посета изложбама	Схватање значаја културне баштине за развој националног идентитета ... Посете позоришним и филмским представама, изложбама
Сарадња са образовно-васпитним институцијама	Размена информација, предавања, радионице	Подизање ниво знања и вештина
Сарадња са градском управом	Културне и спортске активности локалне управе	Учешће у културним, спортским и другим активностима локалне управе

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Циљ:

Породица и школа имају заједнички циљ – подржавање и подстицање развоја ученика, те њихови односи морају бити пре свега партнерски. Програми у области сарадње са породицом усмерени су пре свега на развијање партнерских односа између кључних актера у школи, као и на јачање родитељске компетенције, посебно у областима процеса васпитања и превенције негативних појава.

Задаци:

- информисање родитеља о њиховим правима и обавезама, те начинима укључивања у рад школе,
- задовољавање потреба породице и њених циљева,
- едуковање родитеља кроз информисање и пружање адекватног модела васпитања и образовања,
- развијање партнерског деловања породице и школе у образовању и васпитању ученика,
- обезбеђивање редовне, трајне и квалитетне сарадње породице и школе,
- остваривање позитивне интеракције наставник- родитељ,
- обезбеђивање информисаности родитеља о променама у образовању које се остварују у школи и код ученика, као и о свим дешавањима у животу школе.

ОБЛАСТИ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ:

1. Информисање родитеља и старатеља:

Родитељи/старатељи треба да буду детаљно информисани о свим аспектима школског живота и образовног процеса који се посредно или непосредно тичу њихове деце и њих, као и о могућностима на које све начине могу да се укључују у рад школе и да дају свој допринос унапређењу квалитета васпитно-образовног процеса. Ова област сарадње породице и школе одвија се кроз следеће облике рада:

- креирање странице намење родитељима на сајту школе
- организовање *Отворених врата* – термина када родитељи имају могућност да са наставницима разговарају о раду и напредовању ученика
- месечно организовање *Отвореног дана*, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно-васпитном раду,
- уређивање огласне табле за родитеље у просторијама школе
- организовање и реализација родитељских састанака

2. Укључивање родитеља и старатеља у наставне и остале активности

Да би се избегла декоративна функција родитеља у тој сарадњи, а будући да је велики број родитеља изразио жељу да партиципира у различитим аспектима образовно-васпитног процеса, па и у самој настави, требало би подстакнути родитеље да се укључују у образовни процес на више различитих начина, и то као:

- сарадници и асистенти у реализацији програма секција,
- едукатори деце у областима у којима су професионалци/експерти,
- кроз учешће у различитим образовним пројектима који се одвијају у школи/у које је школа укључена,
- сарадници за обезбеђивање безбедног окружења у школи,
- сарадници у процесу професионалне оријентације,
- сарадници при организацији и реализацији приредби, изложби, спортских и других такмичења и сличних активности у школи,
- сарадници и асистенти у реализацији излета, посета, екскурзија ученика,

- сарадници у организацији и реализацији радионица, хуманитарних акција и сличних активности,
- учесници у стручним тимовима које директор формира по потреби,
- евалуатори образовно-васпитног рада и квалитета рада установе кроз процес самовредновања квалитета образовно-васпитне праксе,
- родитељи ученика из осетљивих и маргинализованих група (социјална ускраћеност, сметње у развоју, инвалидитет и друго) имају могућност да учествују у изради и реализацији индивидуалног образовног плана,
- и друго.

3. Укључивање родитеља и старатеља у процес одлучивања

Овај облик сарадње пружа родитељима информације о организацији живота и рада школе, а својим учешћем они доприносе побољшању услова и рада школе. Поред учешћа у планирању и организацији, родитељи треба да су стално присутни, јер то доприноси учвршћивању односа породице и школе, у корист детета. Законска регулатива је прописала обавезно укључивање родитеља у процес одлучивања и то кроз:

- укључивање родитеља у Савет родитеља Школе,
- укључивање родитеља у Школски одбор,
- укључивање родитеља у рад свих тимова на нивоу школе (самовредновање, развојно планирање, сарадња са локалном заједницом и породицом и сл.),
- родитељи ученика из осетљивих и маргинализованих група (социјална ускраћеност, сметње у развоју, инвалидитет и др.) имају могућност да учествују у индивидуалном образовном плану, да по потреби предлажу спољне сараднике у тиму који се бави образовним планом, као и да дају одобрење за спровођење тог индивидуалног образовног плана.

4. Едукација и саветодавни рад са породицом

Будући да су родитељи у највећој мери упућени на сарадњу са наставницима и са њима имају најучесталије контакте, важан задатак наставника је да креира такву атмосферу у којој ће родитељи бити подстакнути да се укључују на различите начине и на тај начин доприносе животу учионице/школе без страха да ће то бити протумачено као мешање улога, тј. мешање у професионалну улогу наставника. Унапређивање компетенција родитеља за педагошко деловање и пружање подршке ученицима Школа организује кроз следеће облике рада:

- едукација кроз организовање мини предавања на родитељским састанцима,
- организовање трибина и радионица за заинтересоване родитеље,
- ангажовање родитеља као едукатора других родитеља о проблемима који су релевантни за родитељску популацију, а за које су поједини родитељи стручни.

ОБЛИЦИ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ:

Савет родитеља

Представници сваког одељења школе чине Савет родитеља школе. Будући да Савет родитеља има значајну улогу и овлашћења у регулисању живота школе и то не само у предлагању намене средстава прикупљених од родитеља и давања сагласности на програм екскурзија и наставе у природи, већ и приликом предлагања мера за осигурање квалитета и унапређење образовно-васпитног рада, разматрање предлога програма образовно-васпитног рада, развојног плана, годишњег плана рада и извештаја о вредновању и самовредновању, важно је да се оствари двосмерна комуникација: од родитеља ка њиховим представницима у Савету и од представника Савета ка родитељима који су их изабрали.

Школски одбор

Законском регулативом дефинисано је да 3 члана школског одбора буду представници родитеља.

Родитељски састанци

Одржавају се најмање 5 пута годишње, са дневним редом који је специфичан за сваки родитељски састанак. Циљ родитељског састанка је упознавање родитеља са организационим или образовно-васпитним радом у школи.

Индивидуални разговори са родитељима

Родитељи се често нађу у ситуацијама или дилемама које не знају на који начин да реше и тада им је стручна помоћ увек добродошла. Разговор са наставником, психологом или педагогом или неким другим радником школе често допринесе решењу проблема.

Отворена врата

Једном недељно постоји термин предвиђен за индивидуалне разговоре родитеља и наставника. У отвореном дијалогу често се решавају евентуални проблеми или се помаже родитељу у правилном усмеравању детета.

Анкете и упитници

Ради праћења успешности програма сарадње са породицом, школа организује анкетирање родитеља, односно старатеља. Циљ је наредак и учвршћивање програма сарадње са породицом.

Укључивање у процес наставе

Школа подстиче родитеље да се укључују у образовно-васпитни процес на више различитих начина:

- као едукатори деце у областима у којима су професионалци/експерти,
- као едукатори других родитеља о проблемима који су релевантни за родитељску популацију, а за које су поједини родитељи стручни,
- учешће у различитим образовним пројектима који се одвијају у школи/у које је школа укључена

Приредбе, посете, спортска и друга такмичења ученика

Организују се у складу са Годишњим планом рада школе и представљају сјајан показатељ ученичког напретка у току године, али и узајамног односа ученика са наставницима, као и ученика међусобно. Учесће на приредби јача самопоуздање ученика и мотивисаност за учење.

Радионице и трибине за родитеље

Школа организује трибине и радионице са родитељима путем којих унапређује педагошке компетенције родитеља. Ове едукативне активности организују се у складу са утврђеним потребама родитеља и школске свакодневице.

Реализација излета, посета, екскурзија ученика

Родитељи активно учествују у организовању и реализацији излета, посета и екскурзија ученика у складу са Годишњим прорамом рада школе и личном интересовањима и могућностима.

Писана комуникација

Школа писмено обавештава родитеље у случајевима када је то потребно.

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА:

Сарадња са породицом одвија се плански и систематски током целе године и подразумева укључивање породице у планирање, реализацију и евалуацију те сарадње. Активности у оквиру сарадње са породицом реализују се на основу Развојног плана школе и Годишњег плана школе и то кроз:

- план рада Савета родитеља
- план рада директора школе
- план рада стручних сарадника
- план за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
- планове рада Стручних већа
- планове одељењских старешина

- план професионалне оријентације
- план здравствене превенције

Садржаји програма	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Помоћ родитељима у остваривању васпитне функције породице	Предавања, индивидуални разговори, разговори у сарадњи са педагогом, психологом, логопедом	Родитељски састанци, групни разговори, индивидуални контакти, Дан пријема родитеља, обезбеђивање и упућивање родитеља на литературу	Ојачати породицу, указати на важност правилног функционисања породице; успоставити добру сарадњу ради јединственог деловања на васпитање и образовање деце
Укључивање родитеља у живот и рад школе и њихово ангажовање у активностима од значаја за школу	Анимира родитеље, подстиче их, извештава	Заједничка израда кодекса понашања, израда процедура реаговања у случајевима вршњачког или било ког другог злостављања и малтретирања, сарадња на писању пројеката за унапређење материјално техничких услова рада, учешће у културној и јавној делатности школе	Узајамно повезивање и деловање школе и породице као услов за успешно остваривање циљева образовања и васпитања деце
Сарадња са родитељима на пољу ПО	Организује посете предузећима, сарађује са средњим школама, извештава родитеље,...	Организовати трибине, заједничке посете СШ, предузећима која могу да приме ученике	Утицати на правилан избор занимања

Анкетирање породице на крају школске године	Подела анкете и обрада резултата на нивоу одељења	Израда упитника и обрада података добијених од стране ОС, припрема презентације добијених резултата	Увид у став родитеља о раду школе, сарадње са предметним наставницима, одељењским старешинама, стручним сарадницима, управом и администарцијом школе, помоћним и техничким особљем циљу унапређивања сарадње и подизања степена задовољства родитеља.
---	---	---	---

ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ПОСЕТА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ У МЛАЂИМ РАЗРЕДИМА

Овакав вид образовноваспитног рада пружа могућности интердисциплинарног повезивања садржаја различитих наставних предмета и других ваннаставних активности. Планирање садржаја овог облика рада врши се на основу наставних програма обавезних и изборних наставних предмета, из којих се издвајају они садржаји који су погодни за остваривање циљева и задатака наставе у природи, а одговарају условима у којима се она реализује.

Такође, у складу са мисијом школе, годишњим планом и програмом, као и постојећим законским решењима сви излети, чија се организација и реализација буду планирли морају имати јасно дефинисане циљеве, задатке, садржаје, време извођења, план реализације, имена носиоца и сарадника, као и начин обезбеђивања средстава за њихово извођење. Сви излети и екскурзије предвиђени током текуће школске године морају бити саставни део школског програма и годишњег плана рада школе.

Настава у природи реализује се у складу са потребама и могућностима ученика.

Циљ:

Циљ организовања излета, посета и наставе у природи јесте остваривање одговарајућих садржаја наставних и ваннаставних активности из наставног плана и програма за први циклус основног образовања и васпитања, у климатски погодном месту из образовно-васпитних, здравствено рекреативних и социјалних разлога.

Циљ наставе у природи је да ученицима на занимљив, очигледан и непосредан начин пружи сазнања и информације које су у вези са наставно образовним процесом у школи.

Задаци:

Задаци који се остварују реализацијом програма наставе у природи су:

- проучавање објеката и феномена у природи и уочавање узрочнопоследичних односа у конкретним природним и друштвеним условима;
- развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика;
- упознавање начина живота и рада људи појединих крајева;
- развијање позитивног односа према националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, квалитетним социјалним односима;
- развијање свести о значају здравља и здравих стилова живота;
- подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја;
- неговање солидарности, хуманизма, другарства и осећаја заједништва;
- успостављање непосреднијих односа између наставника и ученика и ученика међусобно;
- подстицање самосталности ученика и њихове одговорности за сопствено понашање;
- развијање и јачање ученичких компетенција и то пре свега: компетенција за доживотно учење, комуникацију, решавање проблема, сарадњу, одговоран однос према здрављу, одговоран однос према околини, естетичка компетенција итд;

Прецизирање детаља програма, маршруте и времена реализације оваквог вида наставе биће одређено после разматрања понуда и добијања сагласности Савета родитеља школе и Школског одбора, као и закључења уговора са туристичким агенцијама и биће саставни део плана годишњег рада школе.

Припрема и извођење наставе у природи, посета и излета

Настава у природи се организује за ученике од првог до четвртог разреда, у трајању од седам до десет дана, уз претходну писмену сагласност родитеља. Из оправданих разлога (нпр. променљивог стања хотела у Србији), школа задржава могућност промене дестинације ради адекватног смештаја ученика. За успешну организацију наставе у природи, излета и посета од великог значаја је темељна и правовремена припрема. Она подразумева припрему наставника, ученика и родитеља.

Наставници су један од најважнијих чинилаца у свим фазама организације и реализације наставе у природи. Основне активности наставника у току припрема за извођење наставе у природи су:

- упознавање са основним географскоисторијским карактеристикама, биљним и животињским светом, делатностима и културноисторијским знаменитостима краја у коме се реализује настава у природи;
- израда оперативних планова и програма рада за све предмете, као и програма за ваннаставне активности (слободне активности, спортско рекреативне, културнозабавне активности, час одељењског страешине...);
- припрема посебних наставних средстава и дидактичког материјала;
- информисање о просторним и материјалнотехничким условима објекта у коме ће ученици боравити;
- припрема родитељског састанка

Веома су значајне и активности које наставник предузима ради припреме ученика за наставу у природи, као и сарадња са родитељима која обухвата организовање родитељских састанака и индивидуалних консултација.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА

Наставник врши избор метода и облика рада које треба да буду разноврсне, релевантне за развој детета, у складу са циљевима и садржајима програма и карактеристикама места у којем се настава у природи изводи. Често се примењује групни рад, рад на пројектима, рад на терену, методе учења путем открића, корелирање садржаја различитих предмета и слично.

Задатак наставника је да: врши надгледање, пружа помоћ ученицима када им је потребна, подстиче их и охрабрује у постављању питања, подстиче их на уочавање, даје информације које усмеравају ученика, демонстрира, наводи на повезивање и примену знања, анализира, координира рад, инспирише...

Ученици врше: директну опсервацију, прикупљају и бележе податке, описују, скицирају, дискутују, такмиче се, промишљају, закључују, стварају и презентују.

ПОСЕТЕ

У млађим разредима су осим наставе у природи планиране и разноврсне посете током школске године: Сајам спорта, позоришта, бисокопи, музеји, концерти, фестивали, друге културне и спортске манифестације, еколошке манифестације и друго. Прецизирање детаља програма, маршруте и времена реализације оваквог вида наставе биће одређено после разматрања понуда и дато у годишњем плану рада школе.

Након изведене наставе у природи или излета, наставник разредне наставе сачињава извештај са оценом о реализацији и квалитету пружених услуга и процени остварености планираних циљева.

ПРОГРАМ ЕКСКУРЗИЈА, ИЗЛЕТА И ПОСЕТА У СТАРИЈИМ РАЗРЕДИМА

Овакав вид образовноваспитног рада пружа могућности интердисциплинарног повезивања садржаја различитих наставних предмета и других ваннаставних активности. Планирање садржаја овог облика рада врши се на основу наставних програма обавезних и изборних наставних предмета, из којих се издвајају они садржаји који су погодни за остваривање циљева и задатака злета и екскурзије, а одговарају условима у којима се она реализује.

Циљ:

Циљ организовања екскурзије, излета и посета као облика образовноваспитног рада јесте да допринесе остваривању циљева и задатака образовања и васпитања, циљева и задатака наставних предмета, као и да ученике непосредно упозна са појавама и односима у природној и друштвеној средини; са културним, историјским и духовним наслеђем; са привредним достигнућима.

Задаци:

- продубљивање, проширивање и обогаћивање знања и искустава ученика,
- повезивање и примењивање знања и умења,
- развијање љубави према отаџбини, њеној историји, култури и природним лепотама,
- неговање позитивног односа према свим грађанима и њиховим националним, културним, етичким и естетским вредностима,
- неговање солидарности, хуманости, другарства и осећаја заједништва,
- успостављање непосреднијих односа између наставника и ученика
- успостављање непосреднијих односа међу ученицима
- проучавање објеката и феномена у природи
- уочавање узрочнопоследичних односа у конкретним природним и друштвеним условима,
- упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева,
- развој и практиковање здравих стилова живота,
- развијање свести о значају одрживог развоја и изграђивање еколошких навика и навика заштите животиња,
- развијање способности проналажења, анализирања и саопштавања информација из различитих извора,
- оснаживање ученика у професионалном развоју,
- подстицање самосталности ученика и њихове одговорности за сопствено понашање,

- развијање способности оријентације у простору.

ЕКСКУРЗИЈЕ И ИЗЛЕТИ

Планирано је да у петом и шестом разреду буду одржане по две једнодневне екскурзије (излети), у седмом једна дводневна и у осмом једна тродневна екскурзија, уз претходну писмену сагласност родитеља. Прецизирање детаља програма, маршруте и времена реализације оваквог вида наставе биће одређено после разматрања понуда и добијања сагласности Савета родитеља школе и Школског одбора, као и закључења уговора са туристичким агенцијама и биће сасатавни део плана годишњег рада школе.

ПОСЕТЕ

У старијим разредима су осим излета и екскурзија планиране и разноврсне посете током школске године: Сајам књига, Сајам спорта, Сајам медија и комуникације, Сајам науке, Центри за образовање, Научни клубови, Паркови науке, позоришта, биоскопи, музеји, концерти, фестивали, друге културне и спортске манифестације, одлазак у дискотеку, еколошке манифестације (Ботаничка башта, Акваријуми) и друго. Прецизирање детаља програма, маршруте и времена реализације оваквог вида наставе биће одређено у току школске године, након указане потребе или када се за то створе могућности.

ПРИПРЕМА И ИЗВОЂЕЊЕ ЕКСКУРЗИЈА, ИЗЛЕТА И ПОСЕТА

За успешну организацију екскурзија, излета и посета од великог значаја је темељна и правовремена припрема. Она подразумева припрему наставника, ученика и родитеља.

Наставници су један од најважнијих чинилаца у свим фазама организације и реализације екскурзије. Основне активности наставника у току припрема за извођење екскурзија, излета и посета су:

- упознавање са основним географскоисторијским карактеристикама
- упознавање са делатностима и културноисторијским знаменитостима краја у коме се реализује екскурзија;
- информисање о просторним и материјалнотехничким условима објекта у којем ће ученици боравити;
- припрема евентуалног родитељског састанка

Веома су значајне и активности које наставник предузима ради припреме ученика за екскурзију, као и сарадња са родитељима која обухвата организовање родитељских састанака и индивидуалних консултација.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И УЧЕНИКА ТОКОМ ЕКСКУРЗИЈА, ИЗЛЕТА И ПОСЕТА

Наставник врши избор метода и облика рада које треба да буду разноврсне, релевантне за развој детета, у складу са циљевима и садржајима програма и карактеристикама места у којем се екскурзија, излет или посета изводи. Често се примењује корелирање садржаја различитих предмета и слично. Задатак наставника је да врши надгледање, пружа помоћ ученицима када им је потребна, подстиче их и охрабрује у постављању питања, подстиче их на уочавање, даје информације које усмеравају ученика, демонстрира, наводи на повезивање и примену знања, анализира, координира рад, инспирише... Ученици врше: директну опсервацију, прикупљају и бележе податке, описују, дискутују, промишљају, закључују, стварају и презентују... Користе евентуалне спортскорекреативне објекте, као и забавне садржаје са којима се сусрећу током трајања посете, излета или екскурзије

Након изведене екскурзије, излета или посете, руководиоца Одељењског већа сачињава извештај са оценом о реализацији и квалитету пружених услуга и процени остварености планираних циљева.

ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, НАСТАВА У ПРИРОДИ И ЕКСКУРЗИЈА

ЕКСКУРЗИЈЕ

План рада

Разред	Маршрута	Време извођења
П.П. П.	Крушевац - Шаренград	Мај-јун 2024
I	Свилајнац	Мај-јун 2024
II	Сокобања	Мај-јун 204
III	Сирогојно	Мај- јун 2024
IV	Тршић	Мај-јун 2024
V	Краљево – Виминацијум – Ниш – Нишка Бања – Краљево;	Мај-јун 2024
VI	Краљево - Крушевац– Гамзиград — Зајечар- Неготин – Ђердап – Доњи Милановац – Голубац – Сребрно језеро - Краљево;	Мај-јун 2024
VII	Краљево,-Вишеград- Требиње-Краљево	Мај 2024
VIII	Краљево – Ваљево – Тршић – Хопово, Крушедол– Нови Сад – Палић, Матица Српска, Суботица – Сремски Карловци-Петроварадин – Нови Сад – Краљево	Октобар, 2020.

Напомена:

НАСТАВА У ПРИРОДИ

План реализације :

Разред	Дестинација	Време извођења
ППП	Кушићи	Мај- јун
I	Дивчибаре	Мај - јун
II	Златибор	Мај- јун
III	Дивчибаре	Септембар- октобар
IV	Букуља	Септембар- октобар

1.разред

Садржаји, места и објекти које треба посетити	Број дана	Активности у образовно-васпитном раду	Образовно-васпитна област	Циљеви и задаци садржаја програма
Дивчибаре	1	- Посматрање - Упоредивање - Дружење - Разговор (постављање питања и давање одговора) - Певање - Упознавање - Проширивање знања - Корелација међу предметима	Српски језик Свет око нас Ликовна култура Чувари природе	- упознавање на терену онога што је у 1. разреду научено из наведених наставних области - упознавање, проширивање и сагледавање географских објеката и појмова - упознавање и проширивање знања о културно - историјским споменицима - упознавање са биљкама и животињама кроз геолошко-историјски развој - разгледање и упознавање фресака и других елемената ликовне културе

2.разред

Садржаји, места и објекти које треба посетити	Број дана	Активности у образовно-васпитном раду	Образовно-васпитна област	Циљеви и задаци садржаја програма
Златибор	1	- Посматрање - Упоредивање	Српски језик Свет око нас	- упознавање на терену онога што је у 2. разреду научено из наведених наставних области

		- Дружење - Разговор (постављање питања и давање одговора) - Певање - Упознавање - Проширивање знања - Корелација међу предметима	Ликовна култура Чувари природе	- упознавање, проширивање и сагледавање географских објеката и појмова - упознавање и проширивање знања о културно - историјским споменицима - упознавање са биљкама и животињама кроз геолошко-историјски развој - разгледање и упознавање фресака и других елемената ликовне културе
--	--	--	-----------------------------------	---

3.разред

Садржаји, места и објекти које треба посетити	Број дана	Активности у образовно-васпитном раду	Образовно-васпитна област	Циљеви и задаци садржаја програма
Дивчибаре	1	- Посматрање - Упоредивање - Дружење - Разговор (постављање питања и давање одговора) - Певање - Упознавање - Проширивање знања - Корелација међу предметима	Српски језик Природа и друштво Ликовна култура Чувари природе	- упознавање на терену онога што је у 3. разреду научено из наведених наставних области - упознавање, проширивање и сагледавање географских објеката и појмова - упознавање и проширивање знања о културно - историјским споменицима - упознавање са биљкама и животињама кроз геолошко-историјски развој - разгледање и упознавање фресака и других елемената ликовне културе

4.разред

Садржаји, места и објекти које треба посетити	Број дана	Активности у образовно-васпитном раду	Образовно-васпитна област	Циљеви и задаци садржаја програма
Букуља	2	- Посматрање - Упоредивање - Дружење - Разговор (постављање питања и давање одговора) - Певање - Упознавање - Проширивање знања - Корелација међу предметима	Српски језик Природа и друштво Ликовна култура Чувари природе	- упознавање на терену онога што је у 4. разреду научено из наведених наставних области - упознавање, проширивање и сагледавање географских објеката и појмова - упознавање и проширивање знања о културно - историјским споменицима - упознавање са биљкама и животињама кроз геолошко-историјски развој - разгледање и упознавање фресака и других елемената ликовне културе

ПРОГРАМ ЕКСКУРЗИЈА У СТАРИЈИМ РАЗРЕДИМА

5. разред

Садржаји, места и објекти које треба посетити	Број дана	Активности у образовно-васпитном раду	Образовно-васпитна област	Циљеви и задаци садржаја програма
Краљево – Виминацијум – Ниш – Нишка Бања – Краљево;	2	- Посматрање - Упоредивање - Дружење - Разговор (постављање питања и давање одговора) - Певање - Упознавање - Проширивање знања - Корелација међу предметима	Српски језик Географија Историја Ликовна култура Биологија	- упознавање на терену онога што је у 5. разреду научено из наведених наставних области - упознавање, проширивање и сагледавање географских објеката и појмова - упознавање и проширивање знања о културно - историјским споменицима - упознавање са биљкама и животињама кроз геолошко-историјски развој - разгледање и упознавање фресака и других елемената ликовне културе

6.разред

Садржаји, места и објекти које треба посетити	Број дана	Активности у образовно-васпитном раду	Образовно-васпитна област	Образовно-васпитни циљеви и задаци екскурзије
Краљево - Крушевац— Гамзиград — Зајечар- Неготин – Ђердап – Доњи Милановац – Голубац – Сребрно језеро - Краљево;	2	- посматрање - упоређивање - упознавање нових предела, културноисторијских споменика - упознавање природно - географских феномена - упознавање са основним одликама византијске културе Срба (фреске, слике) и модерним правцима сликарства - корелација међу наставним предметима - проширивање знања	- историја - географија - ликовна култура - биологија - српски Језик	- проширивање и усвајање дела наставног програма, непосредним упознавањем садржаја наставних предмета, појава и процеса и природно-географских феномена, као и односа у природној и друштвеној средини - упознавање културног наслеђа и достигнућа - развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика - развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима - развијање позитивних социјалних односа - разгледање и упознавање фресака и других елемената ликовне културе - подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја

7. разред

Садржаји, места и објекти које треба посетити	Број дана	Активности у образовно-васпитном раду	Образовно-васпитна област	Циљеви и задаци садржаја програма
Краљево,-Вишеград-Требиње-Краљево	2	- посматрање - упоређивање - упознавање нових предела,културно-историјских споменика - упознавање природно-географских феномена - корелација међу наставним предметима - проширивање знања	Историја Географија Ликовна култура Биологија Српски језик	- савлађивање и усвајање дела наставног програма(примереног узрасту ученика) непосредним упознавањем садржаја више наставних предмета, - уочавање и анализирање појава и односа у друштвеној средини - упознавање културног наслеђа - рекреативно-здравствени опоравак ученика

8. разред

Садржаји, места и објекти које треба посетити	Број дана	Активности у образовно - васпитном раду	Образовно-васпитна област	Циљеви и задаци садржаја програма
Краљево – Ваљево – Тршић – Хопово, Крушедол– Нови Сад – Палић, Матица Српска, Суботица – Сремски Карловци-Петроварадин – Нови Сад – Краљево	3	- Посматрање - Упоредивање - Дружење - Разговор (постављање питања и давање одговора) - певање - упознавање - проширивање знања - корелација међу предметима	Српски језик Географија Историја Ликовна култура Биологија Физика	- упознавање на терену онога што је у 8. разреду научено из наведених наставних области - упознавање, проширивање и сагледавање географских објеката и појмова - упоузнавање и проширивање знања о културно - историјским елементима - упознавање са биљкама и животињама кроз геолошко-историјски развој - упознавање са делом и радом Јована Јовановића Змаја - разгледање и упознавање фресака и других елемената ликовне културе - проширивање и упознавање културе изражавања и упознавање са делом и радом песника Брнака Радичевића

ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Циљеви рада школске библиотеке:

- Развијање културе читања и говорне културе код ученика
- Оспособљавање ученика за самостално коришћење и проналажење потребне књижне грађе
- Унапређивање образовно-васпитног рада
- Подстицање промовисања читања и самосталност ученика у учењу
- Развијање информационе писмености (медијске и информатичке) за ученике и наставнике
- Развијање навике код ученика на перманентност учења током читавог живота као и на коришћење библиотеке

Задаци рада школске библиотеке:

- Развијање потреба, навика и интересовања за коришћење библиотечке грађе
- Подстицање стваралачких потенцијала ученика коришћењем одговарајуће информацијке грађе
- Учествовање у остваривању програма образовно-васпитног рада школе
- Подстицање и упућивање ученика и наставника на коришћење фондова народних и других библиотека
- Развијање и промовисање правилне употребе свих облика извора информација
- Коришћење савремених облика и метода рада са ученицима
- Пружање помоћи обдареним ученицима при налажењу и избору одговарајуће литературе, а посебно ученицима који имају тешкоће у учењу и раду
- Стварање услова за што непосреднији и једноставнији приступ библиотечком фонду
- Сарадња са наставницима, ученицима и њиховим родитељима
- Набављање библиотечке грађе и њихова физичка обрада, инвентарисање, класификација, сигнирање и каталогизација
- Вођење прописане евиденције и документације о раду школске библиотеке
- Заштита библиотечке грађе и њена периодична ревизија

Подручје рада	Садржај рада	Носиоци активности
Планирање и програмирање образовно-васпитног рада	1. Планирање набавке литературе и периодичних публикација за ученике, наставнике и стручне сараднике 2. Израђивање годишњег и месечних планова 3. Планирање и програмирање рада са ученицима у школској библиотеци	Библиотекари, педагог, директор, ученици

Праћење и вредновање образовно-васпитног рада	1. Одабирање и припремање литературе и друге грађе за разне образовно-васпитне активности (теоријска и практична настава, допунски и додатни рад, ваннаставне активности ученика) 2. Вођење аутоматизованог библиотечког пословања 3. Учешће у изради годишњег плана рада и самовредновања рада установе 4. Побољшање информационе, медијске и информатичке писмености корисника развијањем критичког односа према различитим информацијама и изворима сазнања.	Библиотекари, наставници, педагог, ученици
Рад са наставницима	1. Сарадња са наставницима на промоцији читања ради задовољства кроз све облике образовно - васпитног рада 2. Сарадња са наставницима у припремању ученика за самостално коришћење разних извора информација 3. Организовање наставних и часова пројектне наставе из појединих предмета у школској библиотеци 4. Сарадња са наставницима око утврђивања годишњег плана обраде лектире, и коришћења наставничко - сарадничког дела школске библиотеке 5. Коришћење ресурса библиотеке у процесу наставе 6. Обележавање значајних датума и рођења значајних личности из области културе и науке	Библиотекари, наставници, ученици

Рад са ученицима	1. Припремање ученика за самостално коришћење различитих извора сазнања и свих врста информација у настави и ван ње 2. Упознавање ученика са врстама библиотечке грађе и оспособљавање за њено самостално коришћење 3. Упознавање ученика са пословима библиотекара 4. Пружање помоћи ученицима при избору литературе 5. Пружање помоћи ученицима у припреми и обради задате теме 6. Пружање помоћи ученицима на усвајању метода самосталног рада на тексту 7. Развијање позитивног односа према читању и важности разумевања текста 8. Упућивање ученика на истраживачке методе рада(употреба лексикона, енциклопедија, речника) 9. Навикавање ученика на правилно руковање књижном грађом, на њено чување и заштиту	Библиотекари, ученици, наставници
Сарадња са родитељима	1. Остваривање сарадње са родитељима у вези са развијањем читалачких навика ученика 2. Подстицање родитеља да се и у породичним круговима негују и развијају читалачке навике и то формирањем породичних и личних библиотека	Библиотекари, родитељи
Сарадња са директором, стручним сарадницима,	1. Учесће у припремању прилога за школски часопис и интернет страну школе 2. Сарадња са стручним активима наставника, педагогом, психологом и директором школе у вези са набавком и коришћењем књижне и некњижне грађе	Библиотекари, педагог, психолог, директор, помоћник директора

педагошким асистентом и пратиоцем ученика	3. Информисање стручних већа о набавци нове стручне литературе 4. Припремање и организовање културних активности школе (изложбе, читалачки маратон, обележавање значајних јубилеја везаних за школу и просвету: Светски дан књиге, Дан писмености, Дан европских језика, јубилеј школских библиотекара и др.)	
Сарадња у стручним тимовима	1. Рад у стручним тимовима у складу са решењем директора 2. Рад у стручним тимовима у циљу обнављања књижног фонда	Библиотекари, чланови тимова
Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправе	1. Сарадња са другим школама, предшколским установама, школском, народном и другим библиотекама на територији локалне самоуправе, по питању посете, размене и међубиблиотечке позајмице 2. Сарадња са просветним, научним, културним и другим установама 3. Посета сајму књига 4. Организовање гостовања писаца	Библиотекари, радници других културних установа
Вођење документације, припреме за рад и стручно усавршавање	1. Праћење научне и стручне литературе, подстицање ученика и наставника на коришћење стручне литературе 2. Праћење нових сазнања из области библиотекарства и образовно-васпитног рада и примена у раду у школи 3. Праћење и евиденција коришћења литературе у школској библиотеци, праћење занимања ученика за одређене књиге 4. Вођење документације о раду школске библиотеке и школског библиотекара – анализа и вредновање рада школске библиотеке у току школске године	Библиотекари

	5. Стручно усавршавање – учешће на семинарима, саветовањима и другим скуповима на којима учешће узимају и школски библиотекари	
--	--	--

ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Правилником о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и за време извођења свих активности које организује Школа, прописују се мере, начин и поступак заштите ученика Основне школе „IV краљевачки батаљон“, начин њиховог спровођења и позив на одговорност запослених и ученика за неизвршавање одредаба правилника.

Правилником о безбедности и здрављу на раду уређује се спровођење и унапређење безбедности и здравља на раду свих лица која учествују у радним процесима (запослени и ученици) као и оних лица која се затекну у радној околини.

Циљ је спречавање повреда на раду, као и спровођење права, обавеза и одговорности из области безбедности и здравља на раду запослених и одговорних лица, у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду.

Правилима заштите од пожара утврђују се мере заштите од пожара. Мере су прописане Законом, прописима донетим на основу Закона, правилима техничке праксе, плановима заштите од пожара и другим одлукама органа државне управе – у вези са спровођењем и унапређивањем заштите од пожара. Сврха је заштита живота и имовине у објекту Основне школе „IV краљевачки батаљон“ укључујући све просторије и просторе који припадају школи.

Садржаји програма	Активности	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци програма
Обука запослених: прва помоћ, противпожарна заштита, заштита безбедности и здравља на раду	Присуствовање предавању и вежбама	Усмено излагање, практичне вежбе, полагање тестова	Оспособити одређени број запослених за пружање прве помоћи при повређивању како ученика тако и запослених и оспособљавање свих запослених за противпожарну заштиту и безбедност и здравље на раду
Редовна провера исправности, сервисирање и одржавање противпожарних инсталација	Обавља се према Закону о заштити од пожара и осталим подзаконским актима из ове области.	Обавља овлашћено правно лице у складу са техничким прописима и упутствима произвођача	Смањење ризика од пожара
Редовна провера исправности електричних инсталација ниског напона, испитивање микроклиме и квалитета освтљења	Обавља се према Закону о безбедности и заштити здравља на раду	Обавља овлашћено правно лице	Повећање безбедности ученика и запослених.

План евакуације	Практична вежба	Напуштање објекта од стране свих ученика и запослених	Оспособљавање ученика и запослених за случај потребне евакуације.
Сарадња са ПУ Краљево	Предавање ученицима о безбедности у саобраћају	Усмено излагање и путем видео пројекције	Оспособљавање ученика за безбедност у саобраћају.
Процедуре понашања наставника физичког васпитања приликом повређивања ученика на вежбама или такмичењима; приликом изазивања нереда на утакмицама које организује школа	Састанак, обука, предавање	Усмено излагање, израда ходограма, практичне вежбе	Утврђивање процедура понашања наставника физичког васпитања приликом повређивања ученика на вежбама или такмичењима; приликом могућих ситуација изазивања нереда на утакмицама које организује школа ради повећања сигурности и заштите ученика
Управљање отпадом и смећем	Предавања	Закључивање уговора са правним лицима са лиценцом за одвоз отпада	Оспособити помоћно особље за правилно и безбедно по здравље одлагање отпада.
Обука помоћног особља о правилном и безбедном коришћењу средстава за хигијену и начину чувања	Предавања	Усмено излагање, презентација	Оспособити помоћно особље да правилно и безбедно користи средстава за хигијену према техничком упутству произвођача и обавезно држање средстава закључаним и недоступним ученицима

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ДРУГИХ ОБЛАСТИ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА ШКОЛЕ КОЈИ УТИЧУ НА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИ РАД

УЧЕНИЧКИ ПАРЛАМЕНТ

Циљеви рада Ученичког парламента су:

- подстицање демократизације односа у школи и развијање демократских процедура;
- развијање критичког односа према појавама и догађајима у школи и шире;
- усмеравање ка правим друштвеним и цивилизацијским вредностима;
- развијање културе дијалога, подстицање толеранције и развијање истинске солидарности;
- развијање свести о равнотежи између права и одговорности;
- активно учешће у образовно-васпитним активностима школе;
- иницирање и реализација сопствених акција у области науке, културе, спорта и другим делатностима од интереса за ученике школе;
- развијање сарадње са Наставничким већем, Школским одбором, Саветом родитеља и руководством школе;
- успостављање и развијање сарадње са ученичким парламентима и другим сличним организацијама младих у земљи.

Задаци Ученичког парламента су:

- активно учествовање у процесу самовредновања рада школе, као и реализацији и унапређивању Развојног плана школе;
- унапређивање рада школских секција, друштава, клубова и других облика организовања ученика;
- организовање разних облика научног, културног, спортског и другог исказивања ученика;
- успостављање сарадње са другим школама и организацијама сличног карактера;
- сарадња са управом школе, Наставничким већем и другим органима школе;
- изјашњавање о најважнијим питањима у вези са програм рада школе;
- организовање добротворних и хуманитарних акција;
- организовање других активности које доприносе модернизацији и демократизацији школе.

Чланове Ученичког парламента чине по два представника ученика сваког одељења седмог и осмог разреда. Начин организације и функционисања Ученичког парламента регулисан је Статутом Ученичког парламента. Чланови Ученичког парламента бирају председника, а парламент бира два представника ученика који могу да учествују у раду Школског одбора без права одлучивања. Ученички парламент ће се састајати најмање једном месечно, по потреби чешће.

Програм рада Ученичког парламента је саставни део Годишњег плана рада школе. У Конвенцији Уједињених нација о правима детета „Деца и млади људи имају право да искажу своје ставове у вези са темама које се њих тичу и да се њихови ставови узму у обзир“ (In the United Nations Convention of the Rights of the Child “Children and young people have a right to express their views on matters that affect them and to have their views taken into account”).

Програм рада Ученичког парламента:

- Формирање скупштине Ученичког парламента
- Формирање одбора и избор председника
- Израда плана рада Ученичког парламента
- Организација акције у оквиру Дечје недеље
- Упознавање ученика са правима и дужностима чланова Ученичког парламента
- Предлози ученика за реализацију прославе Дана школе
- Обележавање Дана толеранције 16. новембар у сарадњи са Тимом за заштиту деце/ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
- Разматрање односа међу ученицима у наставном процесу и ваннаставним активностима
- Обележавање Светског дана борбе против сиде
- Предлагање и давање мишљења стручним органима о правилима понашања у школи (ученик-наставник-родитељ)
- Трибина – Светски дан борбе против сиде
- Разматрање односа између ученика и наставника у наставном процесу
- Прикупљање предлога за реализацију уређења школског простора

- Предлози за превенцију насиља у школи
- Трибина – Међународни дан матерњег језика
- Сарадња и размена идеја са вршњацима ученичких парламената других основних школа
- Предлагање и давање мишљења стручним органима школе о организацији наставе и унапређењу наставног процеса
- У сусрет Дану планете Земље
- Трибина – Светски дан књиге; размена искустава о прочитаним књигама, препорука актуелних наслова – сарадња са библиотекарском школом
- Контакт са Ученичким парламентом друге школе
- Упознавање ученика и давање смерница за полагање мале матуре
- Праћење реализације програма рада Ученичког парламента
- Подношење Извештаја о раду Ученичког парламента Наставничком већу

ВРШЊАЧКИ ТИМ

Вршњачки тим чине ученици од петог до осмог разреда. Тим је оформљен од по два представника сваког одељења. Чланови Вршњачког тима су ученици који су: комуникативни, креативни, толерантни, успешно решавају конфликтне ситуације, стварају позитивну атмосферу у својим одељењима и воле тимски рад. Од великог значаја је и то да одабрани ученици представљају особе од поверења у одељењу, па је из тог разлога важно да сами ученици имају пресудну улогу у избору представника.

Циљеви су:

- ширење асертивног начина комуникације, толеранције, хуманих вредности и превенција насиља;
- развијање другарства, поштовања, емпатије, тимског духа и осећања заједништва;
- јачање критичности и супротстављање пошастима данашњице.

Циљ рада Вршњачког тима је активно учешће ученика у активностима, радионицама, задацима кроз које стичу знања, искуства и вештине неопходне за иницирање и активно учешће у смањењу насиља у школи. Кроз учешће у Тиму, ученици су мотивисани да решавају разне проблеме у школи и тако раде на побољшању међуљудских односа између ученика. Дугорочно, корист је вишеструка јер ученик осећа да је важна и корисна карика заједнице, да својим залагањем мења ствари набоље, доприноси колективу, слободно и креативно се развија.

Задатак Вршњачког тима је: да се кроз низ активности током школске године залаже за промоцију, вредновање и усвајање животних вредности- другарства, пожртвовања, толеранције, ненасилних облика комуникације и хуманости. Задатак координатора је да прати рад Тима, да спроводи све планиране активности, да оспособи и припреми ученике за самостално учешће у оквиру Тима и подстакне ширење позитивне радне климе у свом одељењу.

Носиоци активности су: координатор и чланови Тима, као и други сарадници Тима.

Програм рада Вршњачког тима:

- Формирање Вршњачког тима
- Укључивање ученика петог разреда у Вршњачки тим
- Договор о терминима за састанке Вршњачког тима

- Ученици шестог, седмог и осмог разреда помажу у укључивању ученика петог разреда у Тим
- Реализација радионица које имају за циљ да ученици петог разреда кроз игру науче шта је сарадња, шта су вредности које треба ценити и неговати и како да планирамо акције којима ћемо школу учинити сигурнијим местом
- Осмишљавање тема за обрађивање кроз акције које ће Тим спроводити
- Осмишљавање кутка школе за промовисање продуката о поштовању другог, лепом понашању
- Како се заштитити од вршњачког насиља на интернету
- Реализација акције коју је самостално осмислио Вршњачки тим, уз подршку и помоћ координатора
- Учешће у обележавању Дана толеранције, Дана ружичастих мајица, недеље лепих речи
- Евалуација рада Вршњачког тима
- Извештај о раду Тима
- Подношење Извештаја о раду Тима Наставничком већу

ЦРВЕНИ КРСТ

Циљ и задатак рада Црвеног крста је да упознаје ученике са делатностима које обавља Црвени крст и развија свест о здрављу, помоћи угроженима, хуманитарној помоћи и несебичном пружању помоћи.

Програм рада Црвеног крста:

- Предавање о улози и задацима Црвеног крста
- Правилне навике у исхрани уређење паноа, зидних новина, предавања о борби против ТБЦа,
- Акција „Безбедност у саобраћају“
- Промоција хуманих вредности
- Акција „Трка за срећније детињство“
- Акција солидарности старим лицима
- Борба против алкохолизма, пушења и наркоманије, систематски преглед ученика
- Обука у пружању прве помоћи
- Манифестација поводом Светског дана детета
- Трибина поводом Светског дана борбе против сиде
- Уређивање паноа и учионица за Нову годину
- Учешће у акцији „Недеља Црвеног крста“ поводом 8. маја, Међународног дана Црвеног крста
- Ликовно литерарни конкурс „Крв живот значи“
- Обележити 11. мај – Дан даваоца крви
- Подмладак Црвеног крста

ТИМ ЗА САМОВРЕДНОВАЊЕ

Самовредновање је поступак којим се вреднује сопствена пракса и рад, полазећи од анализе шта је и како урађено. Новина је да се самовредновање врши на основу Стандарда квалитета рада васпитнообразовне установе. Самовредновање је процес унапређења рада школе и обухвата шест области или подручја вредновања. Те области квалитета су кључне области рада сваке школе. Стандарди квалитета представљају аспекте који описују област квалитета и они (стандарди) су, у ствари, искази о квалитетној пракси или условима у којима она може бити остварена и исказују се преко индикатора .

Циљеви рада тима су:

- Обезбеђивање квалитета Школског програма и Годишњег плана рада школе
- Подизање квалитета планирања, припремања и реализације наставе и других облика образовно-васпитног рада
- Подизање нивоа постигнућа ученика
- Обезбеђивање квалитетније климе и односа у школи
- Постизање оптималног коришћења ресурса
- Унапређење и повећање ефикасности руковођења и организације рада

Задаци тима су да:

- даје предлоге директору за самовредновање појединих области за сваку школску годину;
- организује и координира самовредновање квалитета рада Школе;
- обезбеђује услове за спровођење самовредновања;
- припрема Годишњи план самовредновања;
- прикупља и обрађује податке везане за предмет самовредновања и врши анализу квалитета предмета самовредновања на основу обрађених података;
- након извршеног самовредновања сачињава извештај о самовредновању;
- утврђује стање ресурса у школи и даје предлоге за њихово унапређење;
- сарађује са органима Школе и другим субјектима у Школи и ван Школе на испуњавању задатака из своје надлежности.

План и програм Тима за самовредновање:

- Формирање тима за самовредновање
- Израда плана рада тима за самовредновање
- Одабир кључних области самовредновања
- Подела активности у оквиру тима према областима и подручјима вредновања
- Припрема материјала потребног за прикупљање података
- Подела упитника и прикупљање попуњених упитника, статистичка обрада податак и анализа добијених резултата
- Подношење извештаја о резултатима самовредновања рада школе, о јачим и слабијим странама вреднованих области

- Израда акционог плана за поновно самовредновање области у којима су уочене слабости у раније спроведеном самовредновању рада школе
- Упознавање Наставничког већа, Савета родитеља и Школског одбора о добијеним резултатима самовредновања.

ТИМ ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА И РАЗВОЈ ШКОЛЕ

Директор школе формира тим тако што: одређује број чланова и састав тима; врши одабир чланова (наставници и стручни сарадници); одређује координатора тима.

Циљеви рада тима:

- успоставља сарадњу међу свим тимовима који су формирани у школи;
- контролише рад тимова и реализацију планова и програма рада тимова;
- ради на унапређењу наставе и ресурса за обезбеђивање квалитета и развоја школе.

Задатак тима:

- учествује у изради аката који се односе на обезбеђивање квалитета и развој Школе;
- израђује пројекте који су у вези са обезбеђивањем квалитета и развој Школе;
- учествује у обезбеђивању услова за обезбеђивање квалитета и развој Школе;
- сарађује с органима Школе и субјектима ван Школе на испуњавању задатака из своје надлежности;
- реализује и контролише реализацију стручног усавршавања наставника и стручних сарадника;
- прати примену закона, Статута и других општих аката Школе чија је примена важна за обезбеђивање квалитета и развој Школе.

Програм рада тима:

- Формирање тима
- Израда плана рада тима
- Израда правилника и аката који утичу на квалитет и развој школе (награђивање ученика, награђивање наставника, избор ђака генерације, дисциплинска одговорност ученика, правила понашања)
- Прикупљање података о ресурсима школе и план њиховог побољшања и квалитета услова рада
- Прикупљање података о стручном усавршавању наставника и стручних сарадника и организовање стручног усавршавања у школи и ван ње
- Упознаје наставнике, стручне сараднике, родитеље и ученике о промени и примени закона, статута и других општих аката школе
- Подношење извештаја о резултатима рада тима Наставничком већу

ТИМ ЗА МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Оријентација образовног процеса ка међупредметним компетенцијама, и компетенцијама уопште, не значи увођење нових предмета. Основна промена коју она доноси огледа се у динамичнијем и ангажованијем комбиновању знања, вештина и ставова релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену. То се постиже сарадњом и координацијом активности више наставника (односно предмета) и иновирањем начина рада на часу.

Међупредметне компетенције представљају корак више у разумевању градива и примени наученог, а одговорност за њихово развијање носе сви наставници и школски предмети. То значи да подржавање општих и међупредметних компетенција тражи заједничко планирање на нивоу школских тимова и примену интерактивних и активних облика учења у реализацији образовних исхода. Сарадничка и пројектна настава подразумева међупредметно повезивање и на тај начин омогућује изградњу знања знатно ширих од знања која настају уз ограничења на појединачне школске предмете. Код ученика се постиже дубље и свеобухватније разумевање појава, процеса, појмова и проблема, јер има прилику да их упознаје и сагледава из различитих углова и да их разматра из различитих перспектива. Сарадничка настава подразумева коришћење и комбиновање разноврсних метода и техника у настави – од класичних предавања, до оних који изискују активно учешће ученика у различитим облицима тимског рада, сарадничког, пројектног и истраживачког учења. При формулисању наставних јединица/тема узимају се у обзир, пре свега, могућности школе и потребе ученика, али је добро да се узму у обзир и потребе локалне и шире заједнице, као и да се у остваривању такве наставе користе ресурси којима локална заједница располаже. На тај начин школа улази у интензивнију сарадњу и размену са средином и постаје активан и значајан чинилац у њој. Озбиљан приступ планирању и реализацији сарадничке наставе унапређује културу учења и рада у школи и утиче на промене у школској пракси. Школа тако постаје не само заједница која учи, већ и живи центар у својој средини, а интегративни приступ настави и учењу постаје фактор истинског повезивања унутар и ван школе.

Тим за међупредметне компетенције је један од најважнијих тимова који обезбеђује праћење стратегије образовања и реализацију наставе базиране на компетенцијама и исходима. Тим формира директор, а чланови тима су учитељи, наставници (представници свих предмета) и стручни сарадници.

Циљ рада тима:

- Успоставља сарадњу међу наставним предметима
- Ради на унапређењу међупредметних компетенција

Задаци рада тима:

- Усклађује наставне садржаје и њихову временску реализацију у оквиру одељењског већа
- Планира израду пројеката у току школске године разматрајући компетенције које треба развијати код ученика
- Планира реализацију инетрдисциплинарних часова у току школске године
- Израђује формуларе за реализацију и евалуацију оваквог вида наставе (припреме, евалуациони лист, промене распореда часова...)
- Информише Наставничко веће о планираним пројектима у оквиру одељењских већа

Програм рада тима:

- Израда годишњег плана рада тима

- Израда плана планираних пројеката за дату школску годину
- Израда плана планираних интердисциплинарних часова за дату школску годину
- Израда плана планираних контролних и писмених задатака за дату школску годину
- Информисање Наставничког већа о циљевима пројеката
- Консултативни рад са наставницима о реализацији пројеката и интердисциплинарних часова
- Израда формулара за реализацију и евалуацију пројектне и сарадничке наставе
- Евалуација рада и остварености исхода међупредметних компетенција
- Подношење извештаја Наставничком већу

ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ПРВОГ И ДРУГОГ ЦИКЛУСА ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Оцењивањем ученика процењује се оствареност прописаних исхода и стандарда постигнућа у току савладавања школског програма, а за ученике са сметњама у развоју прилагођених стандарда постигнућа у савладавању индивидуалног образовног плана.

Ученик се оцењује из свих наставних предмета и владања. У току школске године оцењивање је бројчано и описно и врши се на основу праћења напредовања ученика у савлађивању школског програма а на основу посебних стандарда постигнућа:

- У првом разреду обавезног образовања оцењивање и закључна оцена су описне.
- У другом разреду оцењивање и закључна оцена су бројчани осим за верску наставу и грађанско васпитање.
- У трећем и четвртном разреду оцењивање и закључна оцена су су бројчани осим за верску наставу и грађанско васпитање.
- У петом, шестом, седмом и осмом разреду оцењивање и закључна оцена су бројчане осим за верску наставу, грађанско васпитање и слободне активности и владање у петом разреду.

Описно оцењивање, које је квалитативно и формативно, доприноси обезбеђивању услова за остваривање планираних циљева образовања, односно услова за развој ученика кроз образовно-васпитни процес у школи. Током првог разреда оцена и оцењивање су пре свега у функцији праћења напредовања ученика: шта је ученик усвојио, шта му теже иде, шта треба додатно подржати и др. На основу чега се даље прави план наредних активности у раду са учеником.

Дефинисани исходи образовања (посматрани и као корак ка остваривању компетенција за први и други циклус) представљају наставницима кључни ослонац за осмишљавање/формирање праксе оцењивања у контексту целовитости наставног процеса, која је у функцији праћења напредовања ученика и планирања наредних наставних активности. Према томе, нужно је уважавати особености индивидуалног тока развоја и напретка појединог ученика у савладавању школског програма. Садржаји више нису циљ сами по себи, већ су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика, тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе и обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једногодишњег учења неког конкретног предмета. Овако конципирани програми подразумевају да оствареност исхода води ка развијању компетенција, како општих и специфичних предметних, тако и кључних. Потребно је да наставник ученику континуирано и на адекватан начин (примерено учениковој способности да разуме и прихвати) указује на квалитет његовог постигнућа у различитим доменима активности и знања. На тај начин ученицима

се омогућава да развијају способност самосталног праћења и самопроцењивања (оцењивања) на релативно објективан начин. Постављањем основа за развој способности евалуације већ у првом разреду, почиње процес оспособљавања ученика да активно учествује у свом развоју и образовању.

Формативна улога оцењивања захтева да оно има улогу подстицајне повратне информације, што значи да се мора водити рачуна о следећем:

- повратна информација је ефикасна када је дата непосредно након активности на коју се односи или током обављања активности
- повратна информација мора да буде конкретна, тј. мора да се односи на активности и продукте, а не на личност или трајне карактеристике особе,
- повратна информација мора да буде позитивно интонирана, тј. прво да садржи истицање оних елемената који су за похвалу, а тек потом елемената у односу на које би дете требало или могло да уложи додатне напоре.

Сумативна евалуација је вредновање у завршној фази образовног процеса. Финална евалуација има за циљ да сумира исходе и процени њихову оствареност.

Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Овако постављено и реализовано праћење напретка ученика и оцењивање (квалитативно, континуирано, коректно, позитивно и адекватно образложено) доприноси и њиховом развоју појма о себи, формирању реалне слике о себи, о ономе што знају, умеју, о својим способностима, што је значајно за развој самопоштовања ученика и здравог односа према себи. Оцењивање је у функцији праћења напредовања ученика: шта је ученик усвојио од прописаних циљева и задатака, шта му теже иде, шта треба додатно подржати те се на основу тога прави план наредних активности у раду са учеником.

Дефинисани исходи и садржаји образовања за пети, шести, седми и осми разред представљају наставницима кључни ослонац у оцењивању, у контексту целовитости наставног процеса. При том ће нужно уважавати особености идивудуалног тока развоја и напретка појединог ученика у савлађивању школског програма.

Праћење развоја и напредовања ученика обавља се на начин који обезбеђује што адекватније и објективније сагледавање. Наставник ће ученику континуирано и на адекватан начин (примерено учениковој способности да разуме и прихвати) указивати на квалитет његовог постигнућа у различитим доменима активности. Истовремено ће се ученицима омогућити да развијају способност самосталног праћења и оцењивања квалитета свог рада и сопственог понашања, у односу на постављене стандарде и критеријуме, што ће допринети томе да самостално себе процењују и оцењују на релативно објективан начин. Тиме ће се ученици оспособити да активно учествују у свом развоју и образовању.

ЕВАЛУАЦИЈА И САМОЕВАЛУАЦИЈА НАСТАВНИКА

Законом о основама система образовања и васпитања прописана је дужност наставника, васпитача и стручног сарадника да се стручно усавршавају. Стручно усавршавање је обавезно ради успешнијег остваривања и унапређивања образовно васпитног рада. Стручно усавршавање запослених регулисано је и Правилником о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника. Професионални развој је сложен процес који подразумева стално развијање компетенција наставника, васпитача и стручног сарадника ради квалитетнијег обављања посла и унапређивања развоја деце и ученика и нивоа постигнућа ученика.

Саставни и обавезни део професионалног развоја је стручно усавршавање које подразумева стицање нових и усавршавање постојећих компетенција, важних за унапређивање васпитно-образовног, образовно-васпитног, васпитног, стручног рада и неге деце.

Стручно усавршавање наставника, васпитача и стручних сарадника, установа планира у складу са потребама и приоритетима образовања и васпитања деце и ученика, приоритетним областима и на основу сагледавања нивоа развијености свих компетенција за професију наставника, васпитача и стручног сарадника у установи.

Ради што бољег и успешнијег остваривања школског програма неопходан је и рад са наставницима на развијању свести о битности самопроцене сопственог рада, да би се повећала објективност процене на свим нивоима. Пожељно је да сваки наставник по завршеном дану постави себи питања:

- Да ли је успео да оствари планиране циљеве и задатке?
- У којој мери су исходи и стандарди остварени код појединих ученика?
- Колико су и да ли су примењене методе и технике одговарале ученицима?
- Колико су се поклоpile са планираним исходима?
- Шта би могло да се промени у циљу побољшавања наредних часова?

Оваквим ставом према сопственом раду и оваквом оријентацијом наставник ће бити у стању да ученике осопособи за самооцењивање што је један од битних циљева наставног рада.

ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Праћење остваривања школског програма је континуиран задатак чланова школског тима са циљем унапређења свих сегмената Школског програма. Задатак Стручног актива за развој школског програма је да обезбеђује самосталност и флексибилност наставника у приступу наставном процесу и доношењу професионалних одлука.

Стручни актив за развој школског програма је размотрио више модела, односно могућности како да се у школском програму прикажу циљеви, исходи, садржаји и активности па је одлучено да начин планирања прилагоди својим потребама и прошири другим потребним елементима.

Планирање и програмирање обавезних, обавезних изборних, изборних наставних предмета као и осталих облика образовно-васпитног рада извршено је по следећем моделу: наставне теме, исходи, садржаји, стандарди, типологија наставног часа, облици и методе рада, наставна средства и литература, време реализације, место реализације, начин евалуације, иновације. Сви елементи планирања и програмирања наставног рада биће конкретизовани у писаним припремама наставника.

Праћење остваривања школског програма је континуиран задатак чланова школског тима са циљем унапређења свих сегмената школског програма и реализоваће се на основу неколико елемената, који ће се оперативно разрађивати у поступку планирања и реализације праћења:

Садржај праћења остваривања школског програма: постигнуће ученика, оствареност исхода и стандарда, усклађеност исхода са садржајима и темама, адекватност наставних метода и облика рада, активност ученика и наставника, наставна средства, временска динамика, усклађеност са узрасним и развојним карактеристикама ученика, фактори који подржавају реализацију планираног и фактори који ометају реализацију планираног у школском програму.

Начин праћења остваривања школског програма: различите методе и технике оцењивања ученика, мерење постигнућа ученика, ученички радови, мерење задовољства ученика и наставника у раду, диференцирање различитих нивоа постигнућа ученика и процењивање активности ученика.

Инструмент праћења остваривања школског програма: тестови, анкете, скале процене, упитници, модели евалуације, извештаји о ученицима.

Сарадници у тиму за праћење остваривања школског програма: наставници, стручни сарадници, директор, саветници за осигурање квалитета МПНТР-а, родитељи, институције које су задужене за унапређивање праксе оцењивања и вредновања.

Временска динамика праћења остваривања школског програма: месечно, класификациони периоди, током целе године.

ПРОГРАМ РАДА БОРАВКА

Продужени боравак је облик организованог рада са ученицима првог и другог разреда и представља могућност да деца, поред редовне наставе, буду у школи још један део дана, док су им родитељи на послу. Рад у продуженом боравку усклађен је са васпитно-образовним задацима; треба да задовољи основне педагошкопсихолошке захтеве и потребе; треба да буде примењен индивидуални рад, према могућностима и потребама детета; ради се на развоју основних компетенција и вештина које ученици треба да поседују.

У продуженом боравку планира се остваривање следећих задатака:

- Усклађивање активности у продуженом боравку са наставним градивом, као и са распоредом часова редовне наставе одељења чији су ученици укључени у продужени боравак
- Организовање индивидуалног рада ученика током израде домаћих задатака и савлађивања школског градива уз помоћ учитеља у продуженом боравку
- Рад у пару, индивидуални и групни рад
- Планирање самосталног рада ученика у зависности од узраста ученика, предмета, као и од брзине савладавања нових наставних области, односно психо физичких могућности сваког појединца
- Праћење и поштовање иницијативе од стране учитеља, кроз заједничке састанке ради континуираног међусобног информисања
- Сарадња са стручном службом
- Планирање што разноврснијих садржаја и облика слободних активности неопходних за развој свих компонената личности ученика (интелектуалне, моралне, физичке, раднотехничке, естетске...). Слободне активности подразумевају: креативне радионице и музичке, ликовне, спортске, драмске активности
- Укључивање ученика у друштвена збивања средине у којој се школа налази
- Учесће у обележавању значајних датума које школа прославља
- Сарадња са родитељима деце у продуженом боравку.

Време у продуженом боравку се распоређује на :

- ваннаставно учење
- слободне активности ученика
- рекреација и одмор

Часови учења биће коришћени за утврђивање предметног градива, за продубљивање стеченог знања и за писање домаћих задатака, а све у зависности од реализације планова одређених наставних области. Садржаји часова слободних активности тематски су дати у предлогу овог програма, а непосредна конкретизација садржаја усклађиваће се са садржајима школских секција и утврђиваће се на месечном нивоу.

ОПШТИ И ПОСЕБНИ СТАНДАРДИ ЗНАЊА

Образовни стандарди представљају суштинска знања, вештине и умења која ученици треба да поседују на крају одређеног разреда, циклуса или нивоа образовања. То су искази који нас упућују на знања и вештине које очекујемо код ученика на одређеном нивоу постигнућа.

Образовни стандарди су основа за прикупљање поузданих и ваљаних података о степену остварености очекиваних постигнућа и, посредно, циљева и задатака васпитања и образовања.

Стандарди остварености задатака, односно постигнућа, одређују се тако да буду у одређеној мери изнад нивоа који се у датом тренутку може утврдити на основу испитивања ученика како би се на тај начин утицало на развој квалитета образовања. На основу испитивања постигнутог, стандарди се мењају и померају на више.

ПРОГРАМ РАЗВОЈА ШКОЛЕ

Наша школа има за циљ:

- да подстиче стручно усавршавање наставника за креативни рад уз коришћење адекватних и ефикасних метода у циљу постизања квалитетних постигнућа ученика и њиховог целокупног развоја,
- негује разумевање, сарадњу и поштовање свих учесника образовно-васпитног процеса при чему развијамо свест о самоодговорности.

Желимо да постанемо школа у којој наставни процес и учење пружају квалитетно, савремено образовање и развијају способности применљиве у свакодневном животу. У нашој школи сваки ученик у интеракцији са носиоцима наставног процеса налази себе и задовољење својих потреба.

Да би ово било остварљиво школа је учествовала на бројним конкурсима за израду пројеката за унапређивање наставе и добила је знатна материјална средства за репарацију инфра-структуре, уређење и проширење наставног простора и набавку наставних средства. Школа ће јачати постојећу сарадњу са школом из Словеније - Марибора (ОШ „Мартин Коншак“) и успостављати нове међународне контакте са образовним институцијама, наставиће са интензивним стручним усавршавањем наставног особља, кроз похађање семинара акредитованих програма, осмишљавање и планирање ученичких активности које ће се спроводити у новоопремљеним просторима и јачаће се везе са локалном заједницом. Наставиће да сарађује са побратимским школама размењујући искуства и знања.

ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ ПРОГРАМ ПРИПРЕМНОГ ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

ГОДИНЕ

УЗЛЕТА

Основе програма
предшколског васпитања
и образовања

На основу члана 58., 68., 99. и 119. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. Закон, 6/2020) и Закона о предшколском васпитању и образовању („Сл. гласник РС“, бр. 18/2010, 101/2017, 113/2017 – др. Закон, 95/2018 - др. закон 10/2019, 86/2019 - др. Закон, 157/2020 - др. закон 123/2021 - др. Закон и 129/2021) у свим предшколским групама реални програм развијаће се у складу програмском основом.

1. Уводне напомене

Предшколски програм Основне школе „IV краљевачки батаљон“, Краљево базира се на Закону о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. Закон, 6/2020, 129/2021), Закону о предшколском васпитању и образовању („Сл. гласник РС“, бр. 18/2010, 101/2017, 113/2017 - др. закон, 95/2018 - др. закон, 10/2019, 86/2019 - др. закон, 157/2020 - др. закон, 123/2021 - др. закон и 129/2021), Основама програма ПВО „Године узлета“, чија је обавезна имплементација у ОШ „IV краљевачки батаљон“ започиње од 2021/2022. године.

Предшколски програм односи се на припремни предшколски програм у даљем тексту (ППП) који се остварује при основној школи. Програм је конципиран као програмски документ школе за остваривање предшколског програма, а не као део школског програма за ученике првог разреда. Његова садржина се развија на основу Основа програма предшколског васпитања и образовања „Године узлета“, посебног закона и подзаконских аката.

Посебна вредност овог модела јесте у повезивању законске обавезе школе која остварује PPP са савременим концептом предшколског васпитања. PPP не треба свести на „малу школу“ нити на преурањено остваривање наставних садржаја првог разреда. Он је део предшколског васпитања и образовања и треба да подржи добробит детета, његову самосталност, радозналост, комуникацију, односе, игру, истраживање и позитиван однос према учењу.

Основна школа може да остварује предшколски програм према члану 24. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања, да припремни предшколски програм траје четири сата дневно, најмање девет месеци и да га остварује васпитач, припремни предшколски програм може да остварује наставник разредне наставе, када због малог броја деце није могуће формирати васпитну групу, већ се деца прикључују ученицима комбинованог одељења.

Ресурси за израду Предшколског програма, Основне школе „IV краљевачки батаљон“, Краљево су:

- Искуства у реализацији различитих облика и програма рада;

- Специфичност контекста локалне заједнице и документација о учешћу основне школе у локалној заједници и локална заједница у животу основне школе;
- Материјално-технички, финансијски, кадровски потенцијали установе;
- Континуирано стручно усавршавање

Концепт Предшколског програма ОШ „IV краљевачки батаљон“ базира се на основним функцијама (начелима) предшколског васпитања и образовања, датим у Основама програма предшколског васпитања и образовања:

- Целовито сагледавање васпитања и образовања (јединство процеса бриге, неге, образовања и васпитања)
- Усмереност на дугорочне циљеве
- Интегрисан приступ учењу и развоју
- Континуитет у образовању
- Вредновање у функцији грађења квалитета програма усмереношћу на структурне и процесне димензије програма.

Предшколским васпитањем и образовањем се обезбеђује остваривање права сваког детета да се укључи у институционализован облик васпитно-образовног рада, задовољавање развојних потреба деце, потреба породице и друштва. Средина у којој дете живи треба да допринесе унапређивању свеукупног здравља, учења и развоја и пружи најбоље подстицаје. Једна од функција предшколског васпитања и образовања је да доприноси развијању толеранције на различитости и ублажавању социјалних и културних разлика, нарочито када су у питању деца из друштвено осетљивих категорија.

- Дете није „будући ученик“, већ дете које има право на квалитетно детињство сада.
- Припрема за школу остварује се кроз развој компетенција за учење, самосталност, комуникацију, односе и решавање проблема, а не кроз преурађено школовање.
- Програм се развија са децом и полази од њихових искустава, питања, интересовања и потреба.
- Васпитач је истраживач и рефлексивни практичар који са децом развија програм.
- Школа је простор учења, али се ППП не поистовећује са разредно-предметном организацијом наставе.
- Породица је партнер, а локална заједница ресурс за учење.

Визија и мисија наше школе

„Заједничким коракм напред - од школе која подучава, ка школи која учи“

Мисија наше школе је да кроз квалитетну наставу и савремене методе рада омогућимо ученицима стицање функционалних знања, развијање критичког мишљења, дигиталне писмености и међусобног уважавања. Негујемо сарадњу са родитељима и локалном заједницом, подстичемо тимски рад, толеранцију и љубав према учењу. Негујемо вредности као што су знање, поштовање, сарадња и одговорност, градећи темеље за успешан живот и активно учешће у друштву.

Приоритет	Показатели/Индикатори
Добробит и припадање	Свако дете има могућност активног учешћа и подршку одраслог.
Богата средина	Простор и материјали се мењају према потребама и пројектима.
Пројектно и истраживачко учење	Документовани процеси који полазе од дечијих питања.
Партнерство са породицом	Родитељи доприносе програмском животу групе.
Повезаност са локалном заједницом	Деца се интересују за своје непосредно окружење и различите доживљаје које му оно пружа
Транзиција у школу	Деца упознају школу без притиска и уз подршку.
Професионална заједница	Васпитачи, стручни сарадници планирају и рефлектују заједно.

1.1. Циљ, принципи, задаци и добробит детета

Циљ припремног предшколског програма јесте да допринесе добробити детета и његовој спремности да активно учествује у новим односима и ситуацијама учења. Припрема за школу обухвата целокупни развој, а не само академске предуслове.

Димензија добробити	Очекиване прилике
Лична	Сигурност, припадање, самопоуздање, самосталност, изражавање емоција и потреба.
Делатна	Избор, иницијатива, истраживање, решавање проблема, истрајност, стваралаштво.
Социјална	Сарадња, преговарање, уважавање, помагање, припадање групи и допринос заједници.

Принципи

- најбољи интерес и добробит детета

- уважавање различитости и инклузивност
- партиципација деце
- партнерство са породицом
- учење кроз игру и истраживање
- интегрисаност искустава
- отвореност према локалној заједници
- флексибилност и развојност програма
- професионална рефлексија и континуирано унапређивање

Задаци

Задаци школе треба да се односе на обезбеђивање предуслова за квалитетну примену нових Основа програма предшколског васпитања и образовања и тимски рад на усклађивању реалне праксе са њима, кроз више сегмената:

- креирање подстицајног физичке средине у предшколским групама која подржава дечју радозналост, омогућава истраживање, комуникацију и грађење односа са материјалима и другом децом и одраслима, ствара осећај припадности. Креирање подстицајног окружења односиће се како на унутрашње просторе (учионице, ходник и др.), тако и на спољашње (двориште, игралиште и др.);
- стварање подстицајне социјалне средине кроз могућности за међувршњачке интеракције, као и интеракције са другим одраслима и окружењем;
- стручно усавршавање усмерено на: подршку у разумевању документа нових Основа програма, дефинисање смерница за развијање реалног програма у предшколском у складу са концепцијом, хоризонталну стручну размену и подршку васпитачима за квалитетнију имплементацију Основа програма;
- усклађивање програмских докумената школе са концепцијом нових Основа
- наставак рада на грађењу партнерства са породицом и институцијама и организацијама у локалној заједници.

Задаци васпитно-образовног процеса

- подстицај холистичког развоја деце и учешће породице,
- грађење добробити детета ;
- примену инклузивног приступа у раду,
- неговање креативности код деце кроз специфичне облике рада(групни и радионичарски),
- поштовање права деце,
- развијање тимског рада и јачање професионализма.

Задаци социјалне функције

- обезбеђивање социјалне сигурности и стабилности породице,
- социјализацију деце

- уједначавање услова за раст и развој деце
- заштиту основних права детета - право на живот, опстанак и развој

Задаци превентивно здравствене заштите

- обезбеђивање свих услова за остваривање и унапређивање превентивне здравствене заштите;
- стварање услова за правилан психофизички развој деце;
- стварање услова за безбедност деце у групама;
- укључивање родитеља и локалне заједнице у здравствено-васпитни процес на плану информисања и промоције здравља

2. Припремни предшколски програм у основној школи као место реалног програма васпитног-образовног рада

Полазећи од савремене концепције садржане у документу „Године узлета“ и теоријских поставки о детињству, учењу и развоју деце на раним узрастима, програм васпитно-образовног рада са децом до поласка у школу ставља у фокус добробит детета, слику о детету као компетентном учеснику заједнице вршњака и одраслих као и грађење односа и проширивање искустава кроз заједничко учешће у развијању реалног програма. Програм повезује све аспекте живота у припремним групама чиме се остварује целовитост неге, васпитања и образовања.

Стога, на основу концепције Основа програма „Године узлета“ оствариваће се:

- реалан програм у групама
- програма рада са децом са сметњама у развоју
- програм заштите деце од насиља, занемаривања и злостављања
- програм стручног усавршавања васпитача и стручних сарадника.
- програм сарадње са породицом
- програм сарадње са локалном заједницом
- припрема ресурса, набавку материјала
- постављање критеријума за праћење остваривања програма

Основна полазишта за развијање реалног програма су разумевање детета као социјалног актера и компетентног учесника у сопственом учењу и живљењу и развијање заједнице праксе деце и одраслих у којој се граде и проширују искуства и подржава учење и развој детета. У том смислу, базирајући се на поменутој слици о детету, школа ће као приоритетни задатак у погледу развијања програма, поставити стварање услова за остваривање добробити, грађење односа и делање у различитим аспектима живота и рада у припремним групама.

Разумевајући добробит као вишедимензионални конструкт, програм рада обезбедиће услове да се дете, сада и овде, у реалном програму, осећа добро, срећно, остварено, да припада заједници вршњака и одраслих, проширује своја искуства и знања упознајући свет око себе, буде усклађено са правилима, нормама у свом окружењу и учествује као равноправни члан своје заједнице.

Подршка остваривању добробити реализоваће се поштовањем принципа реалног програма кроз који се остварују изнете поставке о односима, делању и контексту вртића дате у документу. Задатак ће бити да се, разумевајући принципе, стално преиспитује квалитет актуелне праксе како би се она ускладила и усагласила са концепцијом Основа програма.

Реални програм настаје и гради се у реалном контексту васпитно-образовне праксе. Реални програм не може бити унапред писани документ, скуп тема које васпитач само обрађује, већ полази од реалног живота деце, њихових интересовања, искустава, потреба и односа за окружењем, гради кроз заједничко учешће свих учесника, обликује културом школе у којој се обавља припремни предшколски програм, породице и локалне заједнице.

2.1. Реални програм васпитно-образовног рада

Реални програм настаје и гради се у реалном контексту васпитно-образовне праксе. Реални програм не може бити унапред писани документ, скуп тема које васпитач само обрађује, већ полази од реалног живота деце, њихових интересовања, искустава, потреба и односа за окружењем, гради кроз заједничко учешће свих учесника, обликује културом школе у којој се обавља припремни предшколски програм, породице и локалне заједнице. Реални програм је оно што се заиста догађа у конкретној приредној предшколској групи. Не планира се као фиксни годишњи списак тема, већ се развија циклично: посматрамо и слушамо → тумачимо → планирамо прилике → истражујемо са децом → документујемо → рефлектујемо → мењамо програм.

Фаза	Питања
Посматрање/Опсервација	Шта деца раде, питају, граде, причају, истражују?
Тумачење	Шта нам говори о њиховим искуствима, интересовањима и начинима учења?
Планирање	Које материјале, људе, места и догађаје можемо понудити?
Реализација	Како ћемо бити партнери у истраживању?
Документовање	Који трагови процеса показује дечије мишљење и промену?
Рефлексија	Шта смо сазнали и како даље развијамо програм?

2.2. Реални програм- креирање и реализација васпитно-образовног рада

У основној школи „IV краљевачки батаљон“ васпитно-образовни програм се гради кроз заједничко учешће деце и одраслих, заједништва кроз различите ситуације, догађаје, активности које за њих имају смисла као процес заједничког учења деце и

одраслих. Кроз реалан програм подржавају се циљеви усмерени на персоналну, делатну, социјалну добробит детета. У реалном програму добробит за дете је да се *осећа*; добро и витално, остварено и срећно, сигурно и усклађено са правилима окружења, да *јесте* укључено у заједницу, саслушано и уважено, прихваћено, физички активно, окружено познатим и истовремено новим изазовима, да *може* да истражује, пита, машта, упознаје свет око себе, да се изражава на различите начине, слобода емоционално изражавања, да буде креативно, да познаје своје снаге, да види да припада групи, да *уме* да прави избор, доноси одлуке, управља својим емоцијама, да сарађује, да прихвата друге и буде прихваћен, да прихвата промене.

У планирању васпитно-образовног рада и креирању реалног програма, Установа ће се руководити општим циљевима Основа програма предшколског васпитања и образовања:

- Да сва деца предшколског узраста кроз подршку њиховој добробити имају једнаке могућности за учење и развој;
- Да сва деца учешћем у програму имају прилике и могућности да буду срећна, задовољна, остварена и прихваћена, да граде односе поверења и уважавања, блискости и пријатлјства;
- Да деца развијају диспозиције за целоживотно учење, као што су отвореност, радозналост, отпорност (резилијентност), рефлексивност, истрајност, поверење у себе као способност и позитивни лични и социјални идентитет, чиме се постављају темељи развијања образовних компетенција.
- Да деца кроз учешће у програму имају прилику да упознају, истражују и преиспитују различита подручја људског сазнања, делања, различите културе и начине грађења и изражавања значења;
- Да породица активно учествује у програму, да активно учествују у васпитању и образовању своје деце на јавном плану, да освесте своје потребе и капацитете и развијају родитељске компетенције.
- Да васпитно-образовни кадар установе и други стручњаци испоље аутономију, креативност и професионалност, као и проактивно заступање интереса деце и породице;
- Да уже и шире окружење буде место заједничког учења.

Планирање васпитног –образовног рада настаје и развија се у заједништву деце, родитеља и васпитача. Планирање је тематско или пројектно, засновано на интегрисаном приступу учења у коме постоји јединство доживљаја, мисли и делања. Циљ у планирању није доћи до брзог решењ, већ планирање подршке у процесу учења засноване на принципима развијање реалног програма.

Програм рада се базира на основним концепцијама предшколског васпитања и образовања које обухватају схватање дететовог учења и развоја, схватање природе праксе и програма предшколског васпитања и образовања и схватање функције и природе васпитања и образовања на предшколском узрасту. Да би се програм васпитно-образовног рада са децом заснивао на концепцији Основа програма и наведеним постулатима, неопходно је да ове теоријско-вредносне постулате, кроз изградњу заједничког разумевања и преиспитивање својих знања и уверења, васпитач утемељује као лично релевантне и блиско повезане са сопственом праксом. С тога, паралелно са креирањем реалног програма, тећи ће и процес саморефлексије и рефлексије васпитача у сталној интеракцији са праксом. Теоријско- вредносни постулати се базирају на знањима, искуству, уверењима и вредностима и чине интерпретативни оквир којим се обликују поступци васпитача.

Кораци кроз које ће се остваривати наведени приоритети током радне године су:

1. стварање подстицајне и изазовне средине за игру и учење деце
2. подршка грађењу односа у школи (међувршњачких, међу децом различитих узраста, са родитељима, другим одраслима, окружењем)
3. грађењу културе заједништва
4. развијању тема и пројеката у функцији подршке добробити деце
5. рефлексiji васпитне праксе

Наведени кораци оствариваће се кроз пажљиво анализирање и разумевање основних поставки програма, а посебно критеријума за организацију физичког окружења садржаног у документу „Године узлета“.

Игра, истраживање, пројекти и интегрисано учење

Игра је основни контекст учења. Тема или пројекат не представља унапред припремљену лекцију, већ процес који може настати из децјег питања, догађаја у групи, предмета, проблема или појаве у окружењу.

Фаза пројекта	Пример
Покретање	Деца питају ...
Мапирање	Деца цртају шта знају и шта желе да сазнају..
Истраживање	Посматрају, граде моделе, мере, пореде, разговарају
Продубљивање	Тестирају различите материјале и различите конструкције, моделе.
Дељење	Представљају моделе другим групама и родитељима.
Рефлексija	Упоредјују почетне и нове идеје и постављају нова питања.

Подршка у учењу и развоју оствариваће се кроз различите ситуације делања, од којих је свака значајна уколико омогући да дете учи сопственим чињењем и учешћем у заједничким активностима са вршњацима и одраслима. Пошто се поменути приступ учењу остварује у различитим приликама у току дана, водиће се рачуна о флексибилној организацији активности у школи. Васпитач ће, када је у питању временска организација, водити рачуна о следећем:

- наизменичним периодима боравка на отвореном и у затвореним просторима школе, са обавезом свкодневног боравка напољу у различитим периодима дана,
- времену када укључује различите материјале као и о томе на који начин их уводи ,

- времену када треба укључити неку другу особу (дете или одраслог) у истраживање са децом,
- времену када треба отићи на неко друго место у окружењу како би се помогло развијање пројекта.

Дакле, за разлику од претходне праксе и углавном утврђених периода учења или слободне игре, временска димензија је флексибилна и биће везана за материјале, за излазак напоље односно за простор и за укључивање некога са стране како би се подржало учење и истраживање деце. То значи да је потребно обезбедити довољно времена деци да учествују у различитим свакодневним ситуацијама које су део њиховог животног контекста у школи као што су: игра, животно–практичне активности и планиране ситуације учења.

Ситуације учења засноване су на интегрисаном приступу учењу полазећи од чињенице да дете учи кроз јединство доживљаја и искустава односно на основу онога што доживљава и онога што ради. У реалном програму, планиране ситуације учења оствариваће се кроз развијање тема/пројеката са децом на нивоу група или више група заједно. Окосницу реалног програму чине принципи наведени у документу „Године узлета“. Васпитач започиње пројекат са децом имајући идеју или оквир на основу којег истражује различите изворе и промишља чиме би све могли да се баве и истражују у оквиру теме/пројекта. Водећи се различитим стратегијама васпитачи ће циклично планирати водећи рачуна о:

- опремању простора материјалима који су провокативни и инспиративни за истраживање у пројекту,
- начинима организовања активности у којима су видљиви принципи реалног програма,
- о избору садржаја који су у функцији истраживања у оквиру тема и пројеката ,
- о начину свог учешћа у развијању пројекта,
- могућностима и приликама укључења деце из других група, породица и представника из локалне заједнице,
- местима у локалној заједници у којима деца могу да проширују своја искуства везана за тему/пројекат.

Да би се интегрисан приступ учењу кроз теме/пројекте имплементирао у реалне програме , тимови васпитача и стручних сарадника ће постепено уводити промене кроз следеће кораке:

1. Повезивање структуре физичког окружења са почетком рада на пројектима,
2. Кораци у развијању пројеката кроз анализа документа Основа програма, примера из праксе и хоризонталне размене,
3. Анализа одабраних пројеката развијаних у пракси кроз призму принципа у развијању реалног програма,
4. Документација током рада на пројекту,
5. Одабир примера пројеката за представљање родитељима и осталим заинтересованима који осликавају подршку дечијем учењу, односима и добробити.

Полазиште програма и теоријско вредносни постулати чине оквир кроз који васпитач обликује своје поступке, доноси одлуке, гради односе и предузима акције. Тај процес подржан је флексибилном организационом структуром предшколске групе, која омогућава да васпитач у различитим ситуацијама охрабрује иницијативе деце, настоји да разуме њихове идеје, претпоставке, осећања и доживљаје које интегрише у програм. Кроз континуирано разумевање и консултовање деце васпитач ће уважавати дечију перспективу у програму и на тај начин обезбеђивати учешће и учење сваког детета. Својим понашањем моделоваће

начине успостављања односа са другима, начине разумевање света и стваралачки приступ у активностима. Као пажљиви посматрач деце подупираће активности како би подржао учење и развој изнад датог нивоа знања и вештина. Кроз заједничку игру са децом, комуникацију и различите акције васпитач ће проналазити начине како да прошири активности и учење деце.

Током развијања програма, преузимајући различите поменуте улоге, васпитач ће стварати:

- услове којима се доприноси и развоју диспозиција за целоживотно учење као што су отвореност, радозналост, отпорност (резилијентност), рефлексивност, истрајност, поверење у себе и сопствене могућности и позитивни лични и социјални идентитет;
- прилике да деца учешћем у пројектима упознају, истражују и преиспитују различита подручја људског сазнања и делања, различите продукте културе и начине грађења и изражавања значења;
- могућности и прилике да породице бирају, активно учествују у васпитању и образовању своје деце на јавном плану, да освесте своје латентне потребе и капацитете и развијају родитељске компетенције;
- могућности за коришћење ресурса локалне заједнице (школа, центри културе, спорта и рекреације, отворени простори, друге институције локалне средине) као простора заједничког учешћа деце и одраслих у учењу и грађењу смисла, кроз дијалог и узајамну подршку;
- услове за неговање културе у припремним групама: сарадња и колаборација, заједништво, демократичност и инклузивност, одговорност за континуирано учење и развој.

СРЕДИНА ЗА УЧЕЊЕ И РАЗВОЈ

Школска учионица у којој се остварује припремни предшколски програм не треба да изгледа као класична учионица првог разреда. Она треба да буде организована тако да дете може да бира, истражује, конструише, игра се, разговара и сарађује.

Увођење промена у средину за учење кроз коју се осликава слика о детету и начин на који се подржава добробит, васпитачи и стручни сарадници ће у реалном контексту предшколских група стално преиспитивати и тиме унапређивати односе које деца граде са својим физичким окружењем, вршњацима и одраслима у реалним ситуацијама делања. Посебно ће се обратити пажња и осмислити средина која садржи дефинисане просторне целине и материјале који свој деци једнако обезбеђују учешће, могућност да истражују и сарађују са другом децом и одраслима. Тиме би се обезбедила подршка осећају сигурности и континуитета што би олакшало боравак у првим данима у школи. Понудом разноврсних материјала, неструктурираних и полуструктурираних, као и обезбеђивањем простора за кретање, игру и истраживање и интеракције деце у малим групама стварали би се услови за учешће сваког детета и испољавање свих његових потенцијала. Поред физичке средине која им то омогућава, васпитачи ће градити односе кроз укљученост и њихово заједничко учешће у активностима са децом. Васпитачи ће настојати да одржавањем баланса између предвидивих и нових, изазовних ситуација за игру и учење обезбеде правовремену подршку деци и на тај начин развију осећај сигурности и припадања који су основни услови за остваривање добробити у реалном контексту предшколске групе.

Зона / простор	Могући материјали
Конструкција	Кутије, картон, дрвени елементи, чепови, рециклирани материјали
Смболичка игра	Тканина, реални предмети, фигуре, реквизити.
Истраживање	Лупе, посуде, природни материјали (камен, глина, дрво) посуде, мерни прибор
Ликовно и стваралачко изражавање	Глина, папир, различите подлоге, боје, природни материјали
Рана писменост	Разноврсне књиге, ознаке, папир, обрасци из реалног живота, сликовнице, вежбе на развоју ране графомоторике
Математичко- логичко истраживање	Мерење, поређење, низови, просторне односе и материјали за сортирање.
Кутак	Књиге, радни листови, материјали за индивидуално повлачење и унутрашње истраживање
Евалуација/Праћење и вредновање	Панои, мапе пројекта, дечије приче преко индивидуалних разговора, фотографије у складу са заштитом података.

Праћење биће у функцији пружања сталне подршке добробити детета а оствариваће се на два нивоа:

1. праћење учења и развоја детета
2. праћење развијања програма

Праћење учења и развоја детета документоваће се кроз дечији портфолио а развијања програма кроз пројектни портфолио.

Како је један од кључних корака у развијању програма стално приспитување сопствених знања и умења у циљу мењања сопствене праксе, квалитет реалног програма сагледаваће се на заједничким састанцима тимова васпитача и стручних сарадника циклчним ишчитавањем докумената у конкретном контексту школе и у оквиру тематских актива на нивоу школе. У циљу бољег разумевања концепције значајан процес је и стално враћање и процењивање остварености принципа реалног програма.

3. Табеларни преглед припремног предшколског програма у складу са Основама програма „Године узлета“

Програм	Теме	Носиоци активности	Динамика рада	Напомене
Програм подршке добробити детета	- Лична добробит детета- дете прихваћености детета у нови колектив; адаптација; сарадња; пријатељство; емпатија „Нешто сасвим лично“- шта радим, шта волим, шта умет, шта ме занима, шта желим да поделим са другима	Директор школе, васпитачи; стручни сарадници – педагог, психолог, логопед; родитељи	Септембар, током целе године по потреби	Подршка физичкој, емоционалној и социјалној добробити; развијање сигурности, самосталности и припадности групи.
Програм развоја учења кроз игру	Игра има централно место у програму и обезбеђује се много времена за : - симболичку игру - драмску игру - конструктивну - истраживачку, игра правила - покретне игре - музичке игре - језичке игре	Васпитачи, деца, родитељи	Свакодневно, током целе године	Игра је основни начин учења. Примењују се симболичке, конструкторске, истраживачке, покретне игре и игре са правилима.

Пројектни-истраживачки програм	• Моја породица • На вратима куца јесен жута • У царству животиња • Зимске радости • Имам немир све је свемир • Породично благо • Позвао је мај све бубе на чај • Порасли смо до школе	Васпитачи; деца; родитељи; стручни сарадници-педагог, психолог, логопед; чланови локалне заједнице	Континуирано, према интересовањима деце	Пројекти произлазе из реалног контекста, питања, искустава и интересовања деце; подстичу истраживање, сарадњу и закључивање.
Програм развоја говора, комуникације и ране писмености	• Говорне игре • Богаћење речника • Препознавање гласова и слова кроз контекст слушање и причање прича • Вежбе фине моторике и координације око рука	Васпитачи; деца; родитељи; стручни сарадници-логопед, педагог, психолог,	Свакодневно и континуирано, током целе године	Разговор, приповедање, слушање, богаћење речника, рад са књигом и различитим текстовима; подстицање изражавања и комуникације.
Програм развоја почетних математичких појмова	• Класификација • Серијација • Уочавање облика и односа у простору • Мерење • Експериментисање и логичко закључивање кроз	Васпитачи; деца; родитељи	Свакодневно кроз животне ситуације и игру	Класификовање, поређење, бројање, мере, облици, просторни и временски односи и решавање проблемских ситуација.

	манипулацију реалним објектима			
Програм физичког и моторичког развоја	• Телесни развој • Крупна моторика • Равнотежа • Координација покрета • Фина моторика • Оријентација у простору • Моторичке вештине у игри • Безбедност при кретању	Васпитачи; деца; родитељи; стручни сарадници-педагог, психолог	Свакодневно; уз појачану реализацију кроз планиране активности	Развој крупне и fine моторике, координације, равнотеже, кретања и здравих животних навика; активности на отвореном кад услови дозвољавају.
Програм уметничког и стваралачког развоја	• Цртање • Сликање • Бојење • Колаж • Моделовање • Повлачење линија • Креативно изражавање • Музичко изражавање • Певање • Слушање • Препознавање мелодија • Драматизација, игре улога • Плес и покрет • Креативна игра	Васпитачи; деца; родитељи; стручни сарадници-педагог, психолог; локална заједница	Континуирано; према интересовањима и пројектима	Ликовно, музичко, драмско и покретно изражавање; коришћење различитих материјала, техника и подстицаја.

	• Истраживање материјала • Естетско опажање			
Програм упознавања природног и друштвеног окружења	• Жива природа • Биљни свет • Животињски свет • Човек и његово тело • Природне појаве • Екологија • Вода и ваздух • Породица • Моја околина • Саобраћај • Занимања људи • Културно и друштвено окружење • Време и прошлост • Истраживање и посматрање	Васпитачи; деца; родитељи; стручни сарадници-педагог, психолог; локална заједница	Током целе године; кроз пројекте и свакодневне ситуације	Истраживање породице, школе, локалне заједнице, природе, биљака, животиња, саобраћаја, обичаја и различитости.
Програм развоја социјалних и емоционалних компетенција	• Препознавање и именовање емоција • Изражавање емоција • Разумевање осећања других • Емпатија • Толеранција • Самопоуздање • Сампосталност	Васпитачи; деца; стручни сарадници – педагог, психолог; родитељи	Свакодневно и континуирано	Препознавање и изражавање осећања, сарадња, договарање, уважавање других, решавање конфликта и развој одговорности.

	• Комуникација • Сарадња • Поштовање различитости • Пријатељство и припадање • Иницијатива • Сигурност и поверење			
Програм сарадње са породицом	• Доброшлица и адаптација детета • Породица као партнер у васпитању • Размена информација о детету • Укључивање родитеља у живот групе • Заједнички пројекти • Подршка добробити детета	Директор школе, васпитачи; родитељи; стручни сарадник – педагог; стручни сарадник- психолог; стручни сарадник- логопед	Током целе године; према потреби и плану сарадње	Партнерски однос са породицом; размена информација, заједничке активности, укључивање родитеља у живот групе и подршка детету.
Програм сарадње са школом и локалном заједницом	• Заједничке активности • Сарадња и подршка • Размена искустава васпитача и учитеља	Директор школе, васпитачи; родитељи; стручни сарадник – педагог, стручни сарадник- психолог, стручни сарадник- логопед; локална заједница	Континуирани према Годишњем плану	Коришћење ресурса школе и заједнице; Повезивање са наставницима разредне наставе- учитељи, стручни сарадници- педагог, психолог, логопед ради

	• Библиотека и култура ране писмености • Безбедност у заједници • Упознавање локалне заједнице • Локална традиција и обичаји • Спортске активности • Хуманитарне и друштвено одговорне активности			континуитета искуства деце.
Програм подршке транзицији ка школи	• Анализа досадашње праксе транзиције • Упознавања детета са школом • Интезивна припрема за полазак у школу • Подршка током прилагођавања	Васпитачи; наставник разредне наставе; стручни сарадници- педагог, психолог, логопед; родитељи; деца	Током године, интензивније у другом делу године	Упознавање са простором школе, запосленима и рутинама; стварање осећаја сигурности и континуитета између предшколског и школског окружења.
Програм инклузивне подршке и индивидуализације	• Уважавање различитости • Прилагођавање простора • Подршка комуникацији	Током године, интензивније у другом делу године	Током године, интензивније у другом делу године	Уважавање различитости, индивидуалних потреба, могућности и интересовања; прилагођавање подршке и услова за учешће сваког детета.

	• Подршка превазилажења језичких баријера • Сарадња са стручним сарадницима			
Програм безбедности и здравих животних навика	• Лична хигијена • Здрава исхрана • Кретање и физичка активност • Усвајање здравих навика • Безбедно понашање у школи и на игралишту	Васпитачи; стручни сарадници-педагог, психолог; родитељи; здравствени сарадници/школа према могућностима	Током целе године; свакодневно кроз рутине и ситуације	Безбедно понашање, хигијена, правилна исхрана, одмор, кретање, заштита од ризика и развијање одговорности према себи и другима.
Програм развоја односа према природи и одрживом развоју	• Посматрање и истраживање природног окружења • Упознавање биљног и животињског света • Годишња оба • Сунце и енергија • Отпад и рециклажа • Еколошке навике	Васпитачи; деца; родитељи; локална заједница	Васпитачи; деца; родитељи; локална заједница	Брига о биљкама и животињама, рационално коришћење ресурса, рециклажа, очување окружења и развијање одговорног односа према природи.

4. Организациона структура рада

Васпитно-образовни рад са дцом се у школи остварује у облику полудневног облика рада у трајању од 4 сата у две смене. Прва смена (пре подне) 08:00 – 12:00 часова и друга смена (по подне): 12:00 – 16:00 часова. Организација ППП-а конкретизује се Годишњим планом рада школе. Правилник о ближим условима прописује да се Годишњим планом рада установе утврђују време, место, начин и носиоци остваривања програма.

Прва смена (пре подне)	Друга смена (поподне)	Опис активности
08:00 - 08:30	12:00 - 12:30	Пријем деце, слободне активности по избору деце
08:30 - 09:15	12:30 - 13:15	Јутарњи/поподневни круг, планирање дана, истраживачке и игровне активности у тематским целинама
09:15 - 09:45	13:15 - 13:45	Превентивно-хигијенске активности и ужина
09:45 - 11:30	13:45 - 15:30	Реализација пројектних активности, боравак на отвореном (двориште/спортски терени), усмерене ситуације учења
11:30 - 12:00	15:30 - 16:00	Евалуација дана са децом, сређивање простора, испраћај деце

Распоред смена васпитача у припремном предшколском програму

Група	1.9.-25.9.	28.9.-30.10.	2.11-27.11.	30.11.-30.12.	18.1.-29.1.	1.2.-26.2.	1.3.-26.3.	29.3.-4.5.	5.5.-28.5.	31.5.-12.6.
	.									

0/1	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)
0/2	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)
0/3	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)
0/4	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)	II смена (12.00 - 16.00)	I смена (8.00-12.00)

Васпитно-образовни рад изводе стручно верификовани васпитачи са одговарајућим високим образовањем и положеним стручним испитом(лиценцом):

1. Љиљана Веселиновић – васпитач (васпитна група 0/1)
2. Данијела Нешковић – васпитач (васпитна група 0/2)
3. Љиљана Живковић – васпитач (васпитна група 0/3)
4. Јелена Јаковљевић – васпитач (васпитна група 0/4).

5. Праћење, вредновање и самовредновање припреног предшколског програма

Праћење, вредновање и самовредновање се спроводи као развојни процес. Усклађеност са Развојним планом школе и Годишњим планом рада школе заснива се и праћење, вредновање и самовредновање предшколског програма.

Активности	Начини реализација	Носиоци активности	Динамика рада	Докази
Планирање	Избор приоритетних области, индикатора и показатеља	Тим за самовредновање, стручно веће васпитача	Септембар	План самовредновања Акциони план самовредновања
Прикупљање података	Посматрање, разговори, анализа документације,	Тим за самовредновање, стручно веће васпитача	Новембар-дцембар	Инструменти, белешке
Анализа	Тумачење података са Тимом за самовредновање	Тим за самовредновање, стручно веће васпитача	Јануар-фебруар	Упитници, анкете
Праћење реализације	Провера ефекта	Тим за самовредновање, стручно веће васпитача	Септембар-јун	Подаци
Посете активностима у групи	Посматрање, разговори, анализа посећених активности,	Директор, стручни сарадници стручно веће васпитача;	Током целе године у складу са месечним планом посете	Протокол о посматрању активности у групи
Извештавање/евалуација	Закључци и препоруке	Тим за самовредновање, стручно веће васпитача	Јануар; мај/јун	Извештај о самовредновању/ Записници са састанака Тима за самовредновање

Мере за унапређивање	Договор о датим променама и радити на унапређивању целокупног васпитно-образовног процеса.	Тим за самовредновање, стручно веће васпитача	Јануар; Јун/август	Акциони план
----------------------	--	---	-----------------------	--------------

6. Сарадња са породицом

Циљ програма је развијање партнерских односа између породице и предшколске установе кроз међусобно поверење, поштовање, отворену комуникацију, активно учешће родитеља у животу установе и заједничко деловање у најбољем интересу детета.

Партнерство са породицом заснива се на равноправној комуникацији и заједничкој одговорности за добробит детета. Родитељ није само прималац обавештења, већ може бити извор знања, искуства и ресурса.

Задаци програма су:

Успостављање квалитетне комуникације са породицом

Успостављање квалитетне комуникације са породицом

јачање међусобног поверења

- Оснаживање родитеља за подршку развоју детета
- Активно укључивање родитеља у живот и рад вртића
- Препознавање потреба породице
- Развијање инклузивне праксе
- Подстицање заједничког учешћа у пројектима
- Унапређивање компетенција родитеља
- Сарадња са локалном заједницом
- Континуирано праћење и вредновање сарадње

Принципи сарадње:

Принцип	Опис
Партнерство	Родитељи су равноправни партнери у васпитно-образовном процесу.
Поверење	Сарадња се заснива на међусобном поверењу.
Поштовање	Уважавање различитости и породичних вредности.
Отворена комуникација	Правовремена и двосмерна размена информација.
Инклузивност	Уважавање потреба сваког детета и породице.
Поверљивост	Поштовање приватности породице.

Области сарадње:

Област	Активности			
Информисање	Родитељски састанци, панои, интернет страница, друштвене мреже, електронска пошта, Viber групе			
Подршка родитељству	Предавања, трибине, радионице, саветовалиште, индивидуални разговори			
Учешће родитеља	Пројекти, радионице, представљање занимања, хуманитарне акције, изложбе			
Праћење развоја детета	Индивидуални разговори, праћење адаптације, планови подршке			
Развој установе	Савет родитеља, анкете, самовредновање, предлози			
Област сарадње	Активности	Носиоци активности	Време реализације	Начин праћења и евалуације
Размена информација	Организација иницијалног састанка представника вртића и основних школа ради планирања заједничких активности	Директор, психолог, стручни сарадници школе	Септембар–октобар	Записник са састанка
Упознавање школе	Посета деце припремних предшколских група основним школама, упознавање простора и запослених	Васпитачи, учитељи, психолог	Март–април	Фотодокументација, извештај
Учешће на часовима	Присуство деце припремних група огледним или редовним часовима првог разреда	Васпитачи, учитељи	Април–мај	Белешке васпитача

Упознавање учитеља	Дружење будућих првака са учитељима и ученицима првог разреда кроз заједничке активности	Васпитачи, учитељи	Април	Евалуација активности
Заједничке радионице	Организација креативних, ликовних, музичких, спортских и еколошких радионица	Васпитачи, учитељи, стручни сарадници	Током године	Фотографије, извештаји
Заједничке приредбе	Учешће у приредбама, приредбама поводом Дечје недеље, Светог Саве, Дана школе и другим манифестацијама	Васпитачи, учитељи	Према календару активности	Извештаји, медијски записи
Сарадња стручних сарадника	Размена искустава и информација о припремљености деце за полазак у школу, унапређивање транзиције	Психолог, педагог, дефектолог, стручни сарадници школе	Током године	Записници, планови
Подршка деци којој је потребна додатна подршка	Сарадња у изради и реализацији транзиционих планова за децу којој је потребна додатна образовна подршка	Тим за инклузивно образовање, стручни сарадници, учитељи	По потреби	Транзициони планови
Сарадња са родитељима	Организовање трибина и предавања за родитеље о поласку у школу и развојној спремности детета	Психолог, педагог, учитељи	Фебруар–април	Листе присутности, евалуациони листићи
Размена професионалних искустава	Заједнички стручни скупови, округли столови и хоризонтално учење запослених	Директор, стручни сарадници	Током године	Извештаји о стручном усавршавању
Посета запослених	Посете васпитача часовима у првом разреду и учитеља васпитним групама	Васпитачи, учитељи	Март–мај	Записници
Праћење транзиције	Анализа успешности преласка деце из вртића у школу и	Психолог, педагог, директор	Јун	Годишњи извештај о раду

	предлагање мера за унапређивање сарадње			
Евалуација сарадње	Анализа реализованих активности и планирање унапређења сарадње за наредну годину	Тим за обезбеђивање квалитета, директор, психолог	Јун	Извештај и предлог мера

У припремним предшколским групама, сарадња са породицом ће се све више развијати у смеру партнерства са породицом: кроз узајамно поверење и поштовање, уважавање перспективе друге стране, отворену комуникацију и дијалог, препознавање и уважавање доприноса обе стране, заједничко доношење одлука и спремност на компромис.

То подразумева, пре свега :

- да је школа место где се емитује добродошлица за породицу;
- породица је упозната са концепцијом програма;
- кроз дијалог са породицом изналазиће се различити начини укључивања породице: члан савета родитеља, волонтер, учесник у непосредним активностима са децом...;
- деца су питана на који начин би желела да њихови родитељи учествују у школи и то се поштује;
- родитељи су питани шта је важно за њихову децу и њих и уважавају се су њихове потребе;
- родитељи се позивају да учествују у појединим активностима, и при томе имају подршку других родитеља и васпитача;
- учествују у активностима као што су излети, културне манифестације ...и где се граде односи између породица и практичара;
- стварају се могућности да родитељи сваког дана у различито време разговарају са васпитачима о свом детету;
- програм уважава различитост породица;
- учешће родитеља се документује.
-

Облик	Пример
Индивидуални разговори	Размена опажања, потреба и договора подршци детета.
Породични допринос пројекту	Занимање родитеља, предмет, дискусија, фотографије, размена искуства.
Отворена врата	Увид у живот групе и разговор са васпитачем.
Радонице	Теме према потребама породица, не само формалне приредбе.

Заједничко уређење простора	Укључивање родитеља за прикупљање дидактичких материјала, безбедних материјала и идеја које ће се преточити у реални процес.
Консултације	Потребе и предлози породица- активно слушање родитеља.
Транзициони разговори	Очекивања породице, родитељски састанци и подршка преласка у први разред, као и праћење адаптације (стручни сарадници, васпитачи, учитељи), понуда стручне литературе.

Облици сарадње са породицом које негујемо и развијамо: индивидуални разговори, редовни родитељски састанци, групни саветодавни рад, анкете/консултације, креативне радонице и играонице за децу и родитеље, индивидуални саветодавни рад са родитељима, пано информација за родитеље, заједничке посете, шетње, приредбе за маме, тате баке, деке, учешће родитеља у организовању природби, изложби, хуманитарне акције.

Највећа ефикасност у остваривању циљева ППП може се очекивати само када се утицаји предшколске групе и породице међусобно допуњују и потпомажу. Потребно је да укључивање родитеља буде добровољно, активно и да почива на разумевању и узајамном поштовању а све у интересу детета, његовог развоја и напретка.

Подршка породици у процесу припреме детета за полазак у школу одвија се на разне начине путем: родитељских састанака, осмишљених радионица, анкета, индивидуалних разговора, паноа за обавештавање, понудом стручне литературе и часописа за родитеље, заједничких акција, укључивањем у јавне догађаје.

6.1. Рад са децом и породица из осетљивих група

Програм треба да омогући активно учешће сваког детета. Индивидуализација се остварује променом услова, материјала, начина комуникације, времена и подршке, а не аутоматским издвајањем детета. Развој инклузивне праксе којом се уважава родна, културна, здравствена, као и свака друга различитост, развија осетљивост на дискриминацију (родну, културну, верску, социјалну, националну) и посебна пажња се посвећује укључивање сваког детета из осетљивих група.

Тим за инклузивно образовање као вид системске подршке унапређивању и развијању инклузивне културе школе и неговању инклузивне праксе. Школа остварује сарадњу са Интерресорном комисијом чији је задатак да изврши процену потреба за додатну подршку и помоћ у облику здравствене, социјалне и образовне подршке.

Тим за новодошле такође ради на превазилажењу одређених језичких баријера, социјалних, адаптивних за децу са других говорних подручја, уважава и подстиче на прихватање групе појединца и као и да се дете у самој групи се осећа безбедно и прихваћено од својих вршњака.

6.2 . Пртиципација деце

Партиципација неће бити само формално „питати децу шта желе“, већ ће подразумевати стварно учешће деце у животу групе. Деца ће бити укључена у: избор активности; избор материјала; уређење простора; креирање правила; договоре; предлагање идеја; постављање питања; планирање истраживања; представљање онога што су открила; процену сопствених искустава. Посебна пажња биће посвећена укључивању и подршци деци која су повученија, стидљива, или им је потребно више времена и подршке за укључивање.

7. Повезаност са локалном заједницом

Одрастајући, дете се интересује за своје непосредно окружење и различите доживљаје које му оно пружа. Управо из тих разлога, у наредном периоду наше предшколске групе ће се све више отварати ка заједници, тако да ће деца имати више могућности да учествују у различитим манифестацијама, као и да уче у непосредном окружењу.

Повезивање предшколских група и заједнице огледаће се кроз следеће облике:

- отворени простори у заједници (тргови, шеталишта, зелене површине...), спортски клубови, институције културе користе се за реализацију различитих активности;
- деца, васпитачи и чланови породице учествују у дешавањима у локалној заједници, градећи заједницу која учи;
- са друге стране, у школи се организују манифестације у којима учествују чланови локалне заједнице;
- привредне и друге организације из локалне заједнице учествују у активностима школе, финансирају појединих активности, опремању и обезбеђивању ресурса неопходних за различите активности школе;
- повезивање са локалном заједницом се документује.

Ресурси у локалној заједници на које се наша школа ослања:

- Краљевачко позориште- дечије позоришне представе, стицање сазнања о појму позоришта и позоришног окружења,
 - Биоскоп „Кварт“
 - Градска библиотека „Стефан Првовенчани“- посете, изложбе, упознавање са начином рада запослених, разговор о књигама- рана писменост, развијање љубави према књигама
 - Културни центар- Рибница, изложбе, промоције
 - Центар за социјални рад- професионална сарадња
 - Дом здравља- редовни систематски прегледи, здравствена едукација о здрављу
 - Локална самоуправа
 - Школска управа
 - Локални медији- медијска подршка
 - Центар локалних услуга

Културне и јавне манифестације

-Обележавање значајних датума: Дечија недеља, Дан толеранције, Нова година, божични Дан планете Земље, Дан здраве хране, Дан вода, Ускршњи и божићни празници, Дан жена, Недеља сећања и заједништва

-Приредбе Школе- одржава се сваког 1. септембра свечани пријем предшколаца, као и почетком јуна поводом испраћаја предшколаца припремног предшколског програма у години пред полазак у први разред.

-Манифестације/конкурси- ликовни, музички, спортски, еколошки.

-Отворена врата

Отвореност установе огледа се и кроз присуство волонтера, студената (васпитача) који могу реализовати стручну праксу, осназити се, стицати радно искуство и да касније самостално обавља активности.

8. Транзиција из припремног предшколског програма у први разред

Прелазак детета из припремног предшколског програма у први разред представља значајну промену у животу детета и породице. Дете прелази из васпитно-образовног рада у образовно-васпитни рад (прелазак из припремног предшколског програма у први разред), сусреће се са новим одрслима, вјештацима, начином учења. Због тога је потребно транзицију планирати као континуирани и постепен процес, а не као појединачни догађај који се реализује непосредно пред школу.

Програм транзиције заснива се на принципима:

- *континуитета* (искуства, знања, интересовања и начини учења које је дете развијало у ППП, представља основ за даље учења у школи),
- *поступности* (промена се уводи постепено, дете има могућност да упозна школу пре наставе, окружење, простор),
- *индивидуализације* (уважавају се развојне, емоционалне, социјалне, културне, образовне специфичности детета),
- *партнерства* (васпитач, педагог, психолог родитељ и други учесници делују као партнери),
- *добробити детета* (у центру транзиције епицентар је дете- његова сигурност, припадање, односи, развој и учење),
- *уважавање различитости и активног учешћа детета и породице* (дете није пасиви прималац информација, већ активни учесник у процесу транзиције),
- *инклузивности* (свако дете има право на подршку и припадајуће услове за успешан прелазак у школу).

Основе програма предшколског васпитања и образовања „Године узлета“ посебно наглашавају значај односа, простора, игре, интегрисаног приступа учењу и сарадње са породицом и локалном заједницом.

Припрема за школу не значи да дете треба унапред да усвоји градиво првог разреда. Најважније је да развија однос према учењу, самосталност, комуникацију, способност сарадње, истрајност, решавање проблема, бригу о себи и осећај припадања.

Дете је потребан континуитет искустава из различитих животних средина кроз који гради осећање сигурности и смисла и развијању диспозиције за учење као основ целоживотног учења.

Циљ транзиције је да дете прелазак из припремног предшколског програма доживи као познату, сигурну и подстицајну промену, а не као прекид претходног искуства. Програм транзиције треба да допринесе:

- Развијање осећаја сигурности и припадања школи;
- Упознавање детета са школским простором, запосленима и будућим учитељима;

- Развијању позитивних очекивања према школи;
- Оснаживању детета да самостално функционише;
- Очувању континуитета игре, истраживања и активног учења и интересовања детета;
- Развоју социјалних и емоционалних компетенција;
- Развоју сарадње између васпитача и учитеља;
- Правовременом препознавању индивидуалних потреба детета,
- Укључивање родитеља у процес транзиције;
- Обезбеђивању додатне подршке деци којој је потребна;
- Праћењу адаптације деце током првог периода првог разреда

Фазе програма транзиције :

I ФАЗА – ПРИПРЕМА И ПЛАНИРАЊЕ

Активности	Носиоци активности	Динамика рада	Напомене	Период реализације
Анализа досадашње праксе транзиције	Директор, стручни сарадник, васпитач, учитељ	Септембар	Анализирати реализоване активности, уочене тешкоће и примере добре праксе	септембар–децембар
Формирање тима за транзицију	Директор	Септембар	Тим чине представници руководства, васпитачи, учитељи и стручни сарадници	
Израда плана активности	Стручно веће васпитача	Септембар–октобар	План ускладити са годишњим планом рада школе	
Идентификовање потреба деце	Васпитач, стручни сарадник	Септембар–октобар	Посебно обратити пажњу на децу којој је потребна додатна подршка	
Упознавање са запослених програмом транзиције	Стручни сарадник, директор	Октобар	Представити циљеве, фазе, активности и улоге учесника	

Планирање сарадње васпитача и учитеља	Васпитач, учитељ, стручни сарадник	Октобар– децембар	Договорити термине сусрета, посета и размене информација	
Почетно информисање родитеља	Васпитач, стручни сарадник	Новембар– децембар	Родитеље упознати са значајем транзиције и планираним активностима	
Припрема материјала за праћење	Стручни сарадник, васпитач, учитељ	децембар	Припремити обрасце, листе за праћење и евиденцију активности	

II ФАЗА – УПОЗНАВАЊЕ ДЕТЕТА СА ШКОЛОМ

Активности	Носиоци активности	Динамика рада	Напомене	Период реализације
Посета школским просторијама	Васпитач, учитељ	Јануар–март	Обилазак учионица, библиотеке, фискултурне сале, дворишта и других простора	Јануар-март
Упознавање са учионицом	Учитељ, васпитач	Јануар–март	Деци омогућити да истраже простор и постављају питања	
Упознавање са запосленима	Учитељ, стручни сарадник	Јануар-март	Представити особе са којима ће деца долазити у контакт	
Сусрет са будућим учитељем или учитељицом	Учитељ, васпитач	Фебруар–март	Реализовати кроз игру, разговор и заједничку активност	
Заједничке активности деце из ППП-а и ученика првог разреда	Васпитач, учитељ, деца	Фебруар-март	Организовати ликовне, музичке, спортске и истраживачке активности	
Разговори о школи	Васпитач, стручни сарадник,	Континуирано	Подстицати децу да изразе очекивања, питања и осећања	

Игра „Мој први дан у школи“	Васпитач	Фебруар–март	Користити игру улога и драматизацију	
Цртање и представљање школе	Васпитач, учитељ	Фебруар–март	Радове изложити у простору ППП-а или школе	
Симболичке игре и драматизације	Васпитач	Континуирано	Игром обрадити школске ситуације и рутине	
Израда питања за учитеља	Васпитач, деца	Март	Деца формулишу питања која желе да поставе учитељу	

III ФАЗА – ИНТЕНЗИВНА ПРИПРЕМА ЗА ПРЕЛАЗАК

Активности	Носиоци активности	Динамика рада	Напомене	Период реализације
Организовање Дана отворених врата	Директор, учитељи, стручни сарадник	Април–мај	Укључити децу и родитеље	Април–јун
Заједничке радионице будућих првака и учитеља	Учитељ, васпитач	Април–мај	Радионице засновати на игри, истраживању и сарадњи	
Упознавање са школским рутинама	Учитељ, васпитач	Април–јун	Представити долазак у школу, наставу, одмор, ужину и одлазак кући	
Разговори са родитељима	Васпитач, учитељ, стручни сарадник	Мај	Разговарати о очекивањима, питањима и могућим недоумицама	
Индивидуални разговори васпитача и учитеља	Васпитач, учитељ, стручни сарадник	Мај–јун	Размењивати професионално релевантне информације	
Идентификовање деце којој је	Васпитач, стручни	Мај–јун	Планирати подршку у сарадњи са родитељима	

потребна додатна подршка	сарадник, тим за инклузивно образовањ			
Активност „Мој први дан у школи“	Васпитач, учитељ	Јун	Реализовати кроз разговор, игру и драматизациј	
Планирање подршке за почетак школске године	Учитељ, стручни сарадник, тим за инклузивно образовање	Јун–август	Припремити простор, материјале и начин комуникације	

IV ФАЗА – ПОДРШКА ТОКОМ ПРИЛАГОЂАВАЊА

Активности	Носиоци активности	Динамика рада	Напомене	Период реализације
Организовани дочек првака	Учитељ, директор, стручни сарадник	септембар	Посебну пажњу посветити емоционалној сигурности деце	септембар– новембар
Упознавање са школским простором и правилима	Учитељ	Прве недеље септембра	Правила представити јасно, постепено и подстицајно	
Праћење прилагођавања деце	Учитељ, стручни сарадник	Септембар-новембар	Пратити понашање, учешће, односе и самосталност	
Посматрање функционисања детета	Учитељ, стручни сарадник	Континуирано	Бележити снаге, интересовања и потребе детета	
Праћење односа са вршњацима	Учитељ	Септембар-новембар	Подстицати сарадњу, дружење и припадност одељењу	
Праћење самосталности	Учитељ	Континуирано	Пружати подршку без преузимања активности које дете може само	
Разговори учитеља са родитељима	Учитељ, стручни сарадник	Септембар-новембар	Реализовати групне и индивидуалне разговоре	
Консултације учитеља и стручног сарадника	Учитељ, стручни сарадник	Према потреби	Заједнички анализирати уочене тешкоће и планирати подршку	

Планирање индивидуализоване подршке	Учитељ, стручни сарадник, тим за инклузивно образовање	Према потреби	Подршку планирати у складу са потребама детета	
Евалуација Програма транзиције	Стручно веће васпитача,разредно веће учитеља	Новембар	Анализирати ефекте програма и предложити мере за унапређивање	

Индикатори успешне транзиције

Транзиција се сматра успешним уколико већина деце:

- долази у школу са осећајем сигурности;
- показује позитивна очекивања према школи;
- успешно успоставља односе са учитељем или учитељицом и вршњацима;
- сналази се у простору и основним рутинама;
- укључује се у активности;
- показује самосталност примерену узрасту;
- може да изрази своје потребе, осећања и интересовања;
- прихвата промену средине;
- има осећај припадности одељењу;
- добија правовремену додатну подршку уколико се појаве тешкоће.

9. Здравље, безбедност и заштита

Школа је дужна да обезбеди мере заштите и безбедности деце и ученика током боравка у установи и активности које организује. Програм зато мора бити повезан са актима школе о безбедности, заштити од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и другим релевантним процедурама Закон о основа система образовања и васпитања посебно уређује одговорност установе за безбедност деце и ученика.

- процена безбедности простора
- безбедно коришћење материјала и алата
- правила кретања по школи
- боравак напољу и процена ризика
- хигијена и здраве навике
- емоционална сигурност
- заштита од насиља, злостављања и занемаривања
- заштита од дискриминације
- поступање у повредама и ванредним ситуацијама

10. Програм професионалног развоја, стручног усавршавања и рефлексивне праксе

Професионални развој фокусиран је на оснаживању свих запослених, а у складу са Правилником о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника и Каталогом програма сталног стручног усавршавања.

Програм сталног стручног усавршавања усмерен је на подршку у разумевању документа нових Основа програма и дефинисање смерница за развијање реалног програма у предшколским групама у складу са концепцијом. Циљ је да се кроз интерно стручно усавршавање на нивоу школе обезбеде механизми хоризонталне размене и подршке васпитачима за квалитетнију имплементацију Основа програма. Из тог разлога, у складу са законским документима, стручно усавршавање организоваће се:

- у оквиру школе – кроз рад Васпитно - образовних већа, стручних актива, семинара и предавања;
- ван Установе – учешће на стручним сусретима у организацији струковних удружења, конгресима, симпозијумима, семинарима итд.;

Рефлексивна пракса се организује око релевантних питања, проблематике из праксе и истраживања које покрећу практичари или узимањем учешћа у истраживањима и пројектима.

У школи се реализују различити начини планирања и остваривања хоризонталног учења и истраживања практичара чиме континуирано преиспитујемо теоријска и практична полазишта и спствене праксе у дијалогу са колегама, породицом и децом.